

Η εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση από Ελλάδα, 2005-2021

Σεπτέμβριος 2022

Σεραφείμ Κουτσός
Αναλυτής

Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC
Επιστημονικός Διευθυντής

©INSETE Intelligence – Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση της αναφοράς στην πηγή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	2
2. Μεθοδολογία Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας	3
3. Σύνοψη	5
4. Εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση, 2005-2021	6
5. Εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	14
5.1 Αναχωρήσεις ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	14
5.2 Διανυκτερεύσεις ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	17
5.3 Πληρωμές ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	19
5.4 Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	21
5.5 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	23
5.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021	25
6. Εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση ανά προορισμό, 2005-2021	27
6.1 Αναχωρήσεις ανά προορισμό, 2005-2021	27
6.2 Διανυκτερεύσεις ανά προορισμό, 2005-2021	31
6.3 Πληρωμές ανά προορισμό, 2005-2021	35
6.4 Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη ανά προορισμό, 2005-2021	39
6.5 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά προορισμό, 2005-2021	43
6.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά προορισμό, 2005-2021	47
7. Παράρτημα	50

1. Εισαγωγή

Η Τράπεζα της Ελλάδας κάθε χρόνο ανακοινώνει τα βασικά μεγέθη του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα ανά χώρα προορισμού. Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων¹, ξεκίνησε το 2005² και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδας συγκεντρώνει στοιχεία για την κατανομή των ταξιδιωτικών αναχωρήσεων, διανυκτερεύσεων και πληρωμών των εξερχόμενων τουριστών ανά χώρα προορισμού. Η καταγραφή γίνεται για τους 15 μεγαλύτερους προορισμούς του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα, που αντιπροσωπεύουν για το 2021 το 69,0% των αναχωρήσεων, το 67,7% των διανυκτερεύσεων και το 70,2% των πληρωμών.

Η παρούσα μελέτη³ παραθέτει τα στοιχεία του εξερχόμενου τουρισμού συνολικά, ανά χώρα προορισμού καθώς και για τις χώρες της ζώνης του Ευρώ, τις χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και τις Λοιπές Χώρες. Συγκεκριμένα, με στόχο την ευκρινέστερη εικόνα των προορισμών, αναλύονται στοιχεία ως προς τις:

- Αναχωρήσεις,
- Διανυκτερεύσεις και
- Πληρωμές.

καθώς και την ανάλυση των βασικών δεικτών:

- Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη (ΜΚΔ),
- Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ) και
- Μέση Διάρκεια Παραμονής (ΜΔΠ).

¹ Στην εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση κατοίκων, δεν λαμβάνεται υπόψη η κίνηση των μόνιμων κατοίκων Ελλάδας που ταξίδεψαν στην Αλβανία με λόγο ταξιδιού: α) επίσκεψη σε φίλους & συγγενείς, β) επαγγελματικοί λόγοι και γ) άλλοι λόγοι, και των οποίων οι ταξιδιωτικές πληρωμές αποτελούν μονομερείς μεταβιβάσεις και δεν καταγράφονται στο ισοζύγιο ταξιδιωτικών υπηρεσιών.

² Για την περίοδο 15/03/2020-30/06/2020 τα στοιχεία εκτιμήθηκαν με βάση διοικητικά και ιστορικά στοιχεία.

³ Χρησιμοποιήθηκαν οι Πίνακες της Ενότητας Ταξιδιωτικές πληρωμές – βασικά μεγέθη που ευρίσκονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας της Ελλάδας [εδώ](#). Για λόγους που σχετίζονται με τον τρόπο που γίνεται η έρευνα δεν δίδονται στοιχεία για όλες τις αγορές, παρά μόνο για αυτές που τα στοιχεία είναι στατιστικά σημαντικά.

2. Μεθοδολογία Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας

Η Έρευνα Συνόρων (ΕΣ) πραγματοποιείται από την ΤτΕ μετά την είσοδο της Ελλάδας στο Ευρώ, ως ένας τρόπος εκτίμησης των ταξιδιωτικών εισπράξεων της Ελλάδας από μη κατοίκους (εισερχόμενος τουρισμός), αλλά και των ταξιδιωτικών πληρωμών από κατοίκους της Ελλάδας (εξερχόμενος τουρισμός). Στη μελέτη αυτή επικεντρωνόμαστε στα στοιχεία του εξερχόμενου τουρισμού. Ο βασικός στόχος της ΕΣ είναι ο υπολογισμός των ταξιδιωτικών εισπράξεων και πληρωμών με συνέπεια να μην αναλύονται τουριστικά στοιχεία όπως προφίλ ταξιδιώτη, επαναληψιμότητα, κατανομή διάρκειας ταξιδιών κλπ.

Η ΕΣ είναι δειγματοληπτική (~12.000 ερωτηματολόγια για τον εξερχόμενο τουρισμό το 2021) και πραγματοποιείται στα σημεία εισόδου της χώρας, ώστε οι ερωτώμενοι να δώσουν εκτίμηση της συνολικής δαπάνης τους κατά το ταξίδι τους στο εξωτερικό. Το δείγμα της ΕΣ αποτελείται από «κατοίκους» (residents) Ελλάδας ενώ ως «κάτοικος» θεωρείται και Αλλοδαπός υπήκοος, μόνιμος κάτοικος Ελλάδας, ενώ αντίθετα υπήκοος Ελλάδας που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό δεν θεωρείται «κάτοικος» και δεν συμμετέχει στην έρευνα. Η μεθοδολογία της ΕΣ έχει εγκριθεί από την ΕΕ και χρησιμοποιείται από τουλάχιστον 15 χώρες της ΕΕ⁴.

Παρά το μέγεθος του δείγματος, λόγω των πολλαπλών σημείων εισόδου στην χώρα, η δειγματοληψία δεν πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σε όλα τα σημεία εξόδου αλλά καθορίζεται ανάλογα με την ροή των «κατοίκων» στα σημεία αυτά. Για τον καθορισμό της δειγματοληψίας λαμβάνονται υπόψη:

- για τα αεροπορικά στοιχεία, ο προγραμματισμός πτήσεων,
- για τα οδικά στοιχεία, στοιχεία εκτίμησης ημερών / ωρών υψηλής και χαμηλής κίνησης στους οδικούς συνοριακούς σταθμούς,
- για τα λιμενικά στοιχεία, ο προγραμματισμός των δρομολογίων.

Η αναγωγή από το δείγμα στο σύνολο γίνεται βάσει των ακόλουθων στοιχείων:

- για τα αεροπορικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αφίξεων ΥΠΑ,
- για τα οδικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αφίξεων των μεθοριακών σταθμών,
- για τα λιμενικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αφίξεων των αρμόδιων Λιμενικών Αρχών.

Αναφορικά με τα στοιχεία δαπάνης, οι ερωτώμενοι δίνουν εκτίμηση:

- της συνολικής δαπάνης τους,

⁴ Για λεπτομερή παρουσίαση της μεθοδολογίας βλ. <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt200607.pdf>

- του μέρους αυτής που ξοδεύτηκε εντός Ελλάδας και της σχετικής κατανομής της,
- την κατανομή μεταξύ αεροπορικού, διαμονής και out of pocket στο εξωτερικό, στο βαθμό που το γνωρίζουν,
- την κατανομή της δαπάνης στο εξωτερικό σε διαμονή, F&B, μεταφορές, διασκέδαση, καταστήματα.

3. Σύνοψη

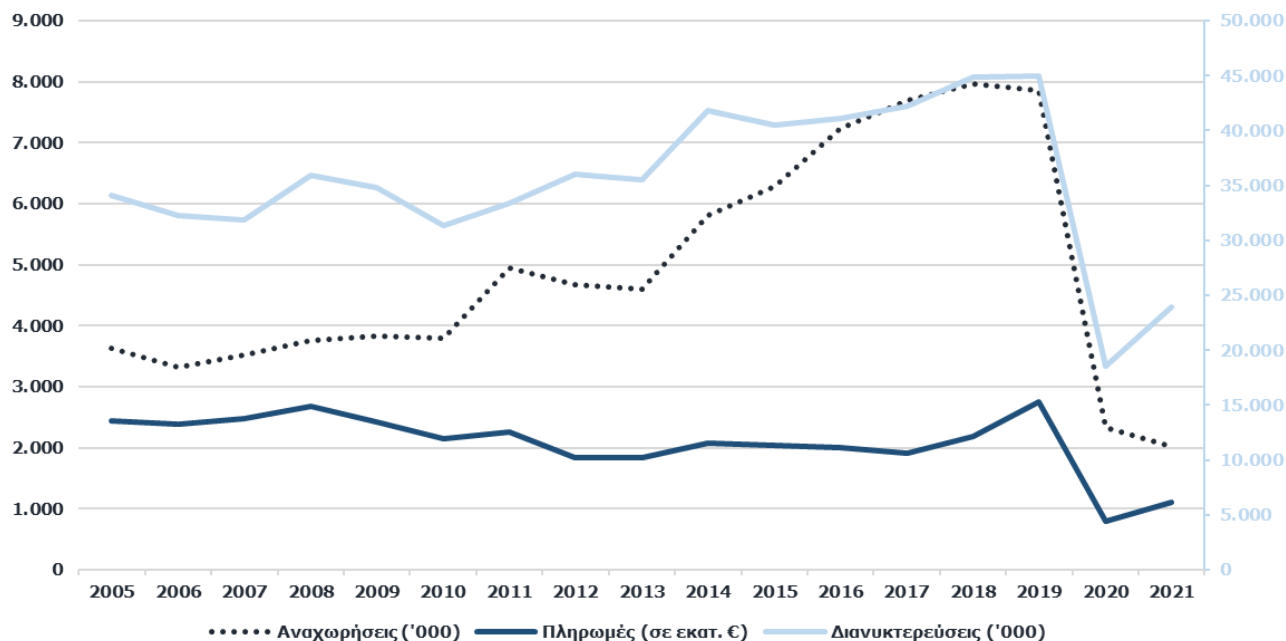
Ο εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα εμφάνισε διακυμάνσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, την οποία μπορούμε να διακρίνουμε σε τέσσερις διακριτές υποπεριόδους:

- Την περίοδο 2005-2008 πριν την ελληνική οικονομική κρίση, όταν εμφάνισε ήπια αυξητική πορεία: +4% οι αναχωρήσεις (από 3,6 εκατ. το 2005 σε 3,8 εκατ. το 2008), +5% οι διανυκτερεύσεις (από 34,1 εκατ. το 2005 σε 35,9 εκατ. το 2008) και +10% οι πληρωμές (από € 2,4 δισ. το 2005 σε € 2,7 δισ. το 2008),
- Την περίοδο της ελληνικής οικονομικής κρίσης, 2008-2017, όταν η εικόνα ήταν μικτή, με τις αναχωρήσεις να σημειώνουν έντονη αύξηση +104% (από 3,8 εκατ. το 2008 σε 7,7 εκατ. το 2017) και τις διανυκτερεύσεις ήπια αύξηση +18% (από 35,9 εκατ. το 2008 σε 42,2 εκατ. το 2017) ενώ αντίθετα οι πληρωμές σημείωσαν μείωση -29% (από € 2,7 δισ. το 2008 σε € 1,9 δισ. το 2017),
- Την περίοδο ανάκαμψης 2017-2019, η εικόνα ήταν θετική με ιδιαίτερα έντονη αύξηση +44% των πληρωμών (από € 1,9 δισ. το 2017 σε € 2,7 δισ. το 2019) και σε πολύ μικρότερο βαθμό +6% των διανυκτερεύσεων (από 42,2 εκατ. το 2017 σε 44,9 εκατ. το 2019) και οριακά +2% των αναχωρήσεων (από 7,7 εκατ. το 2017 σε 7,8 εκατ. το 2019),
- Την περίοδο 2019-2021, κατά την οποία έλαβε χώρα και η πανδημία, με σημαντικά μειωμένες -74% τις αναχωρήσεις (από 7,8 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021) καθώς και -αν και σε μικρότερο βαθμό- τις διανυκτερεύσεις (-47%, από 44,9 εκατ. το 2019 σε 24,0 εκατ. το 2021) και τις πληρωμές (-59%, από € 2,7 δισ. το 2019 σε € 1,1 δισ. το 2021).

Το πιο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό όλης της περιόδου είναι ότι, παρά την οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008, ο αριθμός ταξιδιών στο εξωτερικό (αναχωρήσεις) όχι μόνο δεν περιορίστηκε αλλά αντιθέτως αυξήθηκε. Από την άλλη πλευρά, μεταβλήθηκε η επιλογή των ταξιδιωτικών προορισμών, με αύξηση σε υψηλότερο ρυθμό των ταξιδιών στις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ, κυρίως στις όμορες γειτονικές χώρες όπου η τουριστική δαπάνη είναι χαμηλότερη, και στις Λοιπές Χώρες να είναι πιο έντονη σε σύγκριση με τις χώρες της Ευρωζώνης. Παράλληλα, μεταξύ 2008 και 2017 μειώθηκε η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη (-65%, από € 712 το 2008 σε € 248 το 2017) με επιλογή φθηνότερων προορισμών (μείωση της Μέσης Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση κατά -40%, από € 75 το 2008 σε € 45 το 2017) αλλά και της διάρκειας του ταξιδιού (μείωση της Μέσης Διάρκειας Παραμονής κατά -42%, από 9,5 διανυκτερεύσεις το 2008 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017). Με την ανάκαμψη της οικονομίας μετά το 2017 και μέχρι την έναρξη της πανδημίας η ζήτηση για ταξίδια στις χώρες της Ευρωζώνης ανέκαμψε με πολύ υψηλότερο ρυθμό σε σχέση με τις άλλες περιοχές, τόσο σε αριθμό ταξιδιών, όσο και διανυκτερεύσεων αλλά και πληρωμών.

4. Εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση, 2005-2021

Γράφημα 1: Εξέλιξη Βασικών Μεγεθών για το σύνολο του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Ο εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα εμφάνισε διακυμάνσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, την οποία μπορούμε να διακρίνουμε σε τέσσερις διακριτές υποπεριόδους:

- 2005-2008 εμφάνισε ήπια αυξητική πορεία, αναχωρήσεις (+4%, από 3,6 εκατ. το 2005 σε 3,8 εκατ. το 2008), διανυκτερεύσεις (+5%, από 34,1 εκατ. το 2005 σε 35,9 εκατ. το 2008) και πληρωμές (+10%, από € 2,4 δισ. το 2005 σε € 2,7 δισ. το 2008),
- 2008-2017, η εικόνα ήταν μικτή, με τις αναχωρήσεις να σημειώνουν έντονη αύξηση (+104%, από 3,8 εκατ. το 2008 σε 7,7 εκατ. το 2017) και τις διανυκτερεύσεις ήπια αύξηση (+18%, από 35,9 εκατ. το 2008 σε 42,2

εκατ. το 2017) ενώ αντίθετα οι πληρωμές σημείωσαν μείωση (-29%, από € 2,7 δισ. το 2008 σε € 1,9 δισ. το 2017),

- 2017-2019, η εικόνα ήταν θετική με ιδιαίτερα έντονη αύξηση των πληρωμών (+44%, από € 1,9 δισ. το 2017 σε € 2,7 δισ. το 2019) και λιγότερο των αναχωρήσεων (+2%, από 7,7 εκατ. το 2017 σε 7,8 εκατ. το 2019), και των διανυκτερεύσεων (+6%, από 42,2 εκατ. το 2017 σε 44,9 εκατ. το 2019)
- 2019-2021, η εικόνα ήταν αρνητική με σημαντικά μειωμένες τις αναχωρήσεις (-74%, από 7,8 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021) καθώς και -αν και σε μικρότερο βαθμό- τις διανυκτερεύσεις (-47%, από 44,9 εκατ. το 2019 σε 24,0 εκατ. το 2021) και τις πληρωμές (-59%, από € 2,7 δισ. το 2019 σε € 1,1 δισ. το 2021). Η καθίζηση των βασικών μεγεθών που παρατηρείται την περίοδο 2019-2021, οφείλεται στην άνευ προηγουμένου μείωση της ζήτησης ως επακόλουθο της πανδημίας του κορονοϊού και της επιβολής των ταξιδιωτικών περιορισμών.

Τέλος, από το γράφημα παρατηρούμε ότι παρά την οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008, η επιθυμία για την πραγματοποίηση ταξιδιού στο εξωτερικό όχι μόνο δεν έχει επηρεαστεί αρνητικά αλλά αντιθέτως έχει αυξηθεί. Όμως, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα, η επιλογή των ταξιδιωτικών προορισμών έχει μεταβληθεί, με αύξηση σε υψηλότερο ρυθμό των ταξιδιών στις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ, κυρίως στις όμορες γειτονικές χώρες όπου η τουριστική δαπάνη είναι χαμηλότερη, και στις Λοιπές Χώρες να είναι πιο έντονη σε σύγκριση με τις χώρες της Ευρωζώνης. Παρ' όλ' αυτά οι χώρες της Ζώνης του Ευρώ διατηρούν και αυξάνουν το μερίδιό τους σε διανυκτερεύσεις και πληρωμές.

Πίνακας 1: Βασικά μεγέθη εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα ανά προορισμό, 2005, 2008, 2017, 2019 και 2021

	Βασικά μεγέθη εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα, 2005, 2008, 2017, 2019 και 2021																													
	Αναχωρήσεις					Διανυκτερεύσεις					Πληρωμές																			
	2005		2008		2017		2019		2021		2005		2008		2017		2019		2021											
	σε χιλ.		σε χιλ.	σε χιλ.		σε χιλ.		σε χιλ.	σε χιλ.		σε χιλ.		σε χιλ.	σε χιλ.		σε χιλ.		σε χιλ.	σε χιλ.											
Σύνολο	4.033		4.128		8.001		8.294		2.127		34.115		35.880		42.197		44.916		23.968		2.446		2.679		1.905		2.744		1.113	
Χώρες Ζώνης Ευρώ	1.606	40%	1.570	38%	1.683	21%	2.205	27%	935	44%	12.231	36%	12.998	36%	15.828	38%	17.538	39%	10.643	44%	1.056	43%	1.153	43%	756	40%	1.149	42%	560	50%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	794	20%	685	17%	2.474	31%	2.341	28%	402	19%	3.787	11%	3.765	10%	5.292	13%	5.526	12%	2.941	12%	279	11%	268	10%	267	14%	326	12%	117	11%
Λοιπές Χώρες	1.632	40%	1.873	45%	3.844	48%	3.747	45%	790	37%	18.097	53%	19.116	53%	21.077	50%	21.851	49%	10.383	43%	1.110	45%	1.258	47%	882	46%	1.270	46%	435	39%
Γερμανία	367	9%	354	9%	421	5%	584	7%	225	11%	3.430	10%	3.083	9%	4.240	10%	4.786	11%	3.155	13%	274	11%	277	10%	191	10%	263	10%	142	13%
Ιταλία	441	11%	428	10%	351	4%	438	5%	184	9%	2.658	8%	3.233	9%	2.261	5%	2.732	6%	1.279	5%	258	11%	298	11%	150	8%	246	9%	109	10%
Ην. Βασίλειο	246	6%	238	6%	298	4%	373	4%	112	5%	4.586	13%	3.333	9%	4.303	10%	3.660	8%	2.083	9%	263	11%	238	9%	189	10%	232	8%	98	9%
Κύπρος	180	4%	140	3%	214	3%	239	3%	171	8%	518	2%	800	2%	2.993	7%	2.560	6%	2.448	10%	103	4%	79	3%	80	4%	95	3%	80	7%
Γαλλία	183	5%	182	4%	148	2%	189	2%	93	4%	1.268	4%	1.483	4%	1.528	4%	1.599	4%	905	4%	144	6%	165	6%	80	4%	132	5%	70	6%
Τουρκία	259	6%	206	5%	810	10%	1.091	13%	149	7%	1.259	4%	1.059	3%	2.334	6%	2.879	6%	865	4%	101	4%	84	3%	107	6%	176	6%	46	4%
Ολλανδία	96	2%	106	3%	138	2%	138	2%	69	3%	2.160	6%	1.722	5%	1.260	3%	1.412	3%	1.024	4%	64	3%	87	3%	66	3%	71	3%	43	4%
Ισπανία	94	2%	101	2%	109	1%	169	2%	55	3%	708	2%	959	3%	1.634	4%	1.323	3%	608	3%	71	3%	91	3%	65	3%	105	4%	37	3%
Αυστρία	94	2%	113	3%	121	2%	178	2%	61	3%	447	1%	523	1%	551	1%	798	2%	377	2%	48	2%	67	2%	48	3%	97	4%	35	3%
ΗΠΑ	67	2%	87	2%	108	1%	145	2%	30	1%	1.647	5%	1.550	4%	2.357	6%	2.599	6%	782	3%	101	4%	162	6%	104	5%	159	6%	33	3%
Βουλγαρία	490	12%	397	10%	2.186	27%	1.916	23%	212	10%	1.487	4%	1.082	3%	2.979	7%	2.496	6%	939	4%	95	4%	79	3%	157	8%	138	5%	26	2%
Αίγυπτο	66	2%	55	1%	45	1%	71	1%	37	2%	894	3%	442	1%	781	2%	797	2%	854	4%	51	2%	45	2%	22	1%	38	1%	24	2%
Ρωσία	36	1%	61	1%	56	1%	60	1%	23	1%	556	2%	905	3%	755	2%	653	1%	389	2%	45	2%	74	3%	39	2%	31	1%	17	2%
Πολωνία	35	1%	24	1%	36	0%	68	1%	32	2%	265	1%	268	1%	355	1%	477	1%	365	2%	20	1%	18	1%	11	1%	27	1%	14	1%
Τσεχία	95	2%	65	2%	34	0%	58	1%	14	1%	507	1%	424	1%	219	1%	312	1%	152	1%	56	2%	42	2%	14	1%	24	1%	7	1%
Λοιπές	1.284	32%	1.571	38%	2.927	37%	2.575	31%	660	31%	11.724	34%	15.013	42%	13.647	32%	15.833	35%	7.743	32%	752	31%	875	33%	581	31%	911	33%	332	30%

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

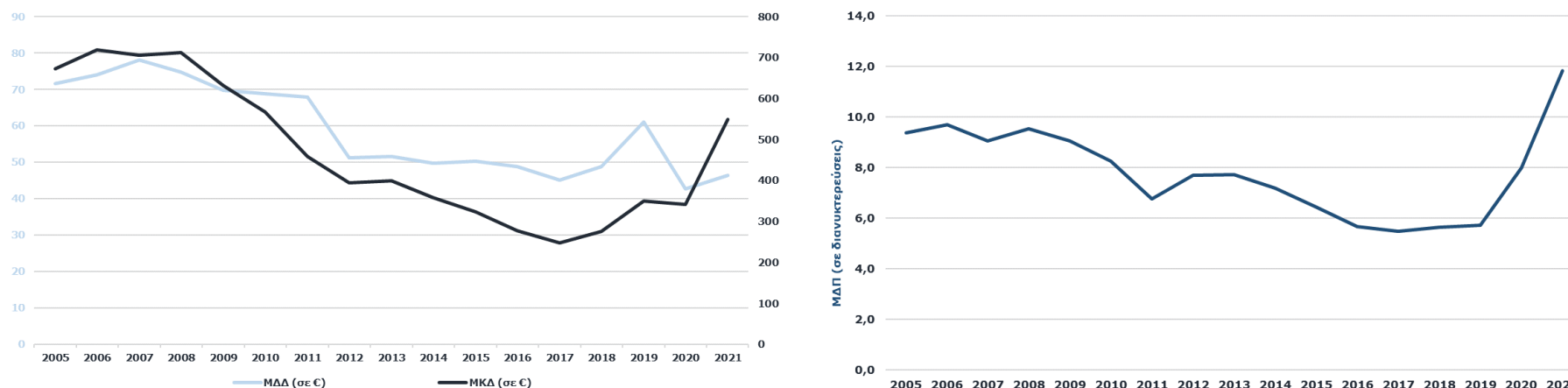
Ειδικότερα, σε επίπεδο ευρέων γεωγραφικών περιοχών ανά εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε:

- την περίοδο 2005-2008, μείωση στις αναχωρήσεις προς τις Χώρες της ζώνης του Ευρώ (-2%) και τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-14%) και αύξηση στις Λοιπές Χώρες (+105%). Αύξηση στις διανυκτερεύσεις προς τις Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+6%) και τις Λοιπές Χώρες (+6%) και μείωση στις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-1%). Αύξηση στις πληρωμές προς τις Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+9%) και τις Λοιπές Χώρες (+13%) και μείωση στις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-4%).
- την περίοδο 2008-2017, αύξηση στις αναχωρήσεις και τις διανυκτερεύσεις για όλες τις ευρείες περιοχές και μείωση στις πληρωμές. Συγκεκριμένα, αναχωρήσεις: Χώρες ζώνης του Ευρώ (+7%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+261%) και Λοιπές Χώρες (+105%), διανυκτερεύσεις: Χώρες ζώνης του Ευρώ (+22%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+41%) και Λοιπές Χώρες (+10%) και πληρωμές: Χώρες ζώνης του Ευρώ (-34%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-1%) και Λοιπές Χώρες (-30%),
- την περίοδο 2017-2019, αύξηση σε όλα τα μεγέθη για τις ευρείες περιοχές, με εξαίρεση τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και τις Λοιπές Χώρες για τις αναχωρήσεις. Συγκεκριμένα, αναχωρήσεις: Χώρες ζώνης του Ευρώ (+31%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-5%) και Λοιπές Χώρες (-3%), διανυκτερεύσεις: Χώρες ζώνης του Ευρώ (+11%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+4%) και Λοιπές Χώρες (+4%) και πληρωμές: Χώρες ζώνης του Ευρώ (+52%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+22%) και Λοιπές Χώρες (+44%),
- την περίοδο 2019-2021, μείωση σε όλα τα βασικά μεγέθη για όλες τις ευρείες περιοχές. Συγκεκριμένα, αναχωρήσεις: Χώρες ζώνης του Ευρώ (-58%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-83%) και Λοιπές Χώρες (-79%), διανυκτερεύσεις: Χώρες ζώνης του Ευρώ (-39%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-47%) και Λοιπές Χώρες (-52%) και πληρωμές: Χώρες ζώνης του Ευρώ (-51%), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-64%) και Λοιπές Χώρες (-66%).

Πίνακας 2: Μεταβολές των Βασικών Μεγεθών του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα ανά προορισμό, 2005-2021

	Αναχωρήσεις				Διανυκτερεύσεις				Πληρωμές			
	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Σύνολο εξερχόμενου	4%	104%	2%	-74%	5%	18%	6%	-47%	10%	-29%	44%	-59%
Χώρες Ζώνης του Ευρώ	-2%	7%	31%	-58%	6%	22%	11%	-39%	9%	-34%	52%	-51%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	-14%	261%	-5%	-83%	-1%	41%	4%	-47%	-4%	-1%	22%	-64%
Λοιπές Χώρες	15%	105%	-3%	-79%	6%	10%	4%	-52%	13%	-30%	44%	-66%
Γερμανία	-4%	19%	39%	-61%	-10%	38%	13%	-34%	1%	-31%	38%	-46%
Ιταλία	-3%	-18%	25%	-58%	22%	-30%	21%	-53%	16%	-50%	64%	-56%
Ην. Βασίλειο	-3%	25%	25%	-70%	-27%	29%	-15%	-43%	-10%	-20%	22%	-58%
Κύπρος	-22%	53%	11%	-28%	55%	274%	-14%	-4%	-23%	1%	18%	-15%
Γαλλία	-1%	-18%	28%	-51%	17%	3%	5%	-43%	15%	-52%	65%	-47%
Τουρκία	-20%	292%	35%	-86%	-16%	120%	23%	-70%	-17%	28%	64%	-74%
Ολλανδία	11%	30%	0%	-50%	-20%	-27%	12%	-27%	36%	-23%	8%	-40%
Ισπανία	8%	8%	55%	-67%	35%	70%	-19%	-54%	28%	-28%	62%	-65%
Αυστρία	20%	7%	47%	-66%	17%	5%	45%	-53%	38%	-29%	102%	-64%
ΗΠΑ	29%	24%	34%	-79%	-6%	52%	10%	-70%	60%	-36%	53%	-79%
Βουλγαρία	-19%	450%	-12%	-89%	-27%	175%	-16%	-62%	-17%	99%	-12%	-81%
Αίγυπτος	-17%	-19%	59%	-48%	-51%	77%	2%	7%	-12%	-50%	67%	-37%
Ρωσία	70%	-8%	8%	-62%	63%	-17%	-13%	-40%	64%	-47%	-20%	-46%
Πολωνία	-31%	46%	91%	-53%	1%	32%	35%	-24%	-13%	-39%	153%	-47%
Τσεχία	-32%	-48%	73%	-76%	-16%	-48%	43%	-51%	-25%	-66%	68%	-73%
Λοιπές	22%	86%	-12%	-74%	28%	-9%	16%	-51%	16%	-34%	57%	-64%

Πηγή: ΤτΕ-Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 2: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών για το σύνολο του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Οι Βασικοί Δείκτες του εξερχόμενου τουρισμού εμφάνισαν διακυμάνσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, την περίοδο:

- 2005-2008, εμφάνισαν ήπια αυξητική πορεία, ΜΚΔ (+6%, από € 673 το 2005 σε € 712 το 2008), ΜΔΔ (+4%, από € 72 το 2005 σε € 75 το 2008) και ΜΔΠ (+2%, από 9,4 διανυκτερεύσεις το 2005 σε 9,5 διανυκτερεύσεις το 2008),
- 2008-2017, η εικόνα ήταν αρνητική: ΜΚΔ (-65%, από € 712 το 2008 σε € 248 το 2017), ΜΔΔ (-40%, από € 75 το 2008 σε € 45 το 2017) και ΜΔΠ (-42%, από 9,5 διανυκτερεύσεις το 2008 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017),
- 2017-2019, η εικόνα ήταν θετική: ΜΚΔ (+41%, από € 248 το 2017 σε € 350 το 2019), ΜΔΔ (+35%, από € 45 το 2017 σε € 61 το 2019) και ΜΔΠ (+4%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019) και
- 2019-2021, η εικόνα ήταν μικτή, με την ΜΚΔ (+57%, από € 350 το 2019 σε € 549 το 2021) και την ΜΔΠ (+107%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 11,8 διανυκτερεύσεις το 2021) να σημειώνουν αύξηση ενώ αντίθετα η ΜΔΔ (-24%, από € 61 το 2019 σε € 46 το 2021) μείωση.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης (2008-2017), η επιθυμία των μόνιμων κατοίκων Ελλάδας για ταξίδι στο εξωτερικό αν και δεν επηρεάστηκε αρνητικά εντούτοις τα ταξίδια αυτά ήταν μικρότερης διάρκειας και μικρότερης τουριστικής δαπάνης (αύξηση των μεριδίων των γειτονικών χωρών). Αντίθετα, την περίοδο της πανδημικής κρίσης του κορονοϊού (2019-2021), αν και ο εξερχόμενος τουρισμός μειώθηκε

δραματικά εντούτοις τα ταξίδια που πραγματοποιήθηκαν ήταν μεγαλύτερης Διάρκειας Παραμονής και κατά Κεφαλή Δαπάνης αλλά μικρότερης δαπάνης ανά διανυκτέρευσης. Όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα, όπως και με τα συνολικά μεγέθη έτσι και η πορεία των δεικτών διαφοροποιήθηκε ανάλογα με το αν ο προορισμός ήταν εντός ή εκτός της ευρωζώνης ή εντός ή εκτός της ΕΕ.

Πίνακας 3: Βασικοί δείκτες του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα ανά προορισμό, 2005, 2008, 2017, 2019 και 2021

	Βασικοί δείκτες εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα, 2005, 2008, 2017, 2019 και 2021																													
	ΜΚΑ					ΜΑΔ					ΜΑΠ																			
	2005	2008	2017	2019	2021	2005	2008	2017	2019	2021	2005	2008	2017	2019	2021															
σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %	σε €	ως %											
χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς	χωράς											
Σύνολο	673		712		248		350		549		72		75		45		61		46		9,4		9,5		5,5		5,7		11,8	
Χώρες Ζώνης Ευρώ	657	98%	734	103%	449	181%	521	149%	598	109%	86	120%	89	119%	48	106%	65	107%	53	113%	7,6	81%	8,3	87%	9,4	171%	8,0	139%	11,4	96%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	352	52%	392	55%	108	44%	139	40%	292	53%	74	103%	71	95%	50	112%	59	96%	40	86%	4,8	51%	5,5	58%	2,1	39%	2,4	41%	7,3	62%
Λοιπές Χώρες	680	101%	672	94%	229	93%	339	97%	551	100%	61	86%	66	88%	42	93%	58	95%	42	90%	11,1	118%	10,2	107%	5,5	100%	5,8	102%	13,1	111%
Γερμανία	748	111%	782	110%	453	183%	451	129%	632	115%	80	112%	90	120%	45	100%	55	90%	45	97%	9,3	100%	8,7	91%	10,1	184%	8,2	143%	14,0	119%
Ιταλία	584	87%	697	98%	428	173%	561	160%	596	109%	97	135%	92	123%	66	147%	90	147%	86	184%	6,0	64%	7,6	79%	6,4	117%	6,2	109%	7,0	59%
Ην. Βασίλειο	1.070	159%	997	140%	634	256%	621	178%	875	159%	57	80%	71	95%	44	97%	63	104%	47	102%	18,7	199%	14,0	147%	14,4	263%	9,8	171%	18,5	157%
Κύπρος	571	85%	564	79%	373	151%	396	113%	469	85%	48	67%	46	62%	27	59%	37	60%	33	71%	12,0	128%	12,3	129%	14,0	254%	10,7	187%	14,3	121%
Γαλλία	786	117%	910	128%	541	218%	697	199%	756	138%	113	158%	112	149%	52	116%	82	135%	78	168%	6,9	74%	8,2	86%	10,3	188%	8,5	148%	9,7	82%
Τουρκία	389	58%	404	57%	132	53%	161	46%	306	56%	80	112%	79	106%	46	102%	61	100%	53	114%	4,9	52%	5,1	54%	2,9	52%	2,6	46%	5,8	49%
Ολλανδία	664	99%	816	115%	481	194%	515	147%	623	114%	123	171%	108	145%	53	116%	50	83%	42	90%	5,4	58%	7,5	79%	9,2	167%	10,2	178%	14,9	126%
Ισπανία	758	113%	899	126%	599	242%	624	178%	671	122%	100	140%	95	127%	40	88%	80	130%	61	131%	7,5	80%	9,5	100%	15,0	274%	7,8	137%	11,0	93%
Αυστρία	517	77%	594	83%	396	160%	544	156%	569	104%	108	151%	128	171%	87	192%	121	198%	92	197%	4,8	51%	4,6	49%	4,6	83%	4,5	78%	6,2	53%
ΗΠΑ	1.499	223%	1.860	261%	958	386%	1.093	313%	1.079	197%	61	86%	105	140%	44	97%	61	100%	42	90%	24,4	260%	17,8	187%	21,8	397%	17,9	312%	25,9	219%
Βουλγαρία	193	29%	198	28%	72	29%	72	21%	123	22%	64	89%	73	97%	53	117%	55	90%	28	60%	3,0	32%	2,7	29%	1,4	25%	1,3	23%	4,4	37%
Αίγυπτος	768	114%	813	114%	501	202%	526	151%	645	117%	57	79%	101	136%	29	64%	47	77%	28	60%	13,5	144%	8,0	84%	17,4	317%	11,2	195%	23,1	195%
Ρωσία	1.257	187%	1.211	170%	700	282%	517	148%	741	135%	81	113%	81	109%	52	115%	48	78%	43	93%	15,5	166%	14,9	156%	13,5	246%	10,8	189%	17,1	145%
Πολωνία	578	86%	730	103%	306	123%	405	116%	450	82%	77	108%	66	89%	31	68%	58	94%	40	85%	7,5	80%	11,0	116%	10,0	182%	7,0	123%	11,4	96%
Τσεχία	584	87%	649	91%	426	172%	412	118%	468	85%	110	153%	99	132%	65	145%	77	126%	43	92%	5,3	57%	6,6	69%	6,5	119%	5,4	94%	10,9	92%
Λοιπές	586	87%	557	78%	199	80%	354	101%	502	91%	64	90%	58	78%	43	94%	58	94%	43	92%	9,1	97%	9,6	100%	4,7	85%	6,1	107%	11,7	99%

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε επίπεδο ευρέων περιοχών, ανά εξεταζόμενη περίοδο παρατηρούμε:

- την περίοδο 2005-2008, αύξηση στην ΜΚΔ για τις Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+12%) και της Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+11%) και μείωση στις Λοιπές χώρες (-1%). Αύξηση στην ΜΔΔ για τις Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+3%) και τις Λοιπές χώρες (+7%) και μείωση για τις Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (-3%). Αύξηση στην ΜΔΠ για τις Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+9%) και της Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+15%) και μείωση στις Λοιπές χώρες (-8%),
- την περίοδο 2008-2017, μείωση σε όλους τους δείκτες για όλες τις ευρείες περιοχές, με εξαίρεση της Χώρες της ζώνης του Ευρώ για την ΜΔΠ. Συγκεκριμένα, ΜΚΔ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (-39%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (-72%) και Λοιπές χώρες (-66%). ΜΔΔ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (-46%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (-29%) και Λοιπές χώρες (-36%). ΜΔΠ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+14%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (-61%) και Λοιπές χώρες (-46%),
- την περίοδο 2017-2019, αύξηση σε όλους τους δείκτες για όλες τις ευρείες περιοχές, με εξαίρεση της Χώρες της ζώνης του Ευρώ για την ΜΔΠ. Ειδικότερα, ΜΚΔ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+16%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+29%) και Λοιπές χώρες (+48%). ΜΔΔ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+37%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+17%) και Λοιπές χώρες (+39%). ΜΔΠ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (-15%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+10%) και Λοιπές χώρες (+6%),
- την περίοδο 2019-2021, παρατηρείται μικτή εικόνα, με τις ευρείες περιοχές να καταγράφουν στην ΜΚΔ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+15%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+110%) και Λοιπές χώρες (+63%) και στην ΜΔΠ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (+43%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (+210%) και Λοιπές χώρες (+125%) αύξηση ενώ αντίθετα στην ΜΔΔ: Χώρες της ζώνης του Ευρώ (-20%), Χώρες της ΕΕ εκτός ζώνης του Ευρώ (-32%) και Λοιπές χώρες (-28%) μείωση.

Πίνακας 4: Μεταβολές των Βασικών Δεικτών του εξερχόμενου τουρισμού από Ελλάδα ανά προορισμό, 2005-2021

	ΜΚΔ				ΜΔΔ				ΜΔΠ			
	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Σύνολο εξερχόμενου	6%	-65%	41%	57%	4%	-40%	35%	-24%	2%	-42%	4%	107%
Χώρες Ζώνης του Ευρώ	12%	-39%	16%	15%	3%	-46%	37%	-20%	9%	14%	-15%	43%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	11%	-72%	29%	110%	-3%	-29%	17%	-32%	15%	-61%	10%	210%
Λοιπές Χώρες	-1%	-66%	48%	63%	7%	-36%	39%	-28%	-8%	-46%	6%	125%
Γερμανία	5%	-42%	-1%	40%	12%	-50%	22%	-18%	-7%	16%	-19%	71%
Ιταλία	19%	-39%	31%	6%	-5%	-28%	36%	-5%	25%	-15%	-3%	12%
Ην. Βασίλειο	-7%	-36%	-2%	41%	24%	-38%	44%	-25%	-25%	3%	-32%	89%
Κύπρος	-1%	-34%	6%	19%	-4%	-42%	38%	-11%	2%	14%	-23%	34%
Γαλλία	16%	-41%	29%	8%	-2%	-53%	57%	-6%	18%	26%	-18%	15%
Τουρκία	4%	-67%	22%	90%	-2%	-42%	33%	-14%	5%	-44%	-8%	120%
Ολλανδία	23%	-41%	7%	21%	-12%	-51%	-4%	-17%	40%	21%	12%	46%
Ισπανία	19%	-33%	4%	8%	-6%	-58%	100%	-24%	26%	58%	-48%	41%
Αυστρία	15%	-33%	37%	5%	18%	-32%	40%	-24%	-3%	-2%	-2%	38%
ΗΠΑ	24%	-49%	14%	-1%	70%	-58%	39%	-32%	-27%	22%	-18%	45%
Βουλγαρία	2%	-64%	0%	71%	14%	-28%	5%	-50%	-10%	-50%	-4%	240%
Αίγυπτος	6%	-38%	5%	22%	78%	-72%	64%	-41%	-41%	117%	-36%	107%
Ρωσία	-4%	-42%	-26%	43%	1%	-36%	-8%	-10%	-4%	-9%	-20%	58%
Πολωνία	26%	-58%	32%	11%	-14%	-54%	88%	-31%	47%	-10%	-30%	61%
Τσεχία	11%	-34%	-3%	14%	-10%	-34%	18%	-44%	23%	-1%	-18%	104%
Λοιπές	-5%	-64%	78%	42%	-9%	-27%	35%	-26%	5%	-51%	32%	91%

Πηγή: ΤτΕ-Επεξεργασία INSETE Intelligence

5. Εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

5.1 Αναχωρήσεις ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πίνακας 5: Αναχωρήσεις ανά γεωγραφική περιοχή (σε χιλ.), 2005-2021

Γεωγραφική Περιοχή	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ 2005-2008	%Δ 2008-2017	%Δ 2017-2019	%Δ 2019-2021
Χώρες ζώνης ευρώ	1.606	1.570	1.683	2.205	935	-2%	7%	31%	-58%
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	794	685	2.474	2.341	402	-14%	261%	-5%	-83%
Λοιπές Χώρες	1.632	1.873	3.844	3.747	790	15%	105%	-3%	-79%
Σύνολο Αναχωρήσεων	3.636	3.765	7.685	7.848	2.026	4%	104%	2%	-74%
Σύνολο Προορισμών	4.033	4.128	8.001	8.294	2.127	2%	94%	4%	-74%
Σύνολο Προορισμών / Αναχώρηση	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0	-1%	-5%	2%	-1%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω (βλ. σελ. 6), οι αναχωρήσεις εμφάνισαν αυξητική πορεία μέχρι και το 2019. Συγκεκριμένα, ανά περίοδο:

- 2005-2008 αύξηση κατά +4% (από 3,6 εκατ. το 2005 σε 3,8 εκατ. το 2008),
- 2008-2017 αύξηση κατά +104% (από 3,8 εκατ. το 2008 σε 7,7 εκατ. το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +2% (από 7,7 εκατ. το 2017 σε 7,8 εκατ. το 2019) και
- 2019-2021 πτώση κατά -74% (από 7,8 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021).

Σε ότι αφορά τον αριθμό των προορισμών που επέλεξαν οι αναχωρήσαντες κατά το ταξίδι τους, η εικόνα ήταν παρόμοια αν και για τις περιόδους 2005 – 2008 και 2008 – 2017 ο ρυθμός αύξησης ήταν λίγο μικρότερος. Συγκεκριμένα, την περίοδο:

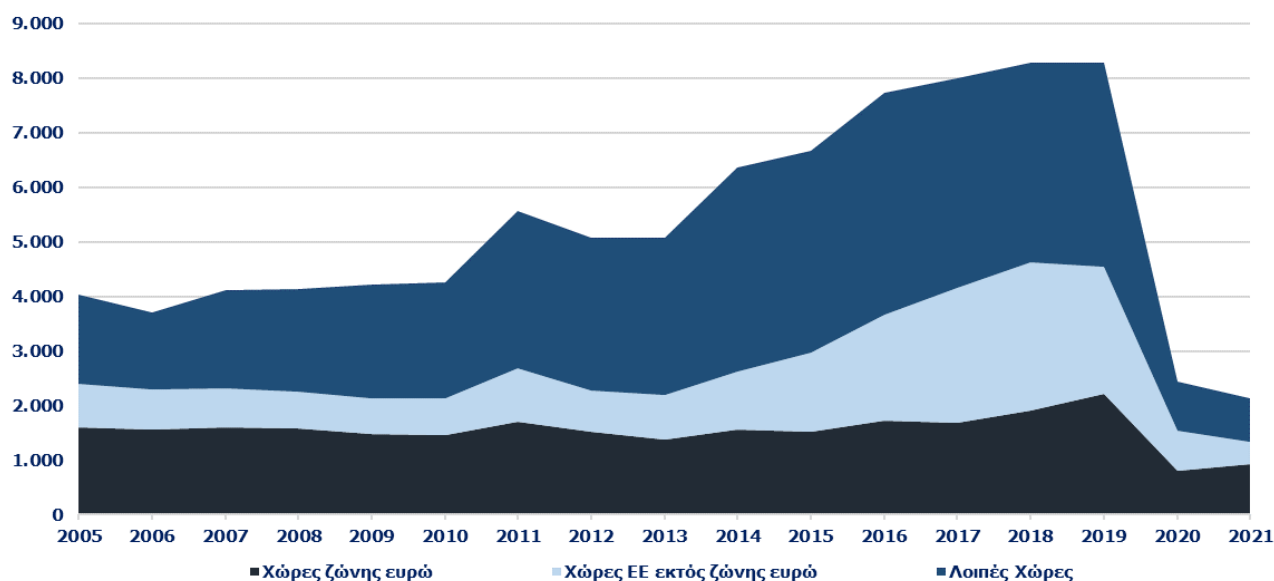
- 2005-2008 αύξηση κατά +2% (από 4,0 εκατ. το 2005 σε 4,1 εκατ. το 2008),
- 2008-2017 αύξηση κατά +94% (από 4,1 εκατ. το 2008 σε 8,0 εκατ. το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +4% (από 8,0 εκατ. το 2017 σε 8,3 εκατ. το 2019) και
- 2019-2021 πτώση κατά -74% (από 8,3 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2021).

Ως εκ τούτου, ο λόγος προορισμοί ανά αναχώρηση βαίνει πτωτικός κατά την εξεταζόμενη περίοδο (-5,3%, από 1,11 προορισμούς το 2005 σε 1,05 προορισμούς το 2021). Ειδικότερα, την περίοδο:

- 2005-2008 μείωση κατά -1% (από 1,11 προορισμούς το 2005 σε 1,10 προορισμούς το 2008),
- 2008-2017 μείωση κατά -5% (από 1,10 προορισμούς το 2008 σε 1,04 προορισμούς το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +2% (από 1,04 προορισμούς το 2017 σε 1,06 προορισμούς το 2019) και
- 2019-2021 πτώση κατά -1% (από 1,06 προορισμούς το 2019 σε 1,05 προορισμούς το 2021).

Γράφημα 3: Εξέλιξη αναχωρήσεων ανά γεωγραφική περιοχή (σε χιλ.), 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (-2%, από 1,6 εκατ. το 2005 σε 1,6 εκατ. το 2008) και τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-14%, από 794 χιλ. το 2005 σε 685 χιλ. το 2008) να σημειώνουν πτώση ενώ αντίθετα οι Λοιπές Χώρες (+15%, από 1,6 εκατ. το 2005 σε 1,9 εκατ. το 2008) αύξηση,

- 2008-2017 αύξηση σε όλες τις ευρείες περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+7%, από 1,6 εκατ. το 2008 σε 1,7 εκατ. το 2017), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης

του Ευρώ (+261%, από 685 χιλ. το 2008 σε 2,5 εκατ. το 2017) και Λοιπές Χώρες (+105%, από 1,9 εκατ. το 2008 σε 3,8 εκατ. το 2017). Η αύξηση, όπως θα αναλυθεί και κατωτέρω, στις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ οφείλεται στην Βουλγαρία (+450%), η οποία συμπίπτει χρονικά με την είσοδο της στην ΕΕ το 2007, ενώ στις Λοιπές Χώρες στην αλματώδη αύξηση του εξερχόμενου τουρισμού προς την Τουρκία (+292%),

- 2017-2019 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-5%, από 2,5 εκατ. το 2017 σε 2,3 εκατ. το 2019) και τις Λοιπές Χώρες (-3%, από 3,8 εκατ. το 2017 σε 3,7 εκατ. το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Χώρες της Ευρωζώνης (+31%, από 1,7 εκατ. το 2017 σε 2,2 εκατ. το 2019) αύξηση,
- 2019-2021 πτώση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-58%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 935 χιλ. το 2021), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-83%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 402 χιλ. το 2021) και Λοιπές Χώρες (-79%, από 3,7 εκατ. το 2019 σε 790 χιλ. το 2021).

5.2 Διανυκτερεύσεις ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πίνακας 6: Διανυκτερεύσεις ανά γεωγραφική περιοχή (σε χιλ.), 2005-2021

Γεωγραφική Περιοχή	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Χώρες ζώνης ευρώ	12.231	12.998	15.828	17.538	10.643	6%	22%	11%	-39%
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	3.787	3.765	5.292	5.526	2.941	-1%	41%	4%	-47%
Λοιπές Χώρες	18.097	19.116	21.077	21.851	10.383	6%	10%	4%	-52%
Σύνολο	34.115	35.880	42.197	44.916	23.968	5%	18%	6%	-47%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

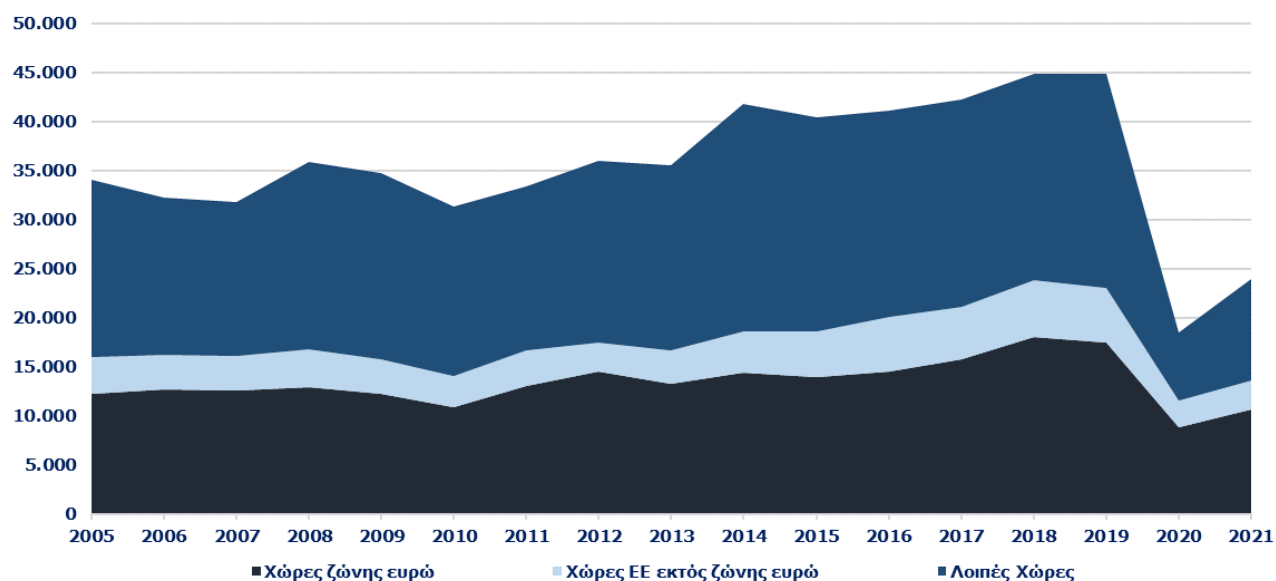
Οι διανυκτερεύσεις παρουσιάζουν παρόμοια εικόνα με τις αναχωρήσεις, αν και με πιο ήπια χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 αύξηση κατά +5% (από 34,1 εκατ. το 2005 σε 35,9 εκατ. το 2008),
- 2008-2017 αύξηση κατά +18% (από 35,9 εκατ. το 2008 σε 42,2 εκατ. το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +6% (από 42,2 εκατ. το 2017 σε 44,9 εκατ. το 2019) και
- 2019-2021 πτώση κατά -47% (από 44,9 εκατ. το 2019 σε 24,0 εκατ. το 2021).

Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους γεωγραφικών περιοχών, παρατηρούμε ότι οι Χώρες της Ευρωζώνης εμφανίζουν αυξητική τάση (από 36% το 2005 σε 44% το 2021), οι Λοιπές Χώρες (από 53% το 2005 σε 43% το 2021) πτωτική ενώ οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ σταθερή (από 11% το 2005 σε 12% το 2021).

Συμπερασματικά, αν και οι αναχωρήσεις προς τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και των Λοιπών Χωρών εμφάνισαν ταχεία αυξητική πορεία μέχρι και το 2019, η εικόνα στις διανυκτερεύσεις δεν φαίνεται να είναι παρόμοια. Αυτό οφείλεται, στο ότι οι επισκέπτες από την Ελλάδα που επιλέγουν αυτούς τους προορισμούς τους επιλέγουν κυρίως για short breaks (1-3 διανυκτερεύσεις) τα οποία έχουν χαμηλή διάρκεια παραμονής και χαμηλή τουριστική δαπάνη.

Γράφημα 4: Εξέλιξη διανυκτερεύσεων ανά γεωγραφική περιοχή (σε χιλ.), 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (+6%, από 12,2 εκατ. το 2005 σε 13,0 εκατ. το 2008) και τις Λοιπές Χώρες (+6%, από 18,1 εκατ. το 2005 σε 19,1 εκατ. το 2008) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-1%, από 3,8 εκατ. το 2005 σε 3,8 εκατ. το 2008) πτώση,
- 2008-2017 αύξηση σε όλες τις ευρείες περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+22%, από 13,0 εκατ. το 2008 σε 15,8 εκατ. το 2017), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης

του Ευρώ (+41%, από 3,8 εκατ. το 2008 σε 5,3 εκατ. το 2017) και Λοιπές Χώρες (+10%, από 19,1 εκατ. το 2008 σε 21,1 εκατ. το 2017),

- 2017-2019 αύξηση σε όλες τις ευρείες περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+11%, από 15,8 εκατ. το 2017 σε 17,5 εκατ. το 2019), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+4%, από 5,3 εκατ. το 2017 σε 5,5 εκατ. το 2019) και Λοιπές Χώρες (+4%, από 21,1 εκατ. το 2017 σε 21,9 εκατ. το 2019),
- 2019-2021 πτώση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-39%, από 17,5 εκατ. το 2019 σε 10,6 εκατ. το 2021), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-47%, από 5,5 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021) και Λοιπές Χώρες (-52%, από 21,9 εκατ. το 2019 σε 10,4 εκατ. το 2021).

5.3 Πληρωμές ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πίνακας 7: Πληρωμές (σε εκατ. €) ανά γεωγραφική περιοχή (σε εκατ. €), 2005-2021

Γεωγραφική Περιοχή	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Χώρες ζώνης ευρώ	1.056	1.153	756	1.149	560	9%	-34%	52%	-51%
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	279	268	267	326	117	-4%	-1%	22%	-64%
Λοιπές Χώρες	1.110	1.258	882	1.270	435	13%	-30%	44%	-66%
Σύνολο	2.446	2.679	1.905	2.744	1.113	10%	-29%	44%	-59%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

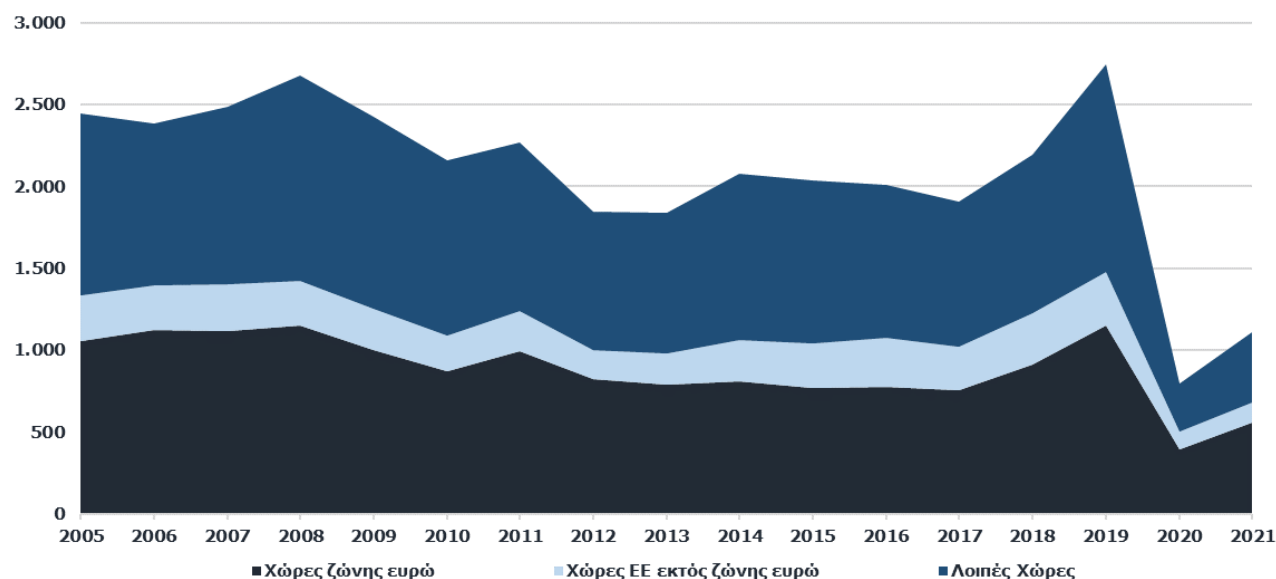
Σε ότι αφορά τις πληρωμές, παρατηρούμε ότι αυτές επηρεάστηκαν συγκριτικά πολύ περισσότερο κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης (μετά το 2008) από τις αναχωρήσεις και τις διανυκτερεύσεις. Συγκεκριμένα, την περίοδο:

- 2005-2008 αύξηση κατά +10% (από € 2,4 δισ. το 2005 σε € 2,7 δισ. το 2008),
- 2008-2017 μείωση κατά -29% (από € 2,7 δισ. το 2008 σε € 1,9 δισ. το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +44% (από € 1,9 δισ. το 2017 σε € 2,7 δισ. το 2019) και
- 2019-2021 πτώση κατά -59% (από € 2,7 δισ. το 2019 σε € 1,1 δισ. το 2021).

Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους γεωγραφικών περιοχών, παρατηρούμε ότι οι Χώρες της Ευρωζώνης εμφανίζουν αυξητική τάση (από 43% το 2005 σε 50% το 2021), οι Λοιπές Χώρες (από 45% το 2005 σε 39% το 2021) πτωτική ενώ οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ σταθερή (από 11% το 2005 σε 11% το 2021).

Αξιοσημείωτο για τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ, είναι ότι παρόλη την αύξηση την περίοδο 2008-2017 που κατέγραψαν οι αναχωρήσεις (+261%) και οι διανυκτερεύσεις (+41%), οι πληρωμές σημείωσαν πτώση κατά -1%. Αντίθετα, την περίοδο 2017-2019 όπου οι αναχωρήσεις (-5%) σημείωσαν μείωση και οι διανυκτερεύσεις (+4%) μικρή αύξηση οι πληρωμές κατέγραψαν αύξηση κατά +22%.

Γράφημα 5: Εξέλιξη πληρωμών (σε εκατ. €) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (+9%, από € 1,1 δισ. το 2005 σε € 1,2 δισ. το 2008) και τις Λοιπές Χώρες (+13%, από € 1,1 δισ. το 2005 σε € 1,3 δισ. το 2008) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-4%, από € 279 εκατ. το 2005 σε € 268 εκατ. το 2008) πτώση,

- 2008-2017 μείωση σε όλες τις ευρείες περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-34%, από € 1,2 δισ. το 2008 σε € 756 εκατ. το 2017), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης

του Ευρώ (-1%, από € 268 εκατ. το 2008 σε € 267 εκατ. το 2017) και Λοιπές Χώρες (-30%, από € 1,3 δισ. το 2008 σε € 882 εκατ. το 2017),

- 2017-2019 αύξηση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+52%, από € 756 εκατ. το 2017 σε € 1,1 δισ. το 2019), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+22%, από € 267 εκατ. το 2017 σε € 326 εκατ. το 2019) και Λοιπές Χώρες (+44%, από € 882 εκατ. το 2017 σε € 1,3 δισ. το 2019),
- 2019-2021 πτώση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-51%, από € 1,1 δισ. το 2019 σε € 560 εκατ. το 2021), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-64%, από € 326 εκατ. το 2019 σε € 117 εκατ. το 2021) και Λοιπές Χώρες (-66%, από € 1,3 δισ. το 2019 σε € 435 εκατ. το 2021).

5.4 Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πίνακας 8: Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη (σε €) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Γεωγραφική Περιοχή	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Χώρες ζώνης ευρώ	657	734	449	521	598	12%	-39%	16%	15%
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	352	392	108	139	292	11%	-72%	29%	110%
Λοιπές Χώρες	680	672	229	339	551	-1%	-66%	48%	63%
Σύνολο	673	712	248	350	549	6%	-65%	41%	57%

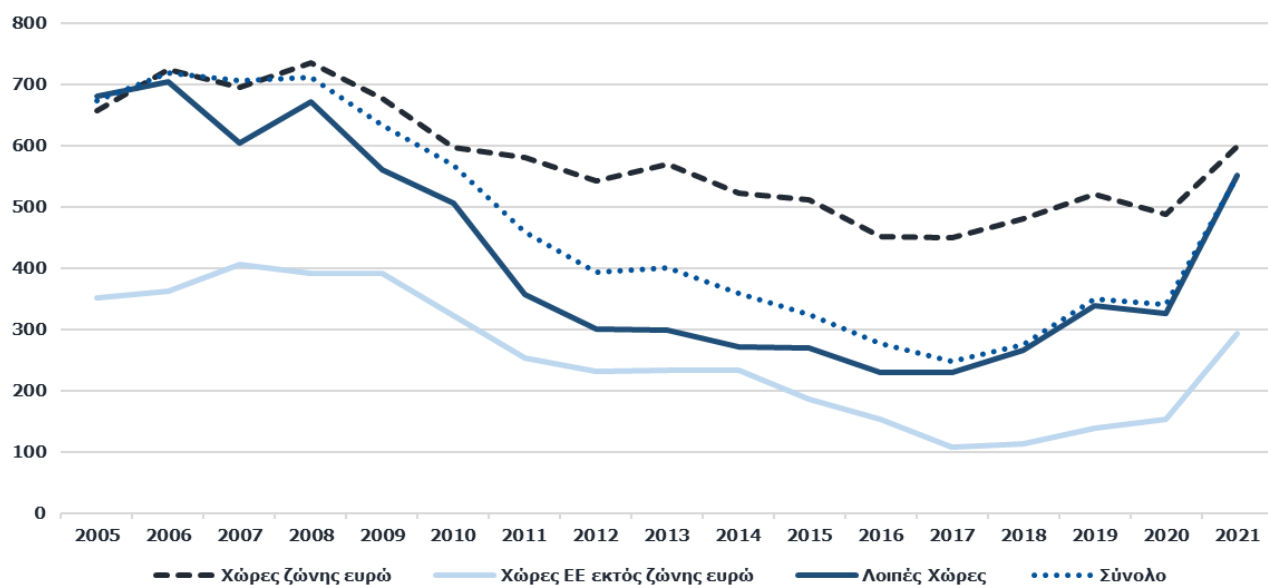
Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη εμφανίζει διακυμάνσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, την περίοδο:

- 2005-2008 αύξηση κατά +6% (από € 673 το 2005 σε € 712 το 2008),
- 2008-2017 μείωση κατά -65% (από € 712 το 2008 σε € 248 το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +41% (από € 248 το 2017 σε € 350 το 2019) και
- 2019-2021 αύξηση κατά +57% (από € 350 το 2019 σε € 549 το 2021).

Παρά την αύξηση που σημείωσε η ΜΚΔ (+122%, από € 248 το 2017 σε € 549 το 2021) την περίοδο 2017-2021 εξακολουθεί να υπολείπεται κατά -24% την υψηλότερης Μέσης κατά Κεφαλή Δαπάνης που σημειώθηκε το 2006 (€ 718).

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η μείωση που σημειώνεται στην ΜΚΔ την περίοδο 2008-2017, οφείλεται στην μείωση της ΜΚΔ που σημείωσαν οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και οι Λοιπές χώρες, και αυτό παρά την αύξηση την ίδια περίοδο των βασικών μεγεθών των 2 αυτών περιοχών. Αυτό φυσικά οφείλεται, όπως έχει αναφερθεί στην εισαγωγή, στο ότι οι ταξιδιώτες που επιλέγουν αυτούς τους προορισμούς τους επιλέγουν για μικρής χρονικής διάρκειας ταξίδια και κατ' επέκταση χαμηλότερης τουριστικής δαπάνης. Ως εκ τούτου, η ΜΚΔ φαίνεται ότι επηρεάζεται σε υψηλότερο βαθμό (βλ. σελ. 23) από την ΜΔΠ απ' ότι από την ΜΔΔ.

Γράφημα 6: Εξέλιξη της Μέσης κατά Κεφαλή Δαπάνης (σε €) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (+12%, από € 657 το 2005 σε € 734 το 2008) και τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+11%, από € 352 το 2005 σε € 392 το 2008) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Λοιπές Χώρες (-1%, από € 680 το 2005 σε € 672 το 2008) πτώση,
- 2008-2017 μείωση σε όλες τις ευρείες περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-39%, από € 734 το 2008 σε € 449 το 2017), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-72%, από € 392 το 2008 σε € 108 το 2017) και

Λοιπές Χώρες (-66%, από € 672 το 2008 σε € 229 το 2017),

- 2017-2019 αύξηση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+16%, από € 449 το 2017 σε € 521 το 2019), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+29%, από € 108 το 2017 σε € 139 το 2019) και Λοιπές Χώρες (+48%, από € 229 το 2017 σε € 339 το 2019),
- 2019-2021 αύξηση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+15%, από € 521 το 2019 σε € 598 το 2021), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+110%, από € 139 το 2019 σε € 292 το 2021) και Λοιπές Χώρες (+63%, από € 339 το 2019 σε € 551 το 2021).

5.5 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πίνακας 9: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση (σε €) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Γεωγραφική Περιοχή	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Χώρες ζώνης ευρώ	86	89	48	65	53	3%	-46%	37%	-20%
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	74	71	50	59	40	-3%	-29%	17%	-32%
Λοιπές Χώρες	61	66	42	58	42	7%	-36%	39%	-28%
Σύνολο	72	75	45	61	46	4%	-40%	35%	-24%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

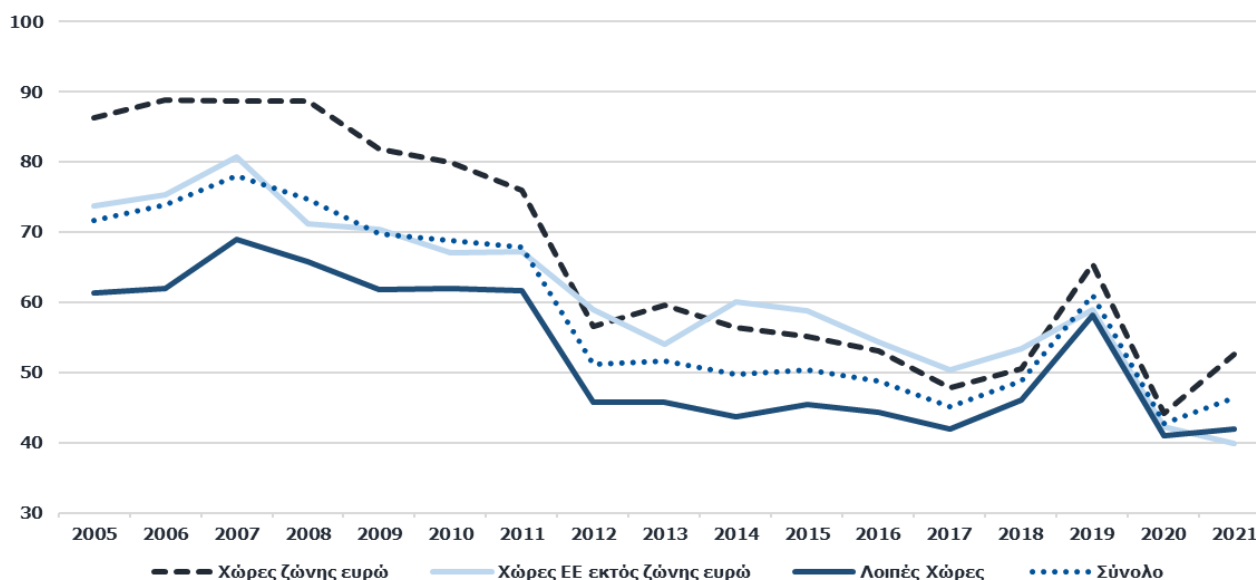
Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση εμφανίζει διακυμάνσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, την περίοδο:

- 2005-2008 αύξηση κατά +4% (από € 72 το 2005 σε € 75 το 2008),
- 2008-2017 μείωση κατά -40% (από € 75 το 2008 σε € 45 το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +35% (από € 45 το 2017 σε € 61 το 2019) και
- 2019-2021 μείωση κατά -24% (από € 61 το 2019 σε € 46 το 2021).

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση από το 2008 και έπειτα φαίνεται ότι έχει επηρεαστεί αρνητικά από την οικονομική κρίση σημειώνοντας πτωτική πορεία έως το 2021, με εξαίρεση τα έτη 2013 (+1%), 2015 (+1%), 2018 (+8%), 2019 (+25%) και 2021 (+9%), φτάνοντας το 2021 στα € 46, χαμηλότερα κατά -38% σε σύγκριση με τα προ οικονομικής κρίσης επίπεδα, € 75. Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι σε αντίθεση με την ΜΚΔ, η ΜΔΔ των Χωρών της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και των Λοιπών Χωρών βρίσκεται σχεδόν στα επίπεδα του Μέσου Όρου της χώρας. Άρα, η ΜΚΔ φαίνεται ότι επηρεάζεται σε υψηλότερο βαθμό από την Μέση Διάρκεια Παραμονής απ' ό,τι από την ΜΔΔ (βλ. και σελ. 23).

Γράφημα 7: Εξέλιξη της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (σε €) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (+3%, από € 86 το 2005 σε € 89 το 2008) και τις Λοιπές Χώρες (+7%, από € 61 το 2005 σε € 66 το 2008) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-3%, από € 74 το 2005 σε € 71 το 2008) μείωση,
- 2008-2017 μείωση σε όλες τις ευρείες περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-46%, από € 89 το 2008 σε € 48 το 2017), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-29%, από € 71 το 2008 σε € 50 το 2017) και Λοιπές

Χώρες (-36%, από € 66 το 2008 σε € 42 το 2017),

- 2017-2019 αύξηση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+37%, από € 48 το 2017 σε € 65 το 2019), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+17%, από € 50 το 2017 σε € 59 το 2019) και Λοιπές Χώρες (+39%, από € 42 το 2017 σε € 58 το 2019),
- 2019-2021 μείωση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (-20%, από € 65 το 2019 σε € 53 το 2021), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-32%, από € 59 το 2019 σε € 40 το 2021) και Λοιπές Χώρες (-28%, από € 58 το 2019 σε € 42 το 2021).

5.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πίνακας 10: Μέση Διάρκεια Παραμονής (σε διανυκτερεύσεις) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Γεωγραφική Περιοχή	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Χώρες ζώνης ευρώ	7,6	8,3	9,4	8,0	11,4	9%	14%	-15%	43%
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	4,8	5,5	2,1	2,4	7,3	15%	-61%	10%	210%
Λοιπές Χώρες	11,1	10,2	5,5	5,8	13,1	-8%	-46%	6%	125%
Σύνολο	9,4	9,5	5,5	5,7	11,8	2%	-42%	4%	107%

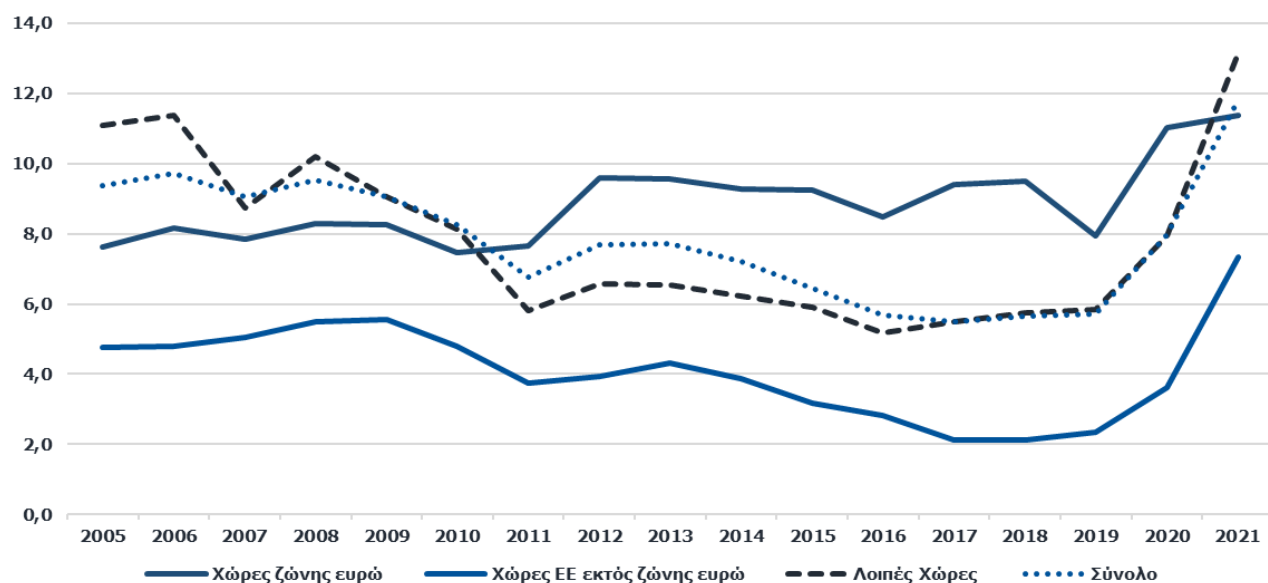
Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής εμφανίζει διακυμάνσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, την περίοδο:

- 2005-2008 αύξηση κατά +2% (από 9,4 διανυκτερεύσεις το 2005 σε 9,5 διανυκτερεύσεις το 2008),
- 2008-2017 μείωση κατά -42% (από 9,5 διανυκτερεύσεις το 2008 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017),
- 2017-2019 αύξηση κατά +4% (από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019) και
- 2019-2021 αύξηση κατά +107% (από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 11,8 διανυκτερεύσεις το 2021).

Το 2021, η ΜΔΠ εμφάνισε την υψηλότερη τιμή της (11,8 διανυκτερεύσεις) από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων, ως απόρροια, τα τελευταία 2 χρόνια, της παγκόσμιας τάσης μείωσης των short και City Breaks (για την Ελλάδα αφορά κυρίως τους προορισμούς των Χωρών της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και τις Λοιπές Χώρες) και της αύξησης του μεριδίου των ταξιδιών με σκοπό την επίσκεψη σε φίλους & συγγενείς που έχουν μεγάλη διάρκεια παραμονής.

Γράφημα 8: Εξέλιξη της Μέσης Διάρκειας Παραμονής (σε διανυκτερεύσεις) ανά γεωγραφική περιοχή, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές, παρατηρούμε την περίοδο:

- 2005-2008 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (+9%, από 7,6 διανυκτερεύσεις το 2005 σε 8,3 διανυκτερεύσεις το 2008) και τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+15%, από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2005 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2008) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Λοιπές Χώρες (-8%, από 11,1 διανυκτερεύσεις το 2005 σε 10,2 διανυκτερεύσεις το 2008) μείωση,
- 2008-2017 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (-61%, από 5,5 διανυκτερεύσεις

το 2008 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2017) και τις Λοιπές Χώρες (-46%, από 10,2 διανυκτερεύσεις το 2008 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Χώρες της Ευρωζώνης (+14%, από 8,3 διανυκτερεύσεις το 2008 σε 9,4 διανυκτερεύσεις το 2017) αύξηση,

- 2017-2019 μικτή εικόνα, με τις Χώρες της Ευρωζώνης (-15%, από 9,4 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 8,0 διανυκτερεύσεις το 2019) να σημειώνουν πτώση ενώ αντίθετα οι Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+10%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 2,4 διανυκτερεύσεις το 2019) και οι Λοιπές Χώρες (+6%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 5,8 διανυκτερεύσεις το 2019) αύξηση,
- 2019-2021 αύξηση σε όλες τις ευρείες γεωγραφικές περιοχές: Χώρες της Ευρωζώνης (+43%, από 8,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 11,4 διανυκτερεύσεις το 2021), Χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ (+210%, από 2,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,3 διανυκτερεύσεις το 2021) και Λοιπές Χώρες (+125%, από 5,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 13,1 διανυκτερεύσεις το 2021).

6. Εξερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση ανά προορισμό, 2005-2021

6.1 Αναχωρήσεις ανά προορισμό, 2005-2021

Πίνακας 11: Αναχωρήσεις ανά προορισμό (σε χιλ.), 2005-2021

Προορισμός	Εξέλιξη αναχωρήσεων ανά προορισμό (σε χιλ.), 2005-2021					%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
	2005	2008	2017	2019	2021	2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Γερμανία	367	354	421	584	225	-4%	19%	39%	-61%
Βουλγαρία	490	397	2.186	1.916	212	-19%	450%	-12%	-89%
Ιταλία	441	428	351	438	184	-3%	-18%	25%	-58%
Κύπρος	180	140	214	239	171	-22%	53%	11%	-28%
Τουρκία	259	206	810	1.091	149	-20%	292%	35%	-86%
Ην. Βασίλειο	246	238	298	373	112	-3%	25%	25%	-70%
Γαλλία	183	182	148	189	93	-1%	-18%	28%	-51%
Ολλανδία	96	106	138	138	69	11%	30%	0%	-50%
Αυστρία	94	113	121	178	61	20%	7%	47%	-66%
Ισπανία	94	101	109	169	55	8%	8%	55%	-67%
Αίγυπτος	66	55	45	71	37	-17%	-19%	59%	-48%
Πολωνία	35	24	36	68	32	-31%	46%	91%	-53%
ΗΠΑ	67	87	108	145	30	29%	24%	34%	-79%
Ρωσία	36	61	56	60	23	70%	-8%	8%	-62%
Τσεχία	95	65	34	58	14	-32%	-48%	73%	-76%
Λοιπές	1.284	1.571	2.927	2.575	660	22%	86%	-12%	-74%
Σύνολο προορισμών	4.033	4.128	8.001	8.294	2.127	2%	94%	4%	-74%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά τους επιμέρους προορισμούς ανά εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι:

- 2005-2008 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν πτώση, με εξαίρεση τους προορισμούς της Ρωσίας (+70%, από 36 χιλ. το 2005 σε 61 χιλ. το 2008), των ΗΠΑ (+29%, από 67 χιλ. το 2008 σε 87 χιλ. το 2008), της Αυστρίας (+20%, από 94 χιλ. το 2005 σε 113 χιλ. το 2008), της Ολλανδίας (+11%, από 96 χιλ. το 2005 σε 106 χιλ. το 2008), της Ισπανίας (+8%, από 94 χιλ. το 2005 σε 101 χιλ. το 2008) και των Λοιπών (+22%, από 1,3 εκατ. το 2005 σε 1,6 εκατ. το 2008). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Τσεχία (-32%, από 95 χιλ. το 2005 σε 65 χιλ. το 2008), Πολωνία (-31%, από 35 χιλ. το 2005 σε 24 χιλ. το 2008), Κύπρος (-22%, από 180 χιλ. το 2005 σε 140 χιλ. το 2008), Τουρκία (-20%, από 259 χιλ. το 2005 σε 206 χιλ. το 2008), Βουλγαρία (-19%, από 490 χιλ. το 2005 σε 397 χιλ. το 2008), Αίγυπτος (-17%, από 66 χιλ. το 2005 σε 55 χιλ. το 2008), Γερμανία (-4%, από 367 χιλ. το 2005 σε 354 χιλ. το 2008), Ιταλία (-3%, από 441 χιλ. το 2005 σε 428 χιλ. το 2008), Ην. Βασίλειο (-3%, από 246 χιλ. το 2005 σε 238 χιλ. το 2008) και Γαλλία (-1%, από 183 χιλ. το 2005 σε 182 χιλ. το 2008),
- 2008-2017 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τους προορισμούς της Τσεχίας (-48%, από 65 χιλ. το 2008 σε 34 χιλ. το 2017), της Αιγύπτου (-19%, από 55 χιλ. το 2008 σε 45 χιλ. το 2017), της Ιταλίας (-18%, από 428 χιλ. το 2008 σε 351 χιλ. το 2017), της Γαλλίας (-18%, από 182 χιλ. το 2008 σε 148 χιλ. το 2017) και της Ρωσίας (-8%, από 61 χιλ. το 2008 σε 56 χιλ. το 2017). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Βουλγαρία (+450%, από 397 χιλ. το 2008 σε 2,2 εκατ. το 2017), Τουρκία (+292%, από 206 χιλ. το 2008 σε 810 χιλ. το 2017), Λοιποί (+86%, από 1,6 εκατ. το 2008 σε 2,9 εκατ. το 2017), Κύπρος (+53%, από 140 χιλ. το 2008 σε 214 χιλ. το 2017), Πολωνία (+46%, από 24 χιλ. το 2008 σε 36 χιλ. το 2017), Ολλανδία (+30%, από 106 χιλ. το 2008 σε 138 χιλ. το 2017), Ην. Βασίλειο (+25%, από 238 χιλ. το 2008 σε 298 χιλ. το 2017), ΗΠΑ (+24%, από 87 χιλ. το 2008 σε 108 χιλ. το 2017), Γερμανία (+19%, από 354 χιλ. το 2008 σε 421 χιλ. το 2017), Ισπανία (+8%, από 101 χιλ. το 2008 σε 109 χιλ. το 2017) και Αυστρία (+7%, από 113 χιλ. το 2008 σε 121 χιλ. το 2017). Η εντυπωσιακή αύξηση που σημειώνει ο προορισμός της Βουλγαρίας, συμπίπτει χρονικά με την είσοδο της χώρας στην ΕΕ,
- 2017-2019 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τους προορισμούς της Βουλγαρίας (-12%, από 2,2 εκατ. το 2017 σε 1,9 εκατ. το 2019) και των Λοιπών (-12%, από 2,9 εκατ. το 2017 σε 2,6 εκατ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Πολωνία (+91%, από 36 χιλ. το 2017 σε 68 χιλ. το 2019), Τσεχία (+73%, από 34 χιλ. το 2017 σε 58 χιλ. το 2019), Αίγυπτος (+59%, από 45 χιλ. το 2017 σε 71 χιλ. το 2019), Ισπανία (+55%, από 109 χιλ. το 2017 σε 169 χιλ. το 2019), Αυστρία (+47%, από 121 χιλ. το 2017 σε 178 χιλ. το 2019), Γερμανία (+39%, από 421 χιλ. το 2017 σε 584 χιλ. το 2019), Τουρκία (+35%, από 810 χιλ. το 2017 σε 1,1 εκατ. το 2019), ΗΠΑ (+34%, από 108 χιλ. το 2017 σε 145 χιλ. το 2019), Γαλλία (+28%, από 148 χιλ. το 2017 σε 189 χιλ. το 2019), Ιταλία (+25%, από 351 χιλ. το 2017 σε 438 χιλ. το 2019), Ην. Βασίλειο (+25%, από 298 χιλ. το 2017 σε 373 χιλ. το 2019), Κύπρος (+11%, από 214 χιλ. το 2017 σε 239 χιλ. το 2019), Ρωσία (+8%, από 56 χιλ. το 2017

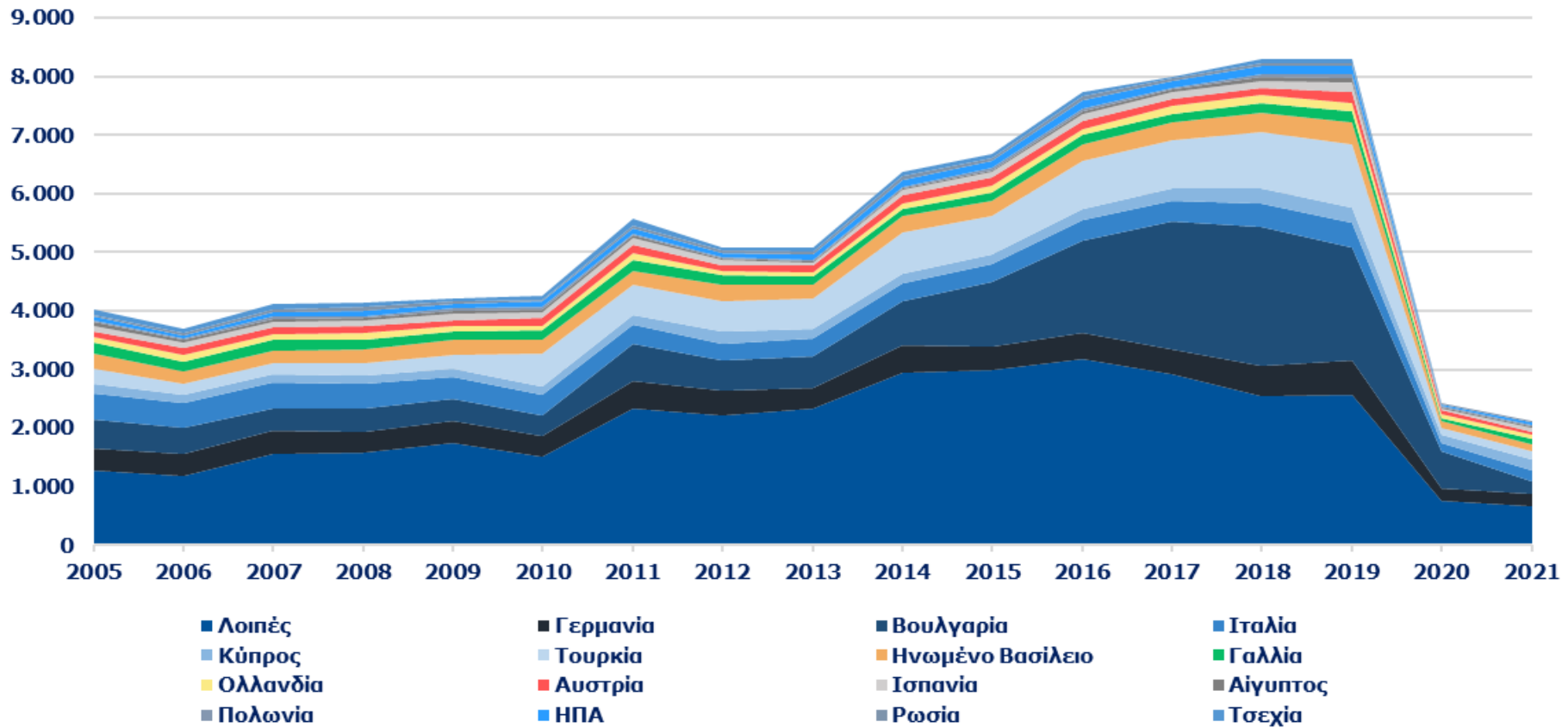
σε 60 χιλ. το 2019) και Ολλανδία (+0,4%, από 138 χιλ. το 2017 σε 138 χιλ. το 2019). Η αύξηση των αναχωρήσεων σε προορισμούς της Κεντρικής & Ανατολικής Ευρώπης και της Ισπανίας συμπίπτει χρονικά με την δημιουργία βάσης στο Ελ. Βενιζέλος από αεροπορική εταιρεία χαμηλού κόστους αλλά και στην ένταση δρομολογίων άλλων εταιρειών χαμηλού κόστους προς τους συγκεκριμένους προορισμούς και

- 2019-2021 όλοι οι προορισμοί κατέγραψαν μείωση. Συγκεκριμένα: Βουλγαρία (-89%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 212 χιλ. το 2021), Τουρκία (-86%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 149 χιλ. το 2021), ΗΠΑ (-79%, από 145 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2021), Τσεχία (-76%, από 58 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2021), Λοιπές (-74%, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 660 χιλ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-70%, από 373 χιλ. το 2019 σε 112 χιλ. το 2021), Ισπανία (-67%, από 169 χιλ. το 2019 σε 55 χιλ. το 2021), Αυστρία (-66%, από 178 χιλ. το 2019 σε 61 χιλ. το 2021), Ρωσία (-62%, από 60 χιλ. το 2019 σε 23 χιλ. το 2021), Γερμανία (-61%, από 584 χιλ. το 2019 σε 225 χιλ. το 2021), Ιταλία (-58%, από 438 χιλ. το 2019 σε 184 χιλ. το 2021), Πολωνία (-53%, από 68 χιλ. το 2019 σε 32 χιλ. το 2021), Γαλλία (-51%, από 189 χιλ. το 2019 σε 93 χιλ. το 2021), Ολλανδία (-50%, από 138 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2021), Αίγυπτος (-48%, από 71 χιλ. το 2019 σε 37 χιλ. το 2021) και Κύπρο (-28%, από 239 χιλ. το 2019 σε 171 χιλ. το 2021).

Συμπερασματικά, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, την περίοδο 2005-2019 και κυρίως κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης παρατηρείται μεταβολή των ταξιδιωτικών προτιμήσεων των Ελλήνων τουριστών με αύξηση των μεριδίων των όμορων φθηνών προορισμών της Βουλγαρίας και της Τουρκίας (από 19% το 2005 σε 36% το 2019) και μείωση των μεριδίων των παραδοσιακών υψηλότερης τουριστικής δαπάνης προορισμών της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας, της Γαλλίας και του Ην. Βασιλείου (από 33% το 2005 σε 21% το 2019). Η μείωση στα μερίδια που καταγράφεται στους παραδοσιακούς προορισμούς μας οφείλεται σε μικρότερη αύξηση του εξερχόμενου τουρισμού και όχι σε μείωση τους. Η τάση αυτή μετά το 2019, διαταράσσεται λόγω της πανδημίας του κορονοϊού και των ταξιδιωτικών περιορισμών, καταγράφοντας το 2021 το χαμηλότερο αριθμό εξερχομένων τουριστών από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων. Παράλληλα, το 2021, οι όμοροι προορισμοί της Βουλγαρίας και της Τουρκίας φαίνεται να επηρεάζονται σε υψηλότερο βαθμό από την πανδημική κρίση σε σύγκριση με τους παραδοσιακούς προορισμούς μας⁵.

⁵ Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Ιταλία, Γαλλία και Ολλανδία

Γράφημα 9: Εξέλιξη αναχωρήσεων ανά προορισμό (σε χιλ.), 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

6.2 Διανυκτερεύσεις ανά προορισμό, 2005-2021

Πίνακας 12: Διανυκτερεύσεις ανά προορισμό (σε χιλ.), 2005-2021

Προορισμός	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ 2005-2008	%Δ 2008-2017	%Δ 2017-2019	%Δ 2019-2021
Γερμανία	3.430	3.083	4.240	4.786	3.155	-10%	38%	13%	-34%
Κύπρος	518	800	2.993	2.560	2.448	55%	274%	-14%	-4%
Ην. Βασίλειο	4.586	3.333	4.303	3.660	2.083	-27%	29%	-15%	-43%
Ιταλία	2.658	3.233	2.261	2.732	1.279	22%	-30%	21%	-53%
Ολλανδία	2.160	1.722	1.260	1.412	1.024	-20%	-27%	12%	-27%
Βουλγαρία	1.487	1.082	2.979	2.496	939	-27%	175%	-16%	-62%
Γαλλία	1.268	1.483	1.528	1.599	905	17%	3%	5%	-43%
Τουρκία	1.259	1.059	2.334	2.879	865	-16%	120%	23%	-70%
Αίγυπτος	894	442	781	797	854	-51%	77%	2%	7%
ΗΠΑ	1.647	1.550	2.357	2.599	782	-6%	52%	10%	-70%
Ισπανία	708	959	1.634	1.323	608	35%	70%	-19%	-54%
Ρωσία	556	905	755	653	389	63%	-17%	-13%	-40%
Αυστρία	447	523	551	798	377	17%	5%	45%	-53%
Πολωνία	265	268	355	477	365	1%	32%	35%	-24%
Τσεχία	507	424	219	312	152	-16%	-48%	43%	-51%
Λοιπές	11.724	15.013	13.647	15.833	7.743	28%	-9%	16%	-51%
Σύνολο	34.115	35.880	42.197	44.916	23.968	5%	18%	6%	-47%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στους επιμέρους προορισμούς ανά εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι το:

- 2005-2008 η εικόνα ήταν μικτή, με τους προορισμούς της Αιγύπτου (-51%, από 894 χιλ. το 2005 σε 442 χιλ. το 2008), του Ην. Βασιλείου (-27%, από 4,6 εκατ. το 2005 σε 3,3 εκατ. το 2008), της Βουλγαρίας (-27%, από 1,5 εκατ. το 2005 σε 1,1 εκατ. το 2008), της Ολλανδίας (-20%, από 2,2 εκατ. το 2005 σε 1,7 εκατ. το 2008), της Τουρκίας (-16%, από 1,3 εκατ. το 2005 σε 1,1 εκατ. το 2008), της Τσεχίας (-16%, από 507 χιλ. το 2005 σε 424 χιλ. το 2008), της Γερμανίας (-10%, από 3,4 εκατ. το 2005 σε 3,1 εκατ. το 2008) και των ΗΠΑ (-6%, από 1,6 εκατ. το 2005 σε 1,6 εκατ. το 2008) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι προορισμοί της Ρωσίας (+63%, από 556 χιλ. το 2005 σε 905 χιλ. το 2008), της Κύπρου (+55%, από 518 χιλ. το 2005 σε 800 χιλ. το 2008), της Ισπανίας (+35%, από 708 χιλ. το 2005 σε 959 χιλ. το 2008), των Λοιπών (+28%, από 11,7 εκατ. το 2005 σε 15,0 εκατ. το 2008), της Ιταλίας (+22%, από 2,7 εκατ. το 2005 σε 3,2 εκατ. το 2008), της Γαλλίας (+17%, από 1,3 εκατ. το 2005 σε 1,5 εκατ. το 2008), της Αυστρίας (+17%, από 447 χιλ. το 2005 σε 523 χιλ. το 2008) και της Πολωνίας (+1%, από 265 χιλ. το 2005 σε 268 χιλ. το 2008) αύξηση,
- 2008-2017 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τους προορισμούς της Τσεχίας (-48%, από 424 χιλ. το 2008 σε 219 χιλ. το 2017), της Ιταλίας (-30%, από 3,2 εκατ. το 2008 σε 2,3 εκατ. το 2017), της Ολλανδίας (-27%, από 1,7 εκατ. το 2008 σε 1,3 εκατ. το 2017), της Ρωσίας (-17%, από 905 χιλ. το 2008 σε 755 χιλ. το 2017) και των Λοιπών (-9%, από 15,0 εκατ. το 2008 σε 13,6 εκατ. το 2017). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Κύπρος (+274%, από 800 χιλ. το 2008 σε 3,0 εκατ. το 2017), Βουλγαρία (+175%, από 1,1 εκατ. το 2008 σε 3,0 εκατ. το 2017), Τουρκία (+120%, από 1,1 εκατ. το 2008 σε 2,3 εκατ. το 2017), Αίγυπτος (+77%, από 442 χιλ. το 2008 σε 781 χιλ. το 2017), Ισπανία (+70%, από 959 χιλ. το 2008 σε 1,6 εκατ. το 2017), ΗΠΑ (+52%, από 1,6 εκατ. το 2008 σε 2,4 εκατ. το 2017), Γερμανία (+38%, από 3,1 εκατ. το 2008 σε 4,2 εκατ. το 2017), Πολωνία (+32%, από 268 χιλ. το 2008 σε 355 χιλ. το 2017), Ην. Βασίλειο (+29%, από 3,3 εκατ. το 2008 σε 4,3 εκατ. το 2017), Αυστρία (+5%, από 523 χιλ. το 2008 σε 551 χιλ. το 2017) και Γαλλία (+3%, από 1,5 εκατ. το 2008 σε 1,5 εκατ. το 2017). Η αύξηση που καταγράφουν οι διανυκτερεύσεις παράλληλα με την μείωση της ΜΚΔ, όπως θα δούμε παρακάτω, οφείλεται στην αύξηση των ταξιδίων προς αυτούς τους προορισμούς με λόγο ταξιδιού την επίσκεψη σε φίλους & συγγενείς,
- 2017-2019 η εικόνα είναι μικτή, με τους προορισμούς της Ισπανίας (-19%, από 1,6 εκατ. το 2017 σε 1,3 εκατ. το 2019), της Βουλγαρίας (-16%, από 3,0 εκατ. το 2017 σε 2,5 εκατ. το 2019), του Ην. Βασιλείου (-15%, από 4,3 εκατ. το 2017 σε 3,7 εκατ. το 2019), της Κύπρου (-14%, από 3,0 εκατ. το 2017 σε 2,6 εκατ. το 2019) και της Ρωσίας (-13%, από 755 χιλ. το 2017 σε 653 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι προορισμοί της Αυστρίας (+45%, από 551 χιλ. το 2017 σε 798 χιλ. το 2019), της Τσεχίας (+43%, από 219 χιλ. το 2017 σε 312 χιλ. το 2019), της Πολωνίας (+35%, από 355 χιλ. το 2017 σε 477 χιλ. το 2019), της Τουρκίας (+23%, από 2,3 εκατ. το 2017 σε 2,9 εκατ. το 2019), της Ιταλίας

(+21%, από 2,3 εκατ. το 2017 σε 2,7 εκατ. το 2019), των Λοιπών (+16%, από 13,6 εκατ. το 2017 σε 15,8 εκατ. το 2019), της Γερμανίας (+13%, από 4,2 εκατ. το 2017 σε 4,8 εκατ. το 2019), της Ολλανδίας (+12%, από 1,3 εκατ. το 2017 σε 1,4 εκατ. το 2019), των ΗΠΑ (+10%, από 2,4 εκατ. το 2017 σε 2,6 εκατ. το 2019), της Γαλλίας (+5%, από 1,5 εκατ. το 2017 σε 1,6 εκατ. το 2019) και της Αιγύπτου (+2%, από 781 χιλ. το 2017 σε 797 χιλ. το 2019) αύξηση και

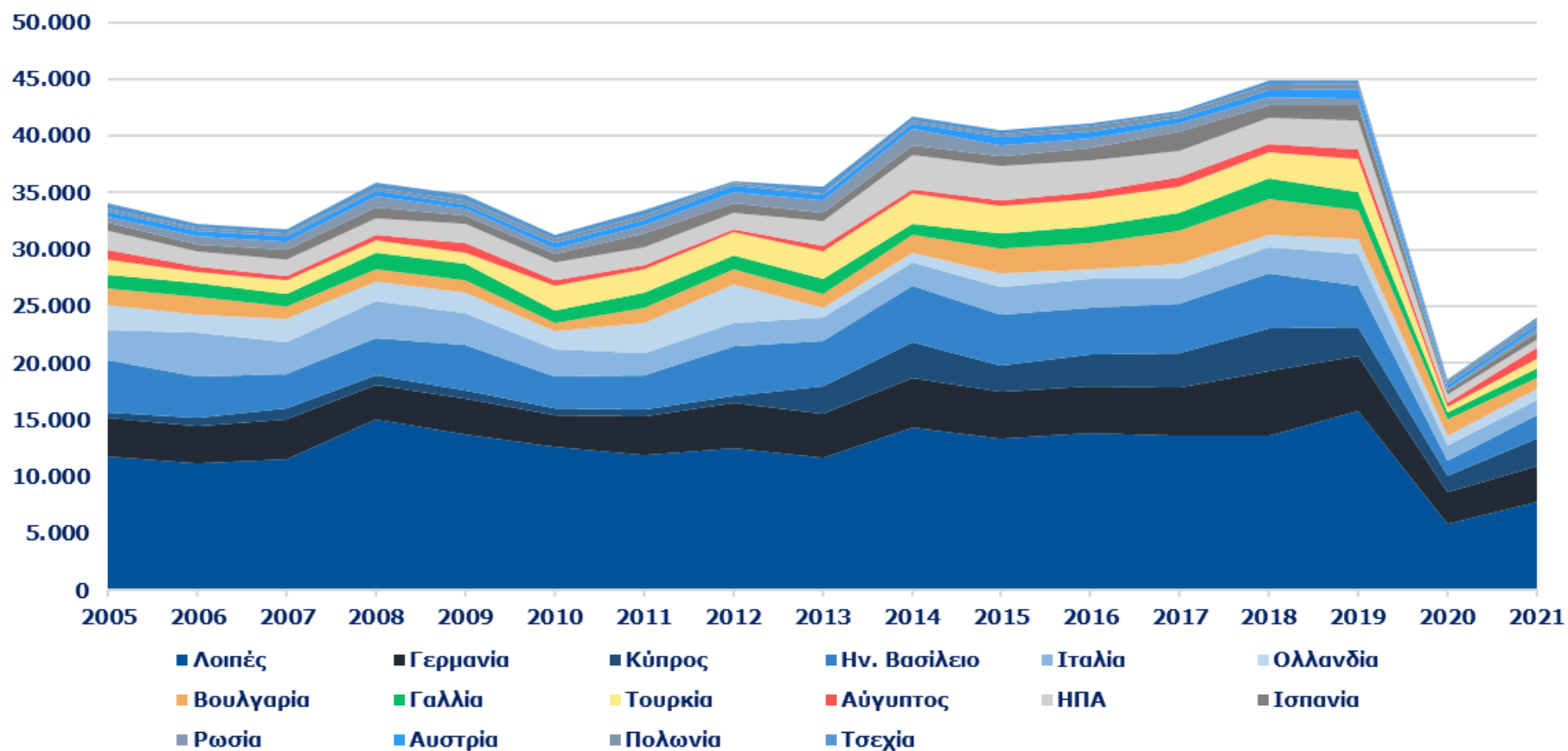
- 2019-2021 όλοι οι προορισμοί κατέγραψαν πτώση, με εξαίρεση την Αίγυπτο (+7%, από 797 χιλ. το 2019 σε 854 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Τουρκία (-70%, από 2,9 εκατ. το 2019 σε 865 χιλ. το 2021), ΗΠΑ (-70%, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 782 χιλ. το 2021), Βουλγαρία (-62%, από 2,5 εκατ. το 2019 σε 939 χιλ. το 2021), Ισπανία (-54%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 608 χιλ. το 2021), Αυστρία (-53%, από 798 χιλ. το 2019 σε 377 χιλ. το 2021), Ιταλία (-53%, από 2,7 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Τσεχία (-51%, από 312 χιλ. το 2019 σε 152 χιλ. το 2021), Λοιπές (-51%, από 15,8 εκατ. το 2019 σε 7,7 εκατ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-43%, από 3,7 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2021), Γαλλία (-43%, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 905 χιλ. το 2021), Ρωσία (-40%, από 653 χιλ. το 2019 σε 389 χιλ. το 2021), Γερμανία (-34%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 3,2 εκατ. το 2021), Πολωνία (-24%, από 477 χιλ. το 2019 σε 365 χιλ. το 2021) και Κύπρος (-4%, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2021).

Συμπερασματικά, παρόμοια είναι η εικόνα στις διανυκτερεύσεις της περίοδο 2005-2019, αν και με πιο ήπιους ρυθμούς αύξησης σε σύγκριση με τις αναχωρήσεις. Οι διανυκτερεύσεις, φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από την οικονομική κρίση και από την αλλαγή των ταξιδιωτικών προτιμήσεων του εξερχόμενου τουρισμού. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2019 οι όμοροι χαμηλής τουριστικής δαπάνης προορισμοί⁶ σημείωσαν αύξηση στα μερίδια τους (από 8% το 2005 σε 12% το 2019) ενώ οι παραδοσιακοί υψηλής τουριστικής δαπάνης προορισμοί⁷ μείωση των μεριδίων τους (από 41% το 2005 σε 32% το 2019). Η μείωση στα μερίδια που καταγράφεται στους παραδοσιακούς προορισμούς μας οφείλεται σε μικρότερη αύξηση των διανυκτερεύσεων σε αυτούς τους προορισμούς και όχι σε μείωση τους. Μετά το 2019, ο αριθμός των διανυκτερεύσεων σημειώνει πτώση, καταγράφοντας το 2021 τον 2^ο χαμηλότερο (24,0 εκατ.), μετά το 2020, αριθμό διανυκτερεύσεων από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων.

⁶ Βουλγαρία και Τουρκία

⁷ Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία και Ολλανδία

Γράφημα 10: Εξέλιξη διανυκτερεύσεων ανά προορισμό (σε χιλ.), 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

6.3 Πληρωμές ανά προορισμό, 2005-2021

Πίνακας 13: Πληρωμές (σε εκατ. €) ανά προορισμό, 2005-2021

Προορισμός	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Γερμανία	274	277	191	263	142	1%	-31%	38%	-46%
Ιταλία	258	298	150	246	109	16%	-50%	64%	-56%
Ην. Βασίλειο	263	238	189	232	98	-10%	-20%	22%	-58%
Κύπρος	103	79	80	95	80	-23%	1%	18%	-15%
Γαλλία	144	165	80	132	70	15%	-52%	65%	-47%
Τουρκία	101	84	107	176	46	-17%	28%	64%	-74%
Ολλανδία	64	87	66	71	43	36%	-23%	8%	-40%
Ισπανία	71	91	65	105	37	28%	-28%	62%	-65%
Αυστρία	48	67	48	97	35	38%	-29%	102%	-64%
ΗΠΑ	101	162	104	159	33	60%	-36%	53%	-79%
Βουλγαρία	95	79	157	138	26	-17%	99%	-12%	-81%
Αίγυπτος	51	45	22	38	24	-12%	-50%	67%	-37%
Ρωσία	45	74	39	31	17	64%	-47%	-20%	-46%
Πολωνία	20	18	11	27	14	-13%	-39%	153%	-47%
Τσεχία	56	42	14	24	7	-25%	-66%	68%	-73%
Λοιπές	752	875	581	911	332	16%	-34%	57%	-64%
Σύνολο	2.446	2.679	1.905	2.744	1.113	10%	-29%	44%	-59%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τους επιμέρους προορισμούς ανά εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι το:

- 2005-2008 η εικόνα είναι μικτή, με τους προορισμούς της Ρωσίας (+64%, από € 45 εκατ. το 2005 σε € 74 εκατ. το 2008), των ΗΠΑ (+60%, από € 101 εκατ. το 2005 σε € 162 εκατ. το 2008), της Αυστρίας (+38%, από € 48 εκατ. το 2005 σε € 67 εκατ. το 2008), της Ολλανδίας (+36%, από € 64 εκατ. το 2005 σε € 87 εκατ. το 2008), της Ισπανίας (+28%, από € 71 εκατ. το 2005 σε € 91 εκατ. το 2008), της Ιταλίας (+16%, από € 258 εκατ. το 2005 σε € 298 εκατ. το 2008), των Λοιπών (+16%, από € 752 εκατ. το 2005 σε € 875 εκατ. το 2008), της Γαλλίας (+15%, από € 144 εκατ. το 2005 σε € 165 εκατ. το 2008) και της Γερμανίας (+1%, από € 274 εκατ. το 2005 σε € 277 εκατ. το 2008) να σημειώνουν αύξηση ενώ αντίθετα οι προορισμοί της Τσεχίας (-25%, από € 56 εκατ. το 2005 σε € 42 εκατ. το 2008), της Κύπρου (-23%, από € 103 εκατ. το 2005 σε € 79 εκατ. το 2008), της Τουρκίας (-17%, από € 101 εκατ. το 2005 σε € 84 εκατ. το 2008), της Βουλγαρίας (-17%, από € 95 εκατ. το 2005 σε € 79 εκατ. το 2008), της Πολωνίας (-13%, από € 20 εκατ. το 2005 σε € 18 εκατ. το 2008), της Αιγύπτου (-12%, από € 51 εκατ. το 2005 σε € 45 εκατ. το 2008) και του Ην. Βασιλείου (-10%, από € 263 εκατ. το 2005 σε € 238 εκατ. το 2008) μείωση,
- 2008-2017 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν πτώση, με εξαίρεση τους προορισμούς της Βουλγαρίας (+99%, από € 79 εκατ. το 2008 σε € 157 εκατ. το 2017), της Τουρκίας (+28%, από € 84 εκατ. το 2008 σε € 107 εκατ. το 2017) και της Κύπρου (+1%, από € 79 εκατ. το 2008 σε € 80 εκατ. το 2017). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Τσεχία (-66%, από € 42 εκατ. το 2008 σε € 14 εκατ. το 2017), Γαλλία (-52%, από € 165 εκατ. το 2008 σε € 80 εκατ. το 2017), Ιταλία (-50%, από € 298 εκατ. το 2008 σε € 150 εκατ. το 2017), Αίγυπτος (-50%, από € 45 εκατ. το 2008 σε € 22 εκατ. το 2017), Ρωσία (-47%, από € 74 εκατ. το 2008 σε € 39 εκατ. το 2017), Πολωνία (-39%, από € 18 εκατ. το 2008 σε € 11 εκατ. το 2017), ΗΠΑ (-36%, από € 162 εκατ. το 2008 σε € 104 εκατ. το 2017), Λοιπές (-34%, από € 875 εκατ. το 2008 σε € 581 εκατ. το 2017), Γερμανία (-31%, από € 277 εκατ. το 2008 σε € 191 εκατ. το 2017), Αυστρία (-29%, από € 67 εκατ. το 2008 σε € 48 εκατ. το 2017), Ισπανία (-28%, από € 91 εκατ. το 2008 σε € 65 εκατ. το 2017), Ολλανδία (-23%, από € 87 εκατ. το 2008 σε € 66 εκατ. το 2017) και Ην. Βασίλειο (-20%, από € 238 εκατ. το 2008 σε € 189 εκατ. το 2017),
- 2017-2019 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τους προορισμούς της Βουλγαρίας (-12%, από € 157 εκατ. το 2017 σε € 138 εκατ. το 2019) και της Ρωσίας (-20%, από € 39 εκατ. το 2017 σε € 31 εκατ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιποι προορισμοί: Πολωνία (+153%, από € 11 εκατ. το 2017 σε € 27 εκατ. το 2019), Αυστρία (+102%, από € 48 εκατ. το 2017 σε € 97 εκατ. το 2019), Τσεχία (+68%, από € 14 εκατ. το 2017 σε € 24 εκατ. το 2019), Αίγυπτος (+67%, από € 22 εκατ. το 2017 σε € 38 εκατ. το 2019), Γαλλία (+65%, από € 80 εκατ. το 2017 σε € 132 εκατ. το 2019), Τουρκία (+64%, από € 107 εκατ. το 2017 σε € 176 εκατ. το 2019), Ιταλία (+64%, από € 150 εκατ. το 2017 σε € 246 εκατ. το 2019), Ισπανία (+62%, από € 65 εκατ. το 2017 σε € 105 εκατ. το 2019), Λοιπές (+57%, από € 581 εκατ. το 2017 σε € 911 εκατ. το 2019), ΗΠΑ (+53%,

από € 104 εκατ. το 2017 σε € 159 εκατ. το 2019), Γερμανία (+38%, από € 191 εκατ. το 2017 σε € 263 εκατ. το 2019), Ην. Βασίλειο (+22%, από € 189 εκατ. το 2017 σε € 232 εκατ. το 2019), Κύπρο (+18%, από € 80 εκατ. το 2017 σε € 95 εκατ. το 2019) και Ολλανδία (+8%, από € 66 εκατ. το 2017 σε € 71 εκατ. το 2019) και

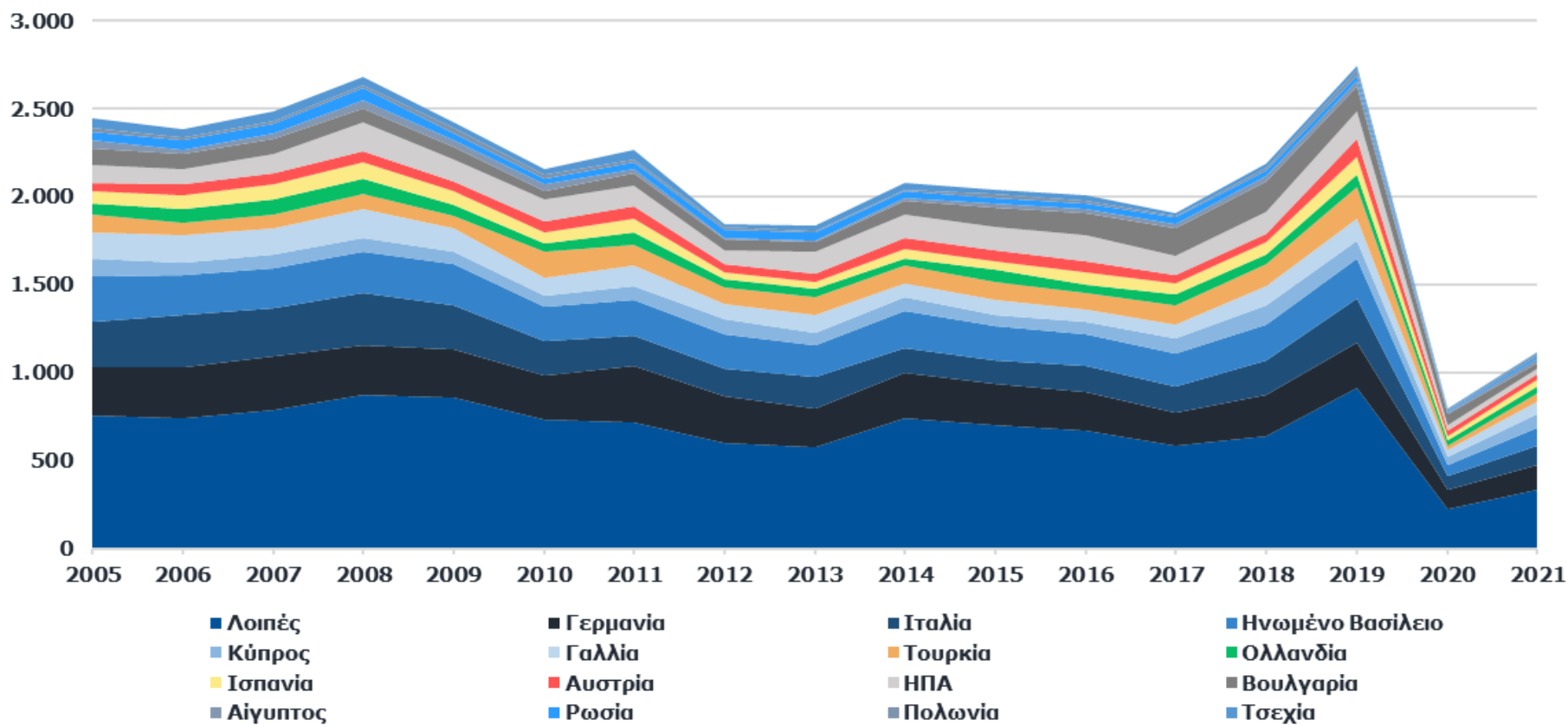
- 2019-2021 όλοι οι προορισμοί κατέγραψαν πτώση. Συγκεκριμένα: Βουλγαρία (-81%, από € 138 εκατ. το 2019 σε € 26 εκατ. το 2021), ΗΠΑ (-79%, από € 159 εκατ. το 2019 σε € 33 εκατ. το 2021), Τουρκία (-74%, από € 176 εκατ. το 2019 σε € 46 εκατ. το 2021), Τσεχία (-73%, από € 24 εκατ. το 2019 σε € 7 εκατ. το 2021), Ισπανία (-65%, από € 105 εκατ. το 2019 σε € 37 εκατ. το 2021), Αυστρία (-64%, από € 97 εκατ. το 2019 σε € 35 εκατ. το 2021), Λοιπές (-64%, από € 911 εκατ. το 2019 σε € 332 εκατ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-58%, από € 232 εκατ. το 2019 σε € 98 εκατ. το 2021), Ιταλία (-56%, από € 246 εκατ. το 2019 σε € 109 εκατ. το 2021), Γαλλία (-47%, από € 132 εκατ. το 2019 σε € 70 εκατ. το 2021), Πολωνία (-47%, από € 27 εκατ. το 2019 σε € 14 εκατ. το 2021), Γερμανία (-46%, από € 263 εκατ. το 2019 σε € 142 εκατ. το 2021), Ρωσία (-46%, από € 31 εκατ. το 2019 σε € 17 εκατ. το 2021), Ολλανδία (-40%, από € 71 εκατ. το 2019 σε € 43 εκατ. το 2021) και Κύπρο (-15%, από € 95 εκατ. το 2019 σε € 80 εκατ. το 2021).

Συμπερασματικά, παρόμοια είναι η εικόνα στις πληρωμές της περιόδου 2005-2019 (+12%, από € 2,4 δισ. το 2005 σε € 2,7 δισ. το 2019), αν και με πιο ήπιους ρυθμούς αύξησης σε σύγκριση με τις αναχωρήσεις και τις διανυκτερεύσεις. Οι πληρωμές, όπως είναι φυσιολογικό, φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από την οικονομική κρίση και από την αλλαγή των ταξιδιωτικών προτιμήσεων του εξερχόμενου τουρισμού. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2005-2019 οι όμοροι χαμηλής τουριστικής δαπάνης προορισμοί⁸ σημείωσαν αύξηση στα μερίδια τους (από 8% το 2005 σε 11% το 2019) ενώ οι παραδοσιακοί υψηλής τουριστικής δαπάνης προορισμοί⁹ μας μείωση των μεριδίων τους (από 41% το 2005 σε 34% το 2019). Η μείωση στα μερίδια που καταγράφεται στους παραδοσιακούς προορισμούς μας οφείλεται, σε αντίθεση με τις αναχωρήσεις και τις διανυκτερεύσεις, στην μείωση των πληρωμών σε αυτούς τους προορισμούς. Μετά το 2019, ο αριθμός των πληρωμών καταγράφει μείωση, καταγράφοντας το 2021 τον 2^ο χαμηλότερο (€ 1,1 δισ.), μετά το 2020, αριθμό πληρωμών από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων.

⁸ Βουλγαρία και Τουρκία

⁹ Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Ιταλία, Γαλλία και Ολλανδία

Γράφημα 11: Εξέλιξη πληρωμών (σε εκατ. €) ανά προορισμό, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

6.4 Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη ανά προορισμό, 2005-2021

Πίνακας 14: Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη (σε €) ανά προορισμό, 2005-2021

Προορισμός	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
ΗΠΑ	1.499	1.860	958	1.093	1.079	24%	-49%	14%	-1%
Ην. Βασίλειο	1.070	997	634	621	875	-7%	-36%	-2%	41%
Γαλλία	786	910	541	697	756	16%	-41%	29%	8%
Ρωσία	1.257	1.211	700	517	741	-4%	-42%	-26%	43%
Ισπανία	758	899	599	624	671	19%	-33%	4%	8%
Αίγυπτος	768	813	501	526	645	6%	-38%	5%	22%
Γερμανία	748	782	453	451	632	5%	-42%	-1%	40%
Ολλανδία	664	816	481	515	623	23%	-41%	7%	21%
Ιταλία	584	697	428	561	596	19%	-39%	31%	6%
Αυστρία	517	594	396	544	569	15%	-33%	37%	5%
Κύπρος	571	564	373	396	469	-1%	-34%	6%	19%
Τσεχία	584	649	426	412	468	11%	-34%	-3%	14%
Πολωνία	578	730	306	405	450	26%	-58%	32%	11%
Τουρκία	389	404	132	161	306	4%	-67%	22%	90%
Βουλγαρία	193	198	72	72	123	2%	-64%	0%	71%
Λοιπές	586	557	199	354	502	-5%	-64%	78%	42%
Σύνολο	673	712	248	350	549	6%	-65%	41%	57%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

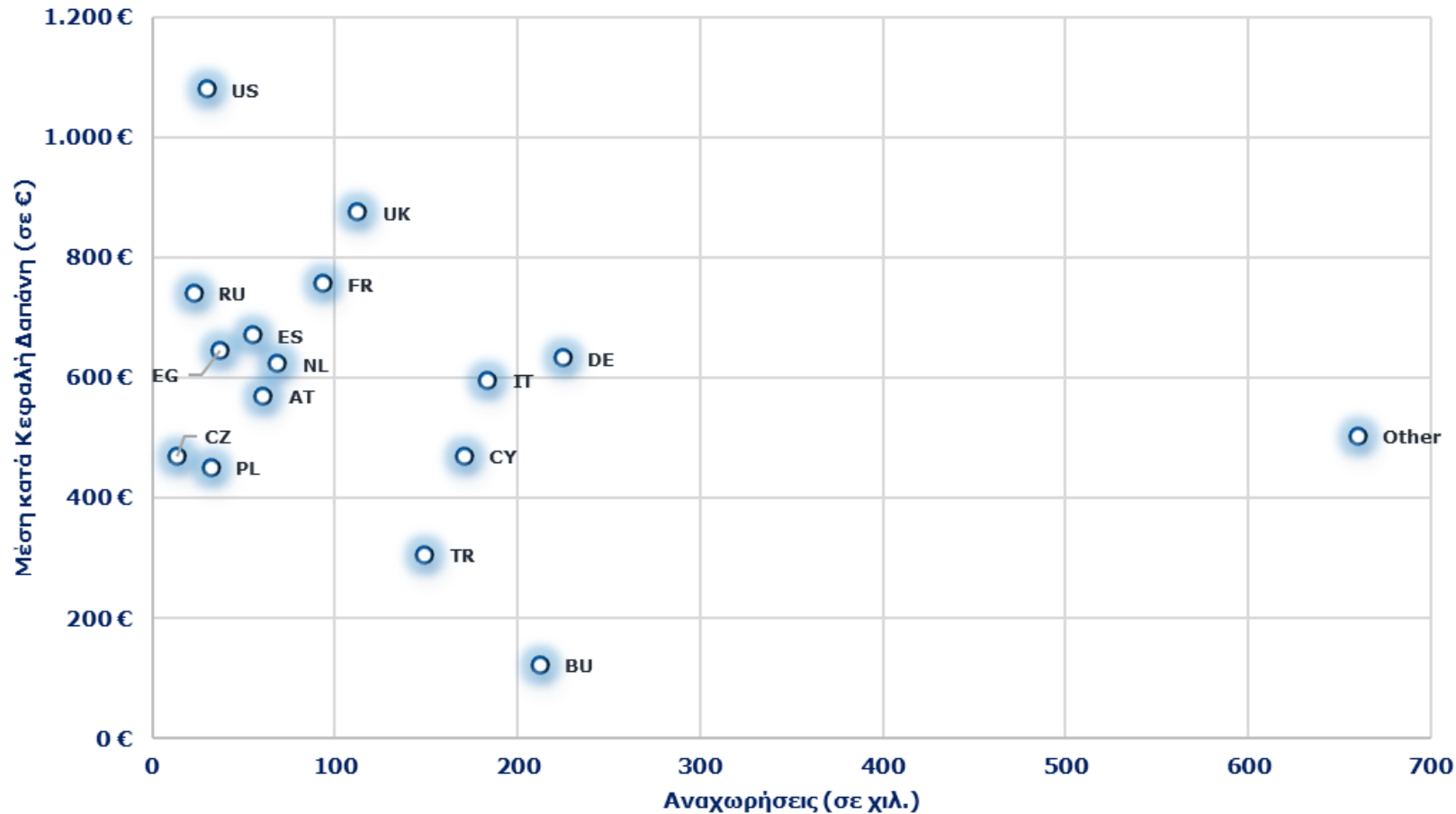
Όσον αφορά την MKΔ ανά προορισμό και εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε το:

- 2005-2008 ότι όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση της MKΔ, με εξαίρεση τους προορισμούς του Ην. Βασιλείου (-7%, από € 1.070 το 2005 σε € 997 το 2008), των Λοιπών (-5%, από € 586 το 2005 σε € 557 το 2008), της Ρωσίας (-4%, από € 1.257 το 2005 σε € 1.211 το 2008) και της Κύπρου (-1%, από € 571 το 2005 σε € 564 το 2008). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στους προορισμούς της Πολωνίας (+26%, από € 578 το 2005 σε € 730 το 2008), των ΗΠΑ (+24%, από € 1.499 το 2005 σε € 1.860 το 2008), της Ολλανδίας (+23%, από € 664 το 2005 σε € 816 το 2008), της Ισπανίας (+19%, από € 758 το 2005 σε € 899 το 2008) και της Ιταλίας (+19%, από € 584 το 2005 σε € 697 το 2008),
- 2008-2017 ότι όλοι οι προορισμοί κατέγραψαν πτώση της MKΔ, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις να σημειώνονται στους προορισμούς της Τουρκίας (-67%, από € 404 το 2008 σε € 132 το 2017), της Βουλγαρίας (-64%, από € 198 το 2008 σε € 72 το 2017), των Λοιπών (-64%, από € 557 το 2008 σε € 199 το 2017), της Πολωνίας (-58%, από € 730 το 2008 σε € 306 το 2017) και των ΗΠΑ (-49%, από € 1.860 το 2008 σε € 958 το 2017),
- 2017-2019 όλοι οι προορισμοί να σημειώνουν αύξηση της MKΔ, με εξαίρεση τους προορισμούς της Ρωσίας (-26%, από € 700 το 2017 σε € 517 το 2019), της Τσεχίας (-3%, από € 426 το 2017 σε € 412 το 2019), του Ην. Βασιλείου (-2%, από € 634 το 2017 σε € 621 το 2019) και της Γερμανίας (-1%, από € 453 το 2017 σε € 451 το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στους προορισμούς των Λοιπών (+78%, από € 199 το 2017 σε € 354 το 2019), της Αυστρίας (+37%, από € 396 το 2017 σε € 544 το 2019), της Πολωνίας (+32%, από € 306 το 2017 σε € 405 το 2019), της Ιταλίας (+31%, από € 428 το 2017 σε € 561 το 2019) και της Γαλλίας (+29%, από € 541 το 2017 σε € 697 το 2019),
- 2019-2021 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση της MKΔ, με εξαίρεση τον προορισμό των ΗΠΑ (-1%, από € 1.093 το 2019 σε € 1.079 το 2021). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στους προορισμούς της Τουρκίας (+90%, από € 161 το 2019 σε € 306 το 2021), της Βουλγαρίας (+71%, από € 72 το 2019 σε € 123 το 2021), της Ρωσίας (+43%, από € 517 το 2019 σε € 741 το 2021), των Λοιπών (+42%, από € 354 το 2019 σε € 502 το 2021), του Ην. Βασιλείου (+41%, από € 621 το 2019 σε € 875 το 2021) και της Γερμανίας (+40%, από € 451 το 2019 σε € 632 το 2021).

Συμπερασματικά, η MKΔ του εξερχόμενου τουρισμού την περίοδο 2008-2017 εμφανίζει πτώση ενώ από το 2017 και έπειτα αυξάνεται σταθερά. Σε ότι αφορά την περίοδο 2008-2017, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η πτώση στην MKΔ οφείλεται στην οικονομική κρίση η οποία ξεκίνησε από το 2008 και έπειτα και η οποία είχε και ως επακόλουθο την αλλαγή της ταξιδιωτικής συμπεριφοράς των τουριστών από την Ελλάδα, με την επιλογή πιο κοντινών προορισμών όπως η Βουλγαρία και η Τουρκία οι οποίες όμως εμφανίζουν χαμηλή διάρκεια παραμονής και ως εκτούτου και χαμηλή κατά Κεφαλή Δαπάνη. Ενδεικτικά,

σε όρους αναχωρήσεων το μερίδιο των προορισμών της Βουλγαρίας και της Τουρκίας ως προς τον συνολικό εξερχόμενο αυξήθηκε από 15% το 2008 σε 37% το 2017.

Γράφημα 12: Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη (σε €) και αριθμός αναχωρήσεων (σε χιλ.) ανά προορισμό¹⁰, 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

¹⁰ Συντομογραφίες των προορισμών του διαγράμματος: US (ΗΠΑ), UK (Ην. Βασίλειο), RU (Ρωσία), FR (Γαλλία), ES (Ισπανία), EG (Αίγυπτος), NL (Ολλανδία), AT (Αυστρία), CZ (Τσεχία), PL (Πολωνία), DE (Γερμανία), IT (Ιταλία), CY (Κύπρος), TR (Τουρκία), BU (Βουλγαρία), Other (Λοιπές)

6.5 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά προορισμό, 2005-2021

Πίνακας 15: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση (σε €) και ανά προορισμό, 2005-2021

Προορισμός	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ	%Δ	%Δ	%Δ
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
Αυστρία	108	128	87	121	92	18%	-32%	40%	-24%
Ιταλία	97	92	66	90	86	-5%	-28%	36%	-5%
Γαλλία	113	112	52	82	78	-2%	-53%	57%	-6%
Ισπανία	100	95	40	80	61	-6%	-58%	100%	-24%
Τουρκία	80	79	46	61	53	-2%	-42%	33%	-14%
Ην. Βασίλειο	57	71	44	63	47	24%	-38%	44%	-25%
Γερμανία	80	90	45	55	45	12%	-50%	22%	-18%
Ρωσία	81	81	52	48	43	1%	-36%	-8%	-10%
Τσεχία	110	99	65	77	43	-10%	-34%	18%	-44%
Ολλανδία	123	108	53	50	42	-12%	-51%	-4%	-17%
ΗΠΑ	61	105	44	61	42	70%	-58%	39%	-32%
Πολωνία	77	66	31	58	40	-14%	-54%	88%	-31%
Κύπρος	48	46	27	37	33	-4%	-42%	38%	-11%
Αίγυπτος	57	101	29	47	28	78%	-72%	64%	-41%
Βουλγαρία	64	73	53	55	28	14%	-28%	5%	-50%
Λοιπές	64	58	43	58	43	-9%	-27%	35%	-26%
Σύνολο	72	75	45	61	46	4%	-40%	35%	-24%

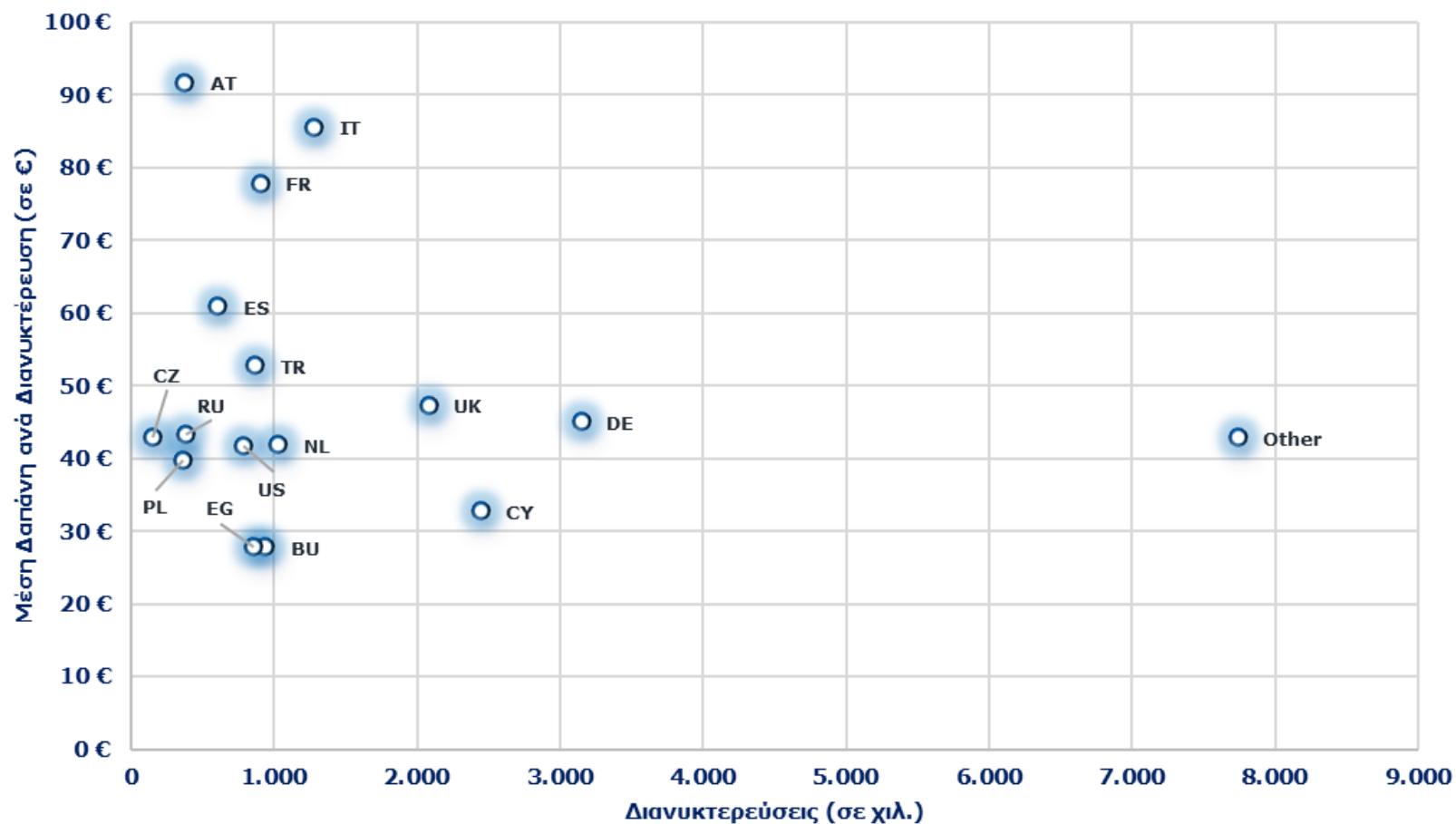
Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά την ΜΔΔ ανά προορισμό και εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι το:

- 2005-2008 η εικόνα είναι μικτή, με τους προορισμούς της Αιγύπτου (+78%, από € 57 το 2005 σε € 101 το 2008), των ΗΠΑ (+70%, από € 61 το 2005 σε € 105 το 2008), του Ην. Βασιλείου (+24%, από € 57 το 2005 σε € 71 το 2008), της Αυστρίας (+18%, από € 108 το 2005 σε € 128 το 2008), της Βουλγαρίας (+14%, από € 64 το 2005 σε € 73 το 2008), της Γερμανίας (+12%, από € 80 το 2005 σε € 90 το 2008) και της Ρωσίας (+1%, από € 81 το 2005 σε € 81 το 2008) να σημειώνουν αύξηση ενώ αντίθετα οι προορισμοί της Πολωνίας (-14%, από € 77 το 2005 σε € 66 το 2008), της Ολλανδίας (-12%, από € 123 το 2005 σε € 108 το 2008), της Τσεχίας (-10%, από € 110 το 2005 σε € 99 το 2008), των Λοιπών (-9%, από € 64 το 2005 σε € 58 το 2008), της Ισπανίας (-6%, από € 100 το 2005 σε € 95 το 2008), της Ιταλίας (-5%, από € 97 το 2005 σε € 92 το 2008), της Κύπρου (-4%, από € 48 το 2005 σε € 46 το 2008), της Γαλλίας (-2%, από € 113 το 2005 σε € 112 το 2008) και της Τουρκίας (-2%, από € 80 το 2005 σε € 79 το 2008) μείωση,
- 2008-2017 όλοι οι προορισμοί κατέγραψαν πτώση στην ΜΔΔ, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις να σημειώνονται στους προορισμούς της Αιγύπτου (-72%, από € 101 το 2008 σε € 29 το 2017), των ΗΠΑ (-58%, από € 105 το 2008 σε € 44 το 2017), της Ισπανίας (-58%, από € 95 το 2008 σε € 40 το 2017), της Πολωνίας (-54%, από € 66 το 2008 σε € 31 το 2017), της Γαλλίας (-53%, από € 112 το 2008 σε € 52 το 2017), της Ολλανδίας (-51%, από € 108 το 2008 σε € 53 το 2017) και της Γερμανίας (-50%, από € 90 το 2008 σε € 45 το 2017). Αξιοσημείωτο είναι ότι οι προορισμοί της Αιγύπτου και των ΗΠΑ, παρόλο που οι διανυκτερεύσεις σημειώνουν αύξηση (+77% και +52% αντίστοιχα), οι ΜΔΔ καταγράφουν τις υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις. Αυτό οφείλεται, στο ότι οι ταξιδιώτες επέλεξαν αυτούς τους προορισμούς με σκοπό ταξιδίου την επίσκεψη σε φίλους & συγγενείς.
- 2017-2019 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση της ΜΚΔ, με εξαίρεση τους προορισμούς της Ρωσίας (-8%, από € 52 το 2017 σε € 48 το 2019) και της Ολλανδίας (-4%, από € 53 το 2017 σε € 50 το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στους προορισμούς της Ισπανίας (+100%, από € 40 το 2017 σε € 80 το 2019), της Πολωνίας (+88%, από € 31 το 2017 σε € 58 το 2019), της Αιγύπτου (+64%, από € 29 το 2017 σε € 47 το 2019), της Γαλλίας (+57%, από € 52 το 2017 σε € 82 το 2019) και του Ην. Βασιλείου (+44%, από € 44 το 2017 σε € 63 το 2019),
- 2019-2021 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν μείωση στην Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις να σημειώνονται στους προορισμούς της Βουλγαρίας (-50%, από € 55 το 2019 σε € 28 το 2021), της Τσεχίας (-44%, από € 77 το 2019 σε € 43 το 2021), της Αιγύπτου (-41%, από € 47 το 2019 σε € 28 το 2021), των ΗΠΑ (-32%, από € 61 το 2019 σε € 42 το 2021) και της Πολωνίας (-31%, από € 58 το 2019 σε € 40 το 2021). Σε ότι αφορά τους προορισμούς της Αιγύπτου και των ΗΠΑ, παρατηρούμε την ίδια εικόνα που σημείωσαν και την περίοδο 2008-2017 (βλ. άνωθεν σχόλιο για την περίοδο 2008-2017).

Συμπερασματικά, αν και την περίοδο 2008-2017 η επιθυμία των κατοίκων Ελλάδας για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού στο εξωτερικό παρέμεινε υψηλά στις καταναλωτικές τους προτιμήσεις εντούτοις η οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 επηρέασε αφενός μεν τις ταξιδιωτικές τους προτιμήσεις (επίσκεψη σε πιο κοντινούς προορισμούς) και αφετέρου στην τουριστική τους δαπάνη (ΜΚΔ και ΜΔΔ). Επίσης, οι μειώσεις (σχεδόν άνω του 30%) στην ΜΔΔ που σημειώνονται σε όλους τους προορισμούς τις περιόδους 2008-2017 και 2019-2021 εμφάνιζει παρόμοια χαρακτηριστικά κάτι που πιθανόν οφείλεται και στην αύξηση του μεριδίου των ταξιδίων με σκοπό ταξιδίου την επίσκεψη σε φίλους & συγγενείς. Ειδικά την περίοδο 2019-2021, η τάση αυτή ακολουθεί την παγκόσμια τάση ενώ την περίοδο 2008-2017 μάλλον είναι επακόλουθο της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης. Το 2021, η ΜΔΔ κατέγραψε πτώση φθάνοντας τα επίπεδα περίπου το 2017.

Γράφημα 13: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση (σε €) και αριθμός διανυκτερεύσεων (σε χιλ.) ανά προορισμό¹¹, 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

¹¹ Συντομογραφίες των προορισμών του διαγράμματος: US (ΗΠΑ), UK (Ην. Βασίλειο), RU (Ρωσία), FR (Γαλλία), ES (Ισπανία), EG (Αίγυπτος), NL (Ολλανδία), AT (Αυστρία), CZ (Τσεχία), PL (Πολωνία), DE (Γερμανία), IT (Ιταλία), CY (Κύπρος), TR (Τουρκία), BU (Βουλγαρία), Other (Λοιπές)

6.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά προορισμό, 2005-2021

Πίνακας 16: Μέση Διάρκεια Παραμονής (σε διανυκτερεύσεις) ανά προορισμό, 2005-2021

Προορισμός	2005	2008	2017	2019	2021	%Δ		%Δ	
						2005-2008	2008-2017	2017-2019	2019-2021
ΗΠΑ	24,4	17,8	21,8	17,9	25,9	-27%	22%	-18%	45%
Αίγυπτος	13,5	8,0	17,4	11,2	23,1	-41%	117%	-36%	107%
Ην. Βασίλειο	18,7	14,0	14,4	9,8	18,5	-25%	3%	-32%	89%
Ρωσία	15,5	14,9	13,5	10,8	17,1	-4%	-9%	-20%	58%
Ολλανδία	5,4	7,5	9,2	10,2	14,9	40%	21%	12%	46%
Κύπρος	12,0	12,3	14,0	10,7	14,3	2%	14%	-23%	34%
Γερμανία	9,3	8,7	10,1	8,2	14,0	-7%	16%	-19%	71%
Πολωνία	7,5	11,0	10,0	7,0	11,4	47%	-10%	-30%	61%
Ισπανία	7,5	9,5	15,0	7,8	11,0	26%	58%	-48%	41%
Τσεχία	5,3	6,6	6,5	5,4	10,9	23%	-1%	-18%	104%
Γαλλία	6,9	8,2	10,3	8,5	9,7	18%	26%	-18%	15%
Ιταλία	6,0	7,6	6,4	6,2	7,0	25%	-15%	-3%	12%
Αυστρία	4,8	4,6	4,6	4,5	6,2	-3%	-2%	-2%	38%
Τουρκία	4,9	5,1	2,9	2,6	5,8	5%	-44%	-8%	120%
Βουλγαρία	3,0	2,7	1,4	1,3	4,4	-10%	-50%	-4%	240%
Λοιπές	9,1	9,6	4,7	6,1	11,7	5%	-51%	32%	91%
Σύνολο	9,4	9,5	5,5	5,7	11,8	2%	-42%	4%	107%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

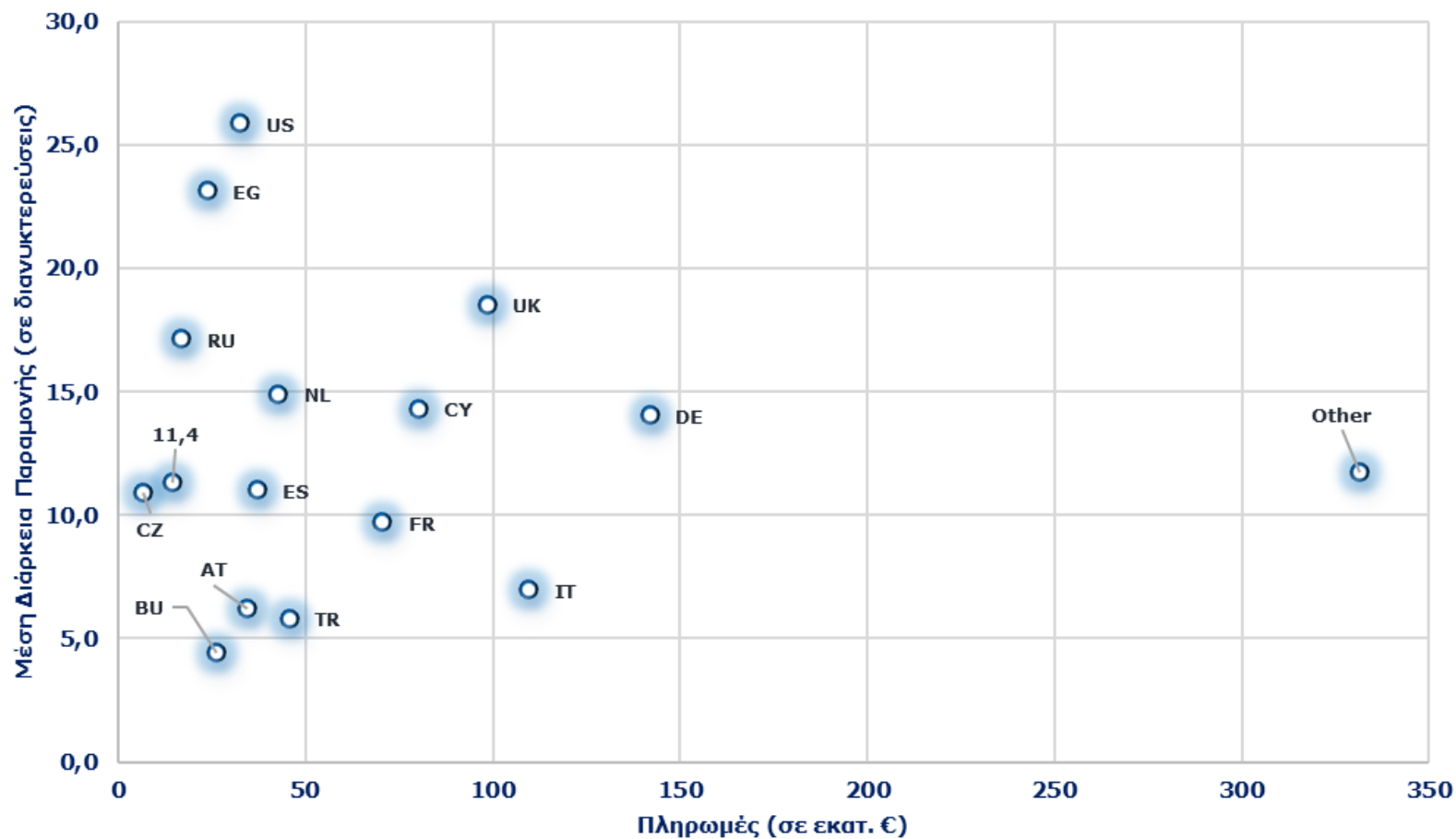

Αναφορικά με την ΜΔΠ ανά προορισμό και ανά εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι το:

- 2005-2008 η εικόνα είναι μικτή, με τους προορισμούς της Πολωνίας (+47%), της Ολλανδίας (+40%), της Ισπανίας (+26%), της Ιταλίας (+25%), της Τσεχίας (+23%), της Γαλλίας (+18%), της Τουρκίας (+5%), των Λοιπών (+5%) και της Κύπρου (+2%) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι προορισμοί της Αιγύπτου (-41%), των ΗΠΑ (-27%), του Ην. Βασιλείου (-25%), της Βουλγαρίας (-10%), της Γερμανίας (-7%), της Ρωσίας (-4%) και της Αυστρίας (-3%) μείωση,
- 2008-2017 η εικόνα είναι επίσης μικτή, με τους προορισμούς της Αιγύπτου (+117%), της Ισπανίας (+58%), της Γαλλίας (+26%), των ΗΠΑ (+22%), της Ολλανδίας (+21%), της Γερμανίας (+16%), της Κύπρου (+14%) και του Ην. Βασιλείου (+3%) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι προορισμοί των Λοιπών (-51%), της Βουλγαρίας (-50%), της Τουρκίας (-44%), της Ιταλίας (-15%), της Πολωνίας (-10%), της Ρωσίας (-9%), της Αυστρίας (-2%) και της Τσεχίας (-1%) μείωση,
- 2017-2019 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν μείωση στην ΜΔΠ, με εξαίρεση τους προορισμούς της Ολλανδίας (+12%, από 9,2 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 10,2 διανυκτερεύσεις το 2019) και των Λοιπών (+32%, από 4,7 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις σημειώθηκαν στους προορισμούς της Ισπανίας (-48%, από 15,0 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019), της Αιγύπτου (-36%, από 17,4 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 11,2 διανυκτερεύσεις το 2019), του Ην. Βασιλείου (-32%, από 14,4 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 9,8 διανυκτερεύσεις το 2019) και της Πολωνίας (-30%, από 10,0 διανυκτερεύσεις το 2017 σε 7,0 διανυκτερεύσεις το 2019),
- 2019-2021 όλοι οι προορισμοί σημείωσαν αύξηση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να σημειώνονται στους προορισμούς της Βουλγαρίας (+240%, από 1,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2021), της Τουρκίας (+120%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της Αιγύπτου (+107%, από 11,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 23,1 διανυκτερεύσεις το 2021), της Τσεχίας (+104%, από 5,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 10,9 διανυκτερεύσεις το 2021), των Λοιπών (+91%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 11,7 διανυκτερεύσεις το 2021) και του Ην. Βασιλείου (+89%, από 9,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 18,5 διανυκτερεύσεις το 2021).

Συμπερασματικά, αξιοσημείωτη είναι η αύξηση της ΜΔΠ την περίοδο 2019-2021, καταγράφοντας το 2021 την υψηλότερη ΜΔΠ (11,8 διανυκτερεύσεις) από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων. Συγκρίνοντας τα στοιχεία της ΜΚΔ με τα στοιχεία της ΜΔΔ και της ΜΔΠ, παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση της ΜΔΠ όταν η αντίστοιχη αύξηση της ΜΚΔ είναι περίπου στο ήμισυ ενώ αντίθετα η ΜΔΔ είναι πτωτική. Η αύξηση αυτή στην ΜΔΠ, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, οφείλεται αφενός στην παγκόσμια τάση αύξησης του μεριδίου των ταξιδιών με σκοπό την επίσκεψη σε φίλους & συγγενείς και αφετέρου στην κατακόρυφη μείωση των short breaks κυρίως στις όμορες χώρες της Βουλγαρίας και της Τουρκίας.

Γράφημα 14: Μέση Διάρκεια Παραμονής (σε διανυκτερεύσεις) και Πληρωμές (σε εκατ. €) ανά προορισμό¹², 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

¹² Συντομογραφίες των προορισμών του διαγράμματος: US (ΗΠΑ), UK (Ην. Βασίλειο), RU (Ρωσία), FR (Γαλλία), ES (Ισπανία), EG (Αίγυπτος), NL (Ολλανδία), AT (Αυστρία), CZ (Τσεχία), PL (Πολωνία), DE (Γερμανία), IT (Ιταλία), CY (Κύπρος), TR (Τουρκία), BU (Βουλγαρία), Other (Λοιπές)

7. Παράρτημα

Εξέλιξη αναχωρήσεων κατά χώρα προορισμού (σε χιλ.), 2005-2021

Προορισμός	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Χώρες ζώνης ευρώ	1.606	1.554	1.603	1.570	1.481	1.463	1.708	1.522	1.385	1.553	1.511	1.715	1.683	1.905	2.205	801	935
Αυστρία	94	122	106	113	97	123	143	98	98	142	132	141	121	121	178	70	61
Γαλλία	183	173	186	182	162	159	179	160	150	130	142	155	148	175	189	64	93
Γερμανία	367	368	396	354	377	354	458	417	357	469	400	444	421	500	584	227	225
Ισπανία	94	89	101	101	106	92	127	77	66	94	95	121	109	120	169	40	55
Ιταλία	441	412	430	428	372	352	325	286	310	292	297	364	351	405	438	146	184
Κύπρος	180	135	143	140	153	150	184	205	160	168	164	197	214	255	239	134	171
Ολλανδία	96	110	110	106	88	83	119	77	83	76	106	109	138	128	138	55	69
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	794	746	708	685	645	671	976	747	810	1.078	1.461	1.954	2.474	2.729	2.341	748	402
Βουλγαρία	490	456	387	397	366	357	637	509	536	751	1.109	1.557	2.186	2.371	1.916	617	212
Πολωνία	35	27	35	24	33	40	40	27	19	24	35	47	36	57	68	20	32
Τσεχία	95	78	87	65	58	64	95	40	53	61	58	61	34	51	58	11	14
Λοιπές Χώρες	1.632	1.404	1.796	1.873	2.089	2.116	2.876	2.813	2.875	3.731	3.696	4.055	3.844	3.653	3.747	881	790
Αίγυπτος	66	38	47	55	54	59	32	19	21	26	39	42	45	62	71	21	37
Ηνωμένο Βασίλειο	246	218	210	238	255	231	241	276	213	271	270	290	298	330	373	112	112
ΗΠΑ	67	61	78	87	81	93	95	72	92	127	118	142	108	132	145	32	30
Ρωσία	36	43	44	61	41	30	50	62	54	68	58	67	56	59	60	6	23
Τουρκία	259	188	192	206	223	556	501	533	524	716	652	803	810	967	1.091	123	149
Σύνολο Αναχωρήσεων	3.636	3.318	3.519	3.765	3.835	3.799	4.941	4.681	4.594	5.802	6.291	7.235	7.685	7.961	7.848	2.324	2.026
Σύνολο Προορισμών	4.033	3.704	4.107	4.128	4.215	4.250	5.560	5.081	5.070	6.363	6.668	7.724	8.001	8.286	8.294	2.430	2.127

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξέλιξη διανυκτερεύσεων κατά χώρα προορισμού (σε χιλ.), 2005-2021

Προορισμός	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Χώρες ζώνης ευρώ	12.231	12.670	12.563	12.998	12.246	10.905	13.060	14.595	13.242	14.403	13.981	14.548	15.828	18.073	17.538	8.842	10.643
Αυστρία	447	473	484	523	423	539	465	520	491	546	614	583	551	564	798	369	377
Γαλλία	1.268	1.232	1.184	1.483	1.437	1.017	1.319	1.239	1.327	974	1.217	1.366	1.528	1.855	1.599	681	905
Γερμανία	3.430	3.325	3.498	3.083	3.223	2.756	3.341	3.959	3.884	4.285	4.076	4.134	4.240	5.654	4.786	2.759	3.155
Ισπανία	708	604	846	959	736	642	1.199	804	731	858	868	1.084	1.634	1.059	1.323	422	608
Ιταλία	2.658	3.929	2.787	3.233	2.893	2.362	1.867	2.078	2.012	2.090	2.338	2.583	2.261	2.332	2.732	1.241	1.279
Κύπρος	518	653	948	800	681	601	718	650	2.432	3.194	2.314	2.713	2.993	3.791	2.560	1.485	2.448
Ολλανδία	2.160	1.620	1.977	1.722	1.800	1.648	2.693	3.387	871	800	1.273	783	1.260	996	1.412	908	1.024
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	3.787	3.581	3.564	3.765	3.590	3.218	3.667	2.939	3.493	4.189	4.635	5.510	5.292	5.799	5.526	2.714	2.941
Βουλγαρία	1.487	1.465	1.062	1.082	1.084	743	1.297	1.308	1.213	1.581	2.210	2.370	2.979	3.187	2.496	1.407	939
Πολωνία	265	240	328	268	389	331	369	250	195	203	346	506	355	574	477	319	365
Τσεχία	507	310	374	424	403	454	421	161	535	447	296	235	219	373	312	120	152
Λοιπές Χώρες	18.097	15.971	15.706	19.116	18.932	17.225	16.694	18.500	18.774	23.174	21.863	21.026	21.077	21.032	21.851	7.003	10.383
Αίγυπτος	894	395	411	442	829	399	402	279	432	368	454	604	781	713	797	384	854
Ηνωμένο Βασίλειο	4.586	3.648	3.116	3.333	3.954	2.872	3.024	4.345	4.075	4.948	4.575	4.137	4.303	4.821	3.660	1.339	2.083
ΗΠΑ	1.647	1.415	1.414	1.550	1.645	1.656	1.615	1.444	2.281	3.017	3.052	2.803	2.357	2.355	2.599	673	782
Ρωσία	556	728	704	905	580	478	739	1.075	1.010	1.359	983	869	755	728	653	115	389
Τουρκία	1.259	1.038	1.156	1.059	1.003	2.235	2.049	2.021	2.399	2.712	2.515	2.428	2.334	2.245	2.879	447	865
Σύνολο	34.115	32.223	31.834	35.880	34.769	31.348	33.421	36.035	35.509	41.766	40.479	41.084	42.197	44.904	44.916	18.559	23.968

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξέλιξη πληρωμών κατά χώρα προορισμού (σε εκατ. €), 2005-2021

Προορισμός	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Χώρες ζώνης ευρώ	1.056	1.125	1.114	1.153	1.002	872	992	824	789	812	772	773	756	913	1.149	391	560
Αυστρία	48	65	60	67	58	61	73	50	43	67	62	62	48	50	97	33	35
Γαλλία	144	160	150	165	131	106	120	90	101	81	86	70	80	107	132	35	70
Γερμανία	274	293	304	277	274	249	320	262	222	264	232	216	191	233	263	107	142
Ισπανία	71	73	84	91	76	59	77	41	41	54	50	71	65	71	105	23	37
Ιταλία	258	297	276	298	251	199	175	154	180	140	137	153	150	198	246	79	109
Κύπρος	103	67	75	79	75	63	78	85	73	76	64	72	80	109	95	48	80
Ολλανδία	64	80	87	87	63	54	65	45	49	39	64	50	66	54	71	34	43
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	279	270	288	268	253	216	246	173	189	252	272	299	267	309	326	115	117
Βουλγαρία	95	85	81	79	72	49	73	63	58	80	111	128	157	174	138	63	26
Πολωνία	20	16	21	18	25	24	17	13	13	12	19	19	11	18	27	9	14
Τσεχία	56	47	51	42	36	34	53	19	27	33	23	28	14	24	24	6	7
Λοιπές Χώρες	1.110	988	1.084	1.258	1.170	1.069	1.028	846	858	1.013	993	933	882	968	1.270	287	435
Αίγυπτος	51	28	33	45	37	37	21	7	11	11	21	18	22	32	38	10	24
Ηνωμένο Βασίλειο	263	230	225	238	234	191	201	199	175	209	197	179	189	206	232	66	98
ΗΠΑ	101	86	116	162	123	128	117	76	125	131	132	145	104	119	159	30	33
Ρωσία	45	49	54	74	44	26	41	46	41	42	38	31	39	31	31	3	17
Τουρκία	101	70	80	84	70	144	119	91	100	101	101	93	107	126	176	23	46
Σύνολο	2.446	2.383	2.486	2.679	2.425	2.156	2.267	1.844	1.835	2.076	2.037	2.005	1.905	2.191	2.744	793	1.113

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξέλιξη της Μέσης Δαπάνης ανά Ταξίδι κατά χώρα προορισμού (σε €), 2005-2021																	
Προορισμός	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Χώρες ζώνης ευρώ	657	724	695	734	677	596	581	542	570	522	510	451	449	479	521	488	598
Αυστρία	517	532	566	594	593	494	513	512	437	471	465	441	396	411	544	478	569
Γαλλία	786	922	804	910	806	663	669	563	678	621	607	453	541	609	697	543	756
Γερμανία	748	796	767	782	728	703	700	630	621	563	580	486	453	466	451	470	632
Ισπανία	758	820	834	899	722	641	604	530	627	573	534	582	599	594	624	565	671
Ιταλία	584	722	642	697	676	566	537	538	581	479	461	420	428	488	561	540	596
Κύπρος	571	493	526	564	487	422	425	413	455	453	389	367	373	427	396	358	469
Ολλανδία	664	721	791	816	722	651	547	586	588	513	600	460	481	421	515	620	623
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	352	362	407	392	392	322	252	232	233	233	186	153	108	113	139	153	292
Βουλγαρία	193	187	208	198	196	136	115	125	109	107	100	82	72	73	72	102	123
Πολωνία	578	603	589	730	759	612	420	473	693	483	560	402	306	324	405	446	450
Τσεχία	584	597	590	649	619	525	563	475	511	544	399	465	426	474	412	531	468
Λοιπές Χώρες	680	704	603	672	560	505	357	301	298	272	269	230	229	265	339	326	551
Αίγυπτος	768	739	710	813	691	629	644	381	544	411	535	421	501	521	526	489	645
Ηνωμένο Βασίλειο	1.070	1.055	1.071	997	916	826	835	719	820	771	730	618	634	625	621	593	875
ΗΠΑ	1.499	1.426	1.491	1.860	1.524	1.374	1.223	1.062	1.358	1.032	1.116	1.027	958	902	1.093	926	1.079
Ρωσία	1.257	1.157	1.210	1.211	1.062	886	810	741	768	609	649	471	700	529	517	455	741
Τουρκία	389	373	417	404	312	258	237	171	191	141	155	116	132	130	161	186	306
Σύνολο	673	718	706	712	632	567	459	394	399	358	324	277	248	275	350	341	549

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξέλιξη της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση κατά χώρα προορισμού (σε €), 2005-2021

Προορισμός	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Χώρες ζώνης ευρώ	86	89	89	89	82	80	76	56	60	56	55	53	48	51	65	44	53
Αυστρία	108	138	124	128	136	113	158	96	87	123	100	107	87	88	121	90	92
Γαλλία	113	130	126	112	91	104	91	73	76	83	71	51	52	57	82	51	78
Γερμανία	80	88	87	90	85	90	96	66	57	62	57	52	45	41	55	39	45
Ισπανία	100	120	100	95	104	92	64	51	56	63	58	65	40	67	80	54	61
Ιταλία	97	76	99	92	87	84	94	74	90	67	59	59	66	85	90	63	86
Κύπρος	48	41	38	46	41	38	29	25	30	24	28	27	27	29	37	32	33
Ολλανδία	123	122	91	108	93	90	91	69	56	49	50	64	53	54	50	38	42
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	74	75	81	71	70	67	67	59	54	60	59	54	50	53	59	42	40
Βουλγαρία	64	58	76	73	66	66	56	49	48	51	50	54	53	54	55	45	28
Πολωνία	77	68	64	66	65	73	45	51	67	57	56	37	31	32	58	28	40
Τσεχία	110	151	138	99	89	74	126	117	51	74	79	120	65	65	77	49	43
Λοιπές Χώρες	61	62	69	66	62	62	62	46	46	44	45	44	42	46	58	41	42
Αίγυπτος	57	70	81	101	45	93	52	26	26	29	46	29	29	45	47	27	28
Ηνωμένο Βασίλειο	57	63	72	71	59	67	66	46	43	42	43	43	44	43	63	50	47
ΗΠΑ	61	61	82	105	75	78	72	53	55	43	43	52	44	51	61	44	42
Ρωσία	81	68	76	81	76	55	55	43	41	31	38	36	52	43	48	26	43
Τουρκία	80	68	70	79	69	64	58	45	42	37	40	38	46	56	61	51	53
Σύνολο	72	74	78	75	70	69	68	51	52	50	50	49	45	49	61	43	46

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

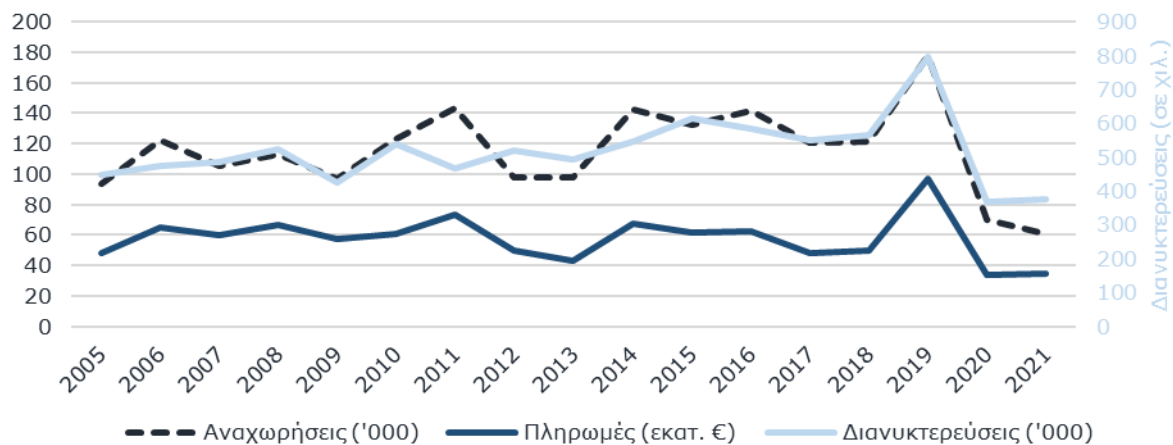
Εξέλιξη της Μέσης Διάρκειας Παραμονής κατά χώρα προορισμού (σε διανυκτερεύσεις), 2005-2021																	
Προορισμός	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Χώρες ζώνης ευρώ	7,6	8,2	7,8	8,3	8,3	7,5	7,6	9,6	9,6	9,3	9,2	8,5	9,4	9,5	8,0	11,0	11,4
Αυστρία	4,8	3,9	4,6	4,6	4,4	4,4	3,3	5,3	5,0	3,8	4,6	4,1	4,6	4,7	4,5	5,3	6,2
Γαλλία	6,9	7,1	6,4	8,2	8,9	6,4	7,4	7,7	8,9	7,5	8,6	8,8	10,3	10,6	8,5	10,7	9,7
Γερμανία	9,3	9,0	8,8	8,7	8,5	7,8	7,3	9,5	10,9	9,1	10,2	9,3	10,1	11,3	8,2	12,2	14,0
Ισπανία	7,5	6,8	8,4	9,5	7,0	6,9	9,4	10,4	11,1	9,2	9,2	8,9	15,0	8,8	7,8	10,5	11,0
Ιταλία	6,0	9,5	6,5	7,6	7,8	6,7	5,7	7,3	6,5	7,2	7,9	7,1	6,4	5,8	6,2	8,5	7,0
Κύπρος	12,0	12,0	13,8	12,3	11,7	11,0	14,7	16,5	15,2	19,0	14,1	13,8	14,0	14,8	10,7	11,1	14,3
Ολλανδία	5,4	5,9	8,6	7,5	7,8	7,2	6,0	8,4	10,6	10,6	12,0	7,2	9,2	7,8	10,2	16,4	14,9
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	4,8	4,8	5,0	5,5	5,6	4,8	3,8	3,9	4,3	3,9	3,2	2,8	2,1	2,1	2,4	3,6	7,3
Βουλγαρία	3,0	3,2	2,7	2,7	3,0	2,1	2,0	2,6	2,3	2,1	2,0	1,5	1,4	1,3	1,3	2,3	4,4
Πολωνία	7,5	8,8	9,3	11,0	11,7	8,3	9,3	9,3	10,3	8,5	10,0	10,8	10,0	10,1	7,0	15,7	11,4
Τσεχία	5,3	4,0	4,3	6,6	6,9	7,1	4,5	4,1	10,0	7,3	5,1	3,9	6,5	7,3	5,4	10,7	10,9
Λοιπές Χώρες	11,1	11,4	8,7	10,2	9,1	8,1	5,8	6,6	6,5	6,2	5,9	5,2	5,5	5,8	5,8	7,9	13,1
Αίγυπτος	13,5	10,5	8,7	8,0	15,4	6,7	12,4	14,4	20,9	14,3	11,5	14,5	17,4	11,6	11,2	18,0	23,1
Ηνωμένο Βασίλειο	18,7	16,8	14,8	14,0	15,5	12,4	12,6	15,7	19,1	18,3	16,9	14,2	14,4	14,6	9,8	12,0	18,5
ΗΠΑ	24,4	23,4	18,2	17,8	20,3	17,7	16,9	20,2	24,7	23,8	25,9	19,8	21,8	17,8	17,9	21,1	25,9
Ρωσία	15,5	17,0	15,9	14,9	14,0	16,2	14,6	17,4	18,7	19,9	17,0	13,1	13,5	12,3	10,8	17,7	17,1
Τουρκία	4,9	5,5	6,0	5,1	4,5	4,0	4,1	3,8	4,6	3,8	3,9	3,0	2,9	2,3	2,6	3,6	5,8
Σύνολο	9,4	9,7	9,0	9,5	9,1	8,3	6,8	7,7	7,7	7,2	6,4	5,7	5,5	5,6	5,7	8,0	11,8

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

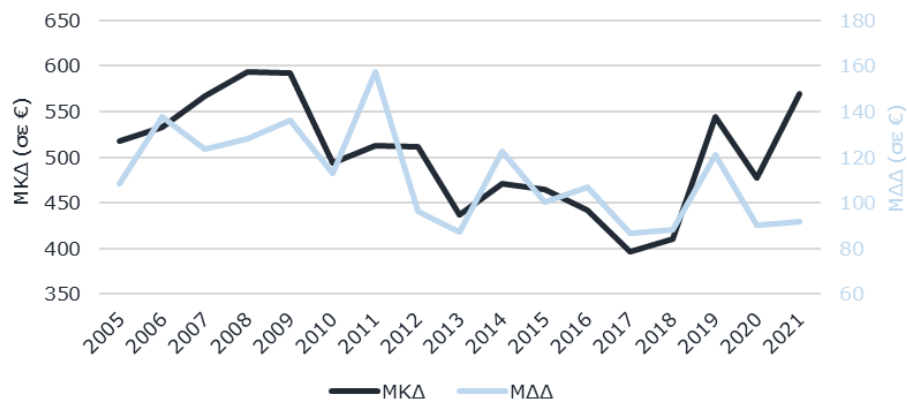
Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Αυστρία

Γράφημα 15: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Αυστρίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 16: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Αυστρίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

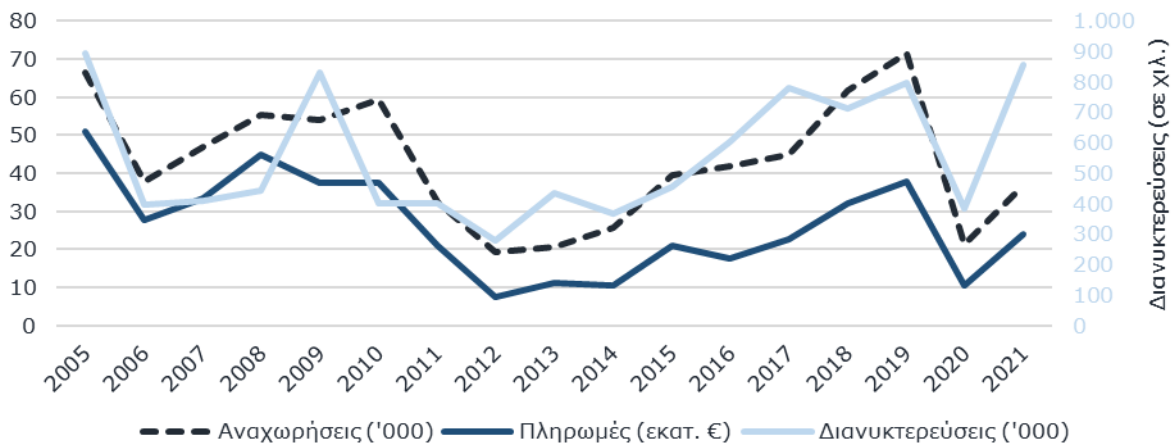

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Αίγυπτο

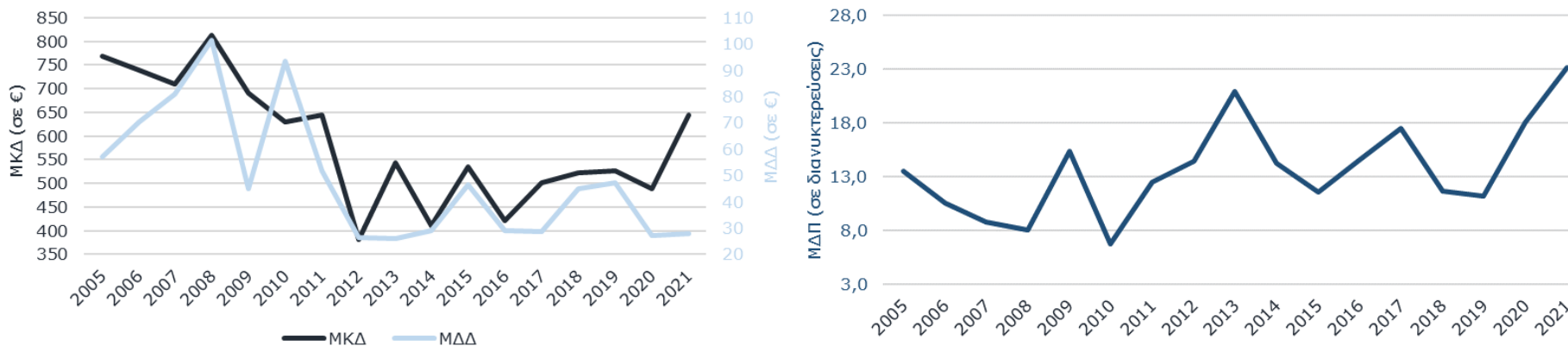

Γράφημα 17: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Αιγύπτου, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 18: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Αιγύπτου, 2005-2021

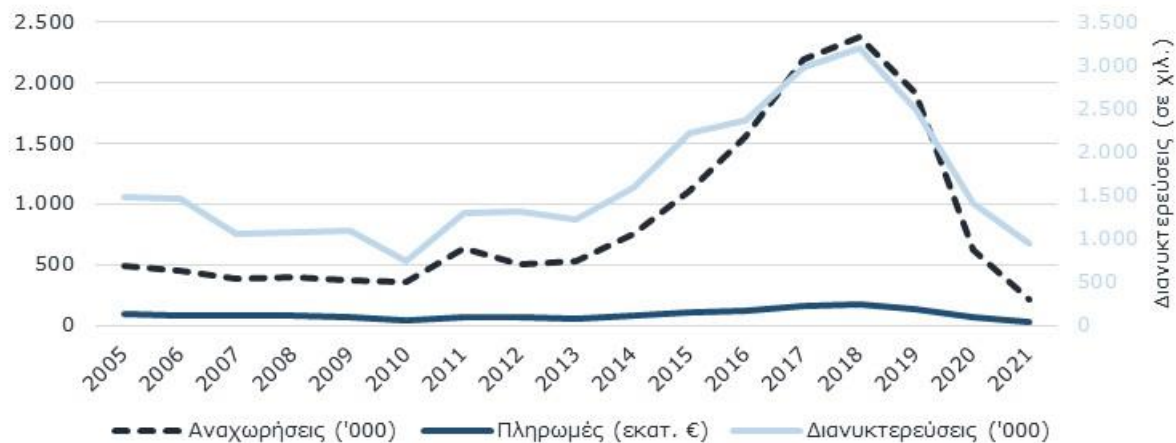

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

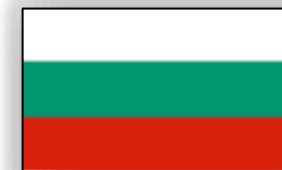
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Βουλγαρία

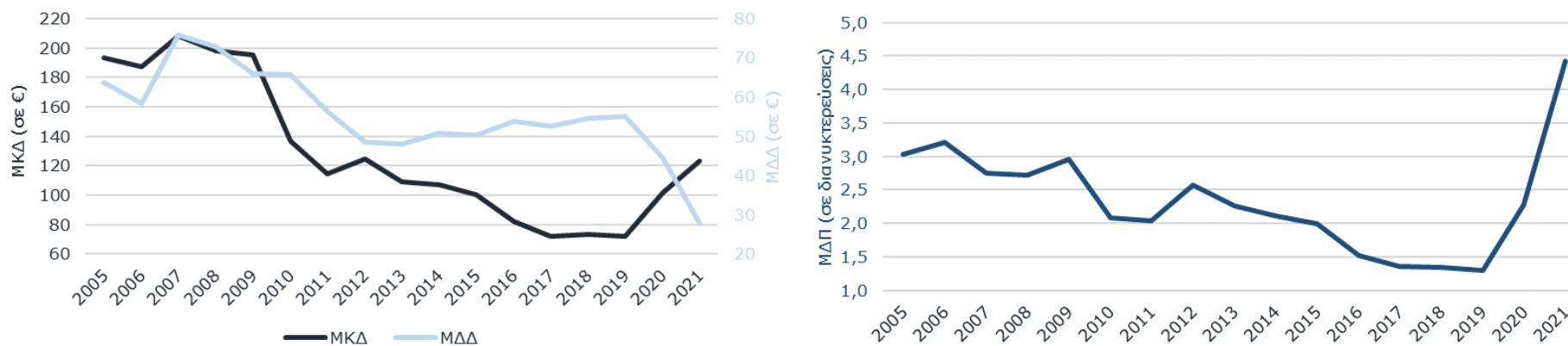
Γράφημα 19: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Βουλγαρίας, 2005-2021

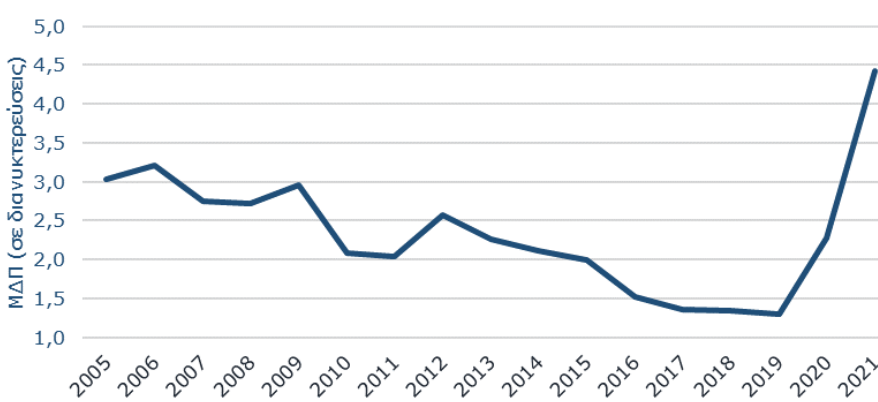
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 20: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Βουλγαρίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

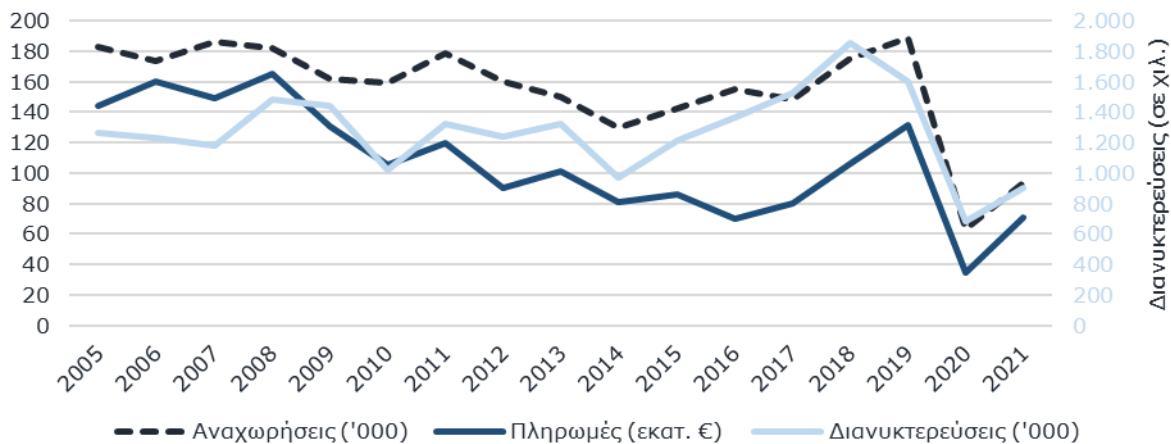

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Γαλλία

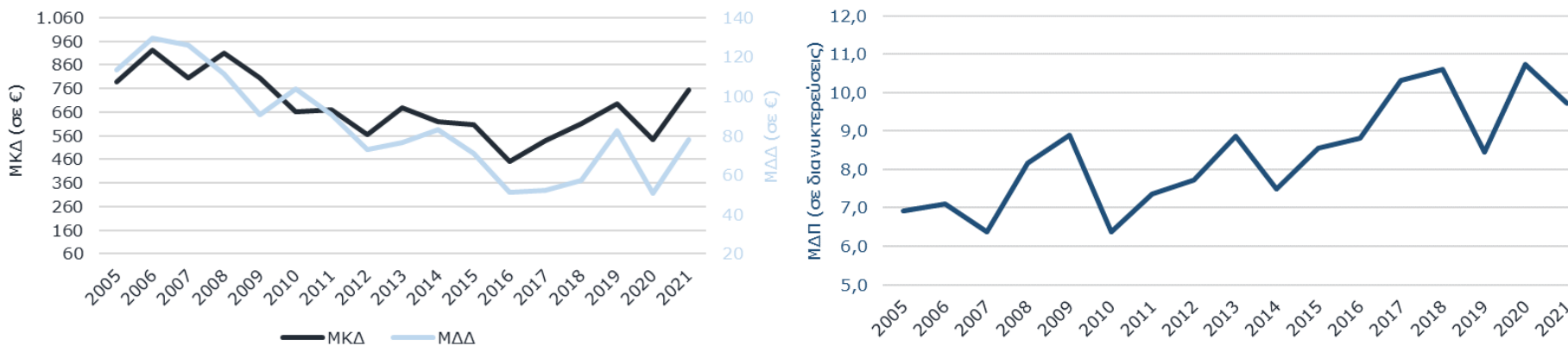

Γράφημα 21: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Γαλλίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 22: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Γαλλίας, 2005-2021

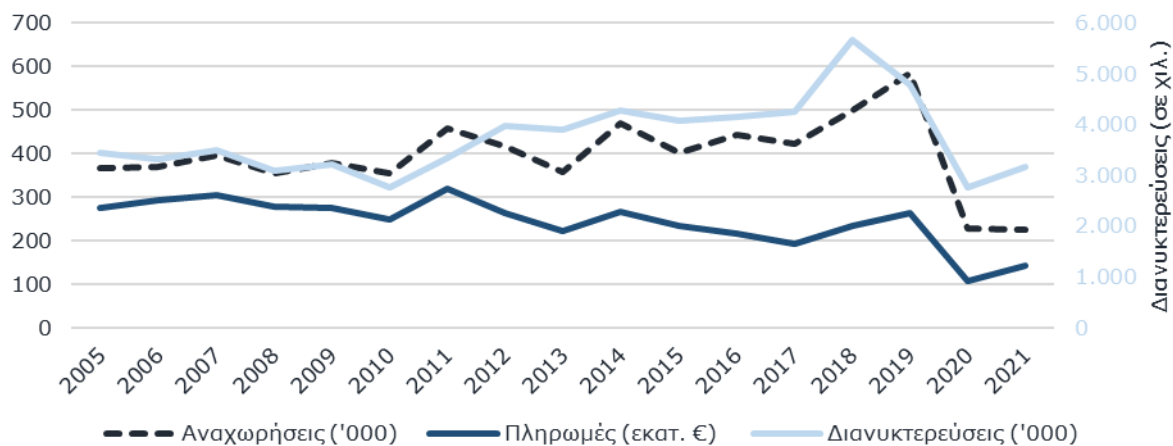

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Γερμανία

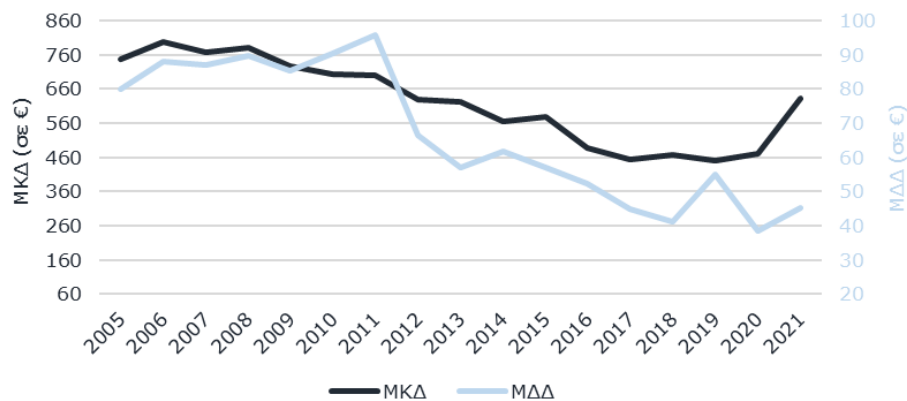
Γράφημα 23: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Γερμανίας, 2005-2021

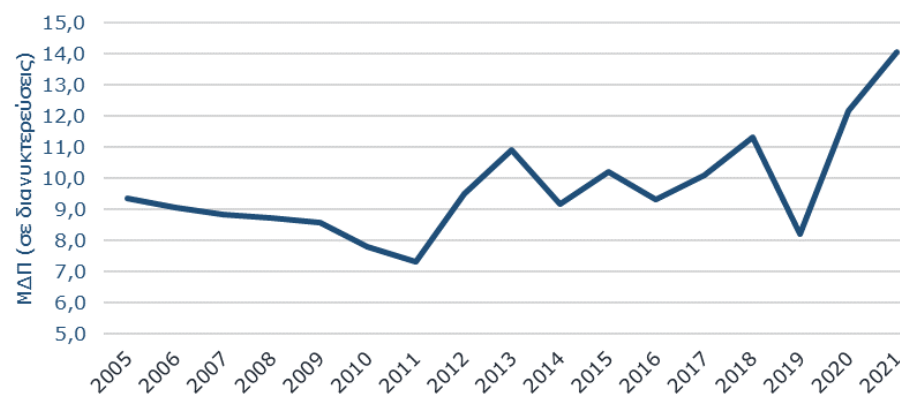
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 24: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Γερμανίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

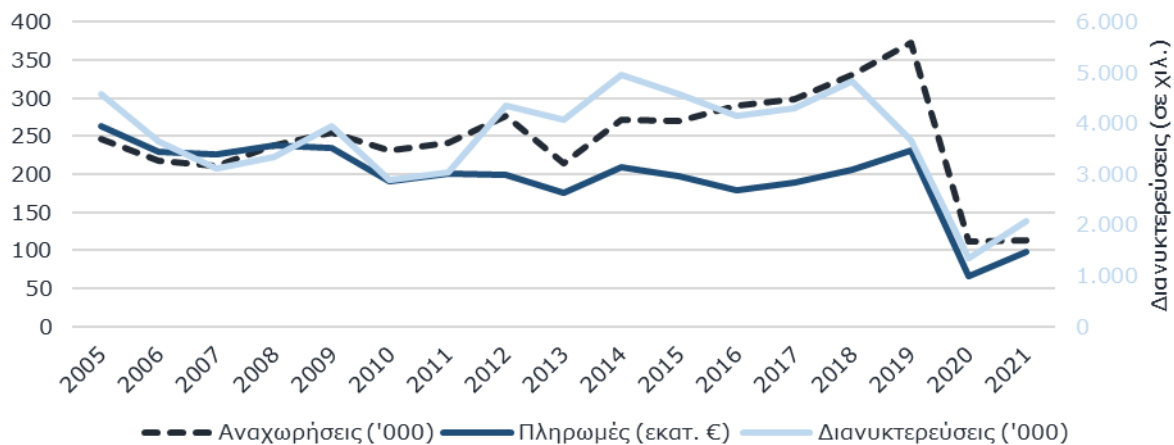

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Ην. Βασίλειο

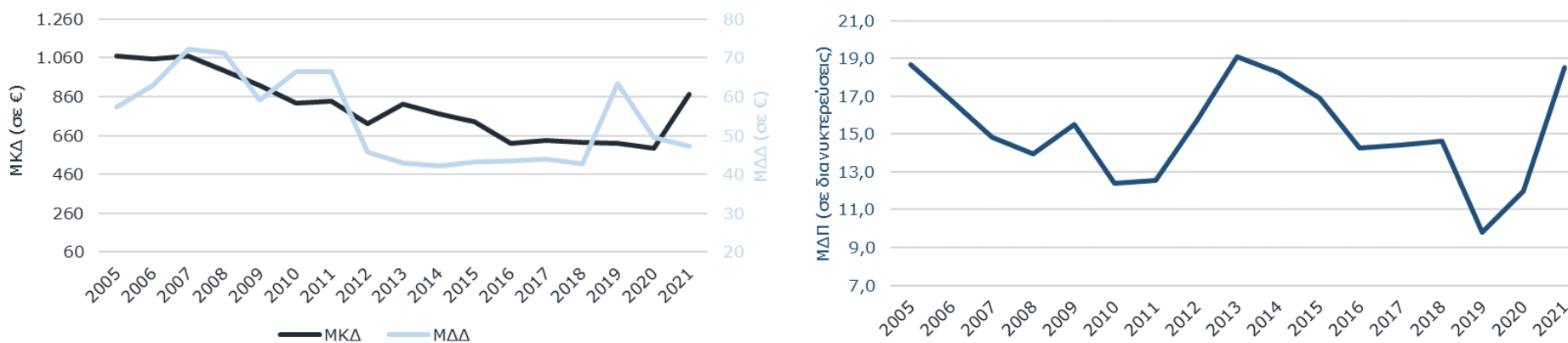

Γράφημα 25: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό του Ην. Βασιλείου, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 26: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό του Ην. Βασιλείου, 2005-2021

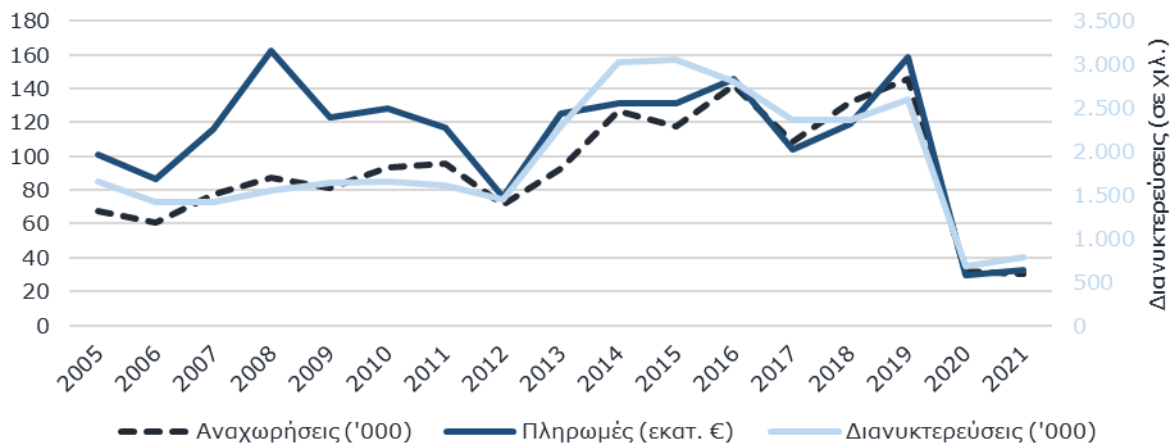

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς ΗΠΑ

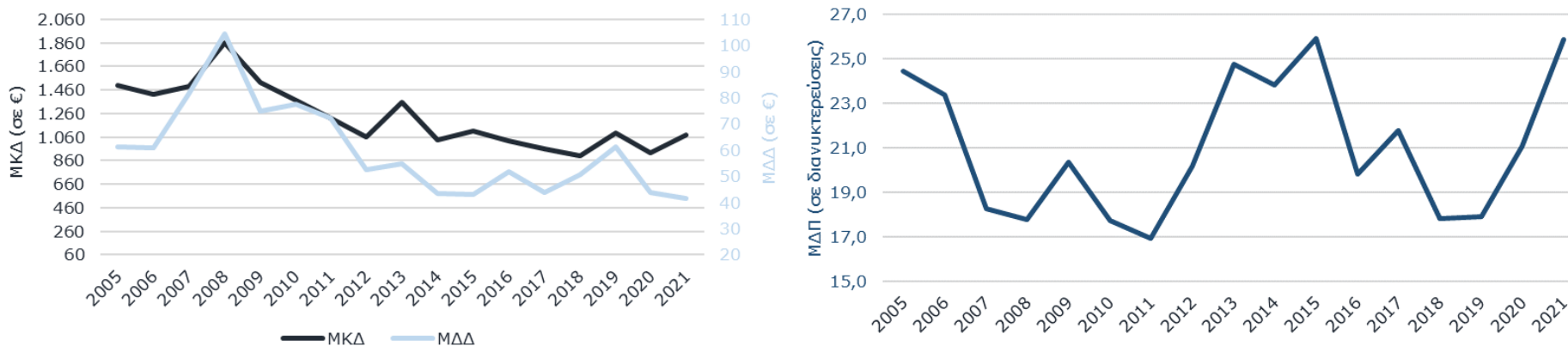

Γράφημα 27: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό των ΗΠΑ, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 28: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό των ΗΠΑ, 2005-2021

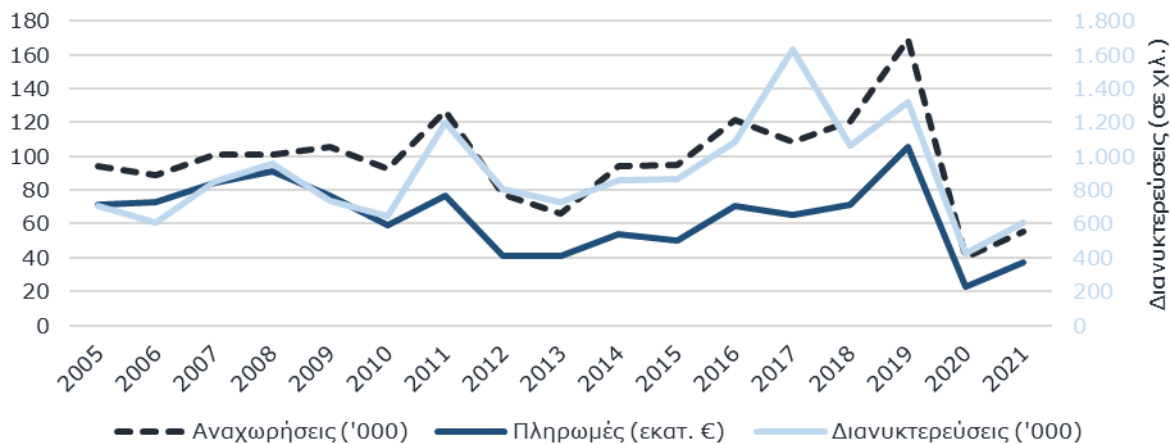

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Ισπανία

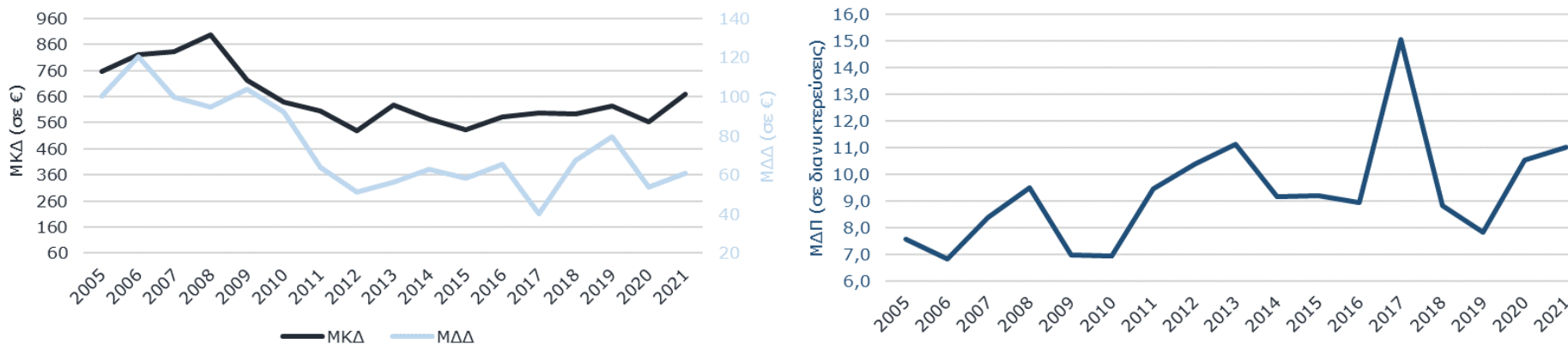

Γράφημα 29: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Ισπανίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 30: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Ισπανίας, 2005-2021

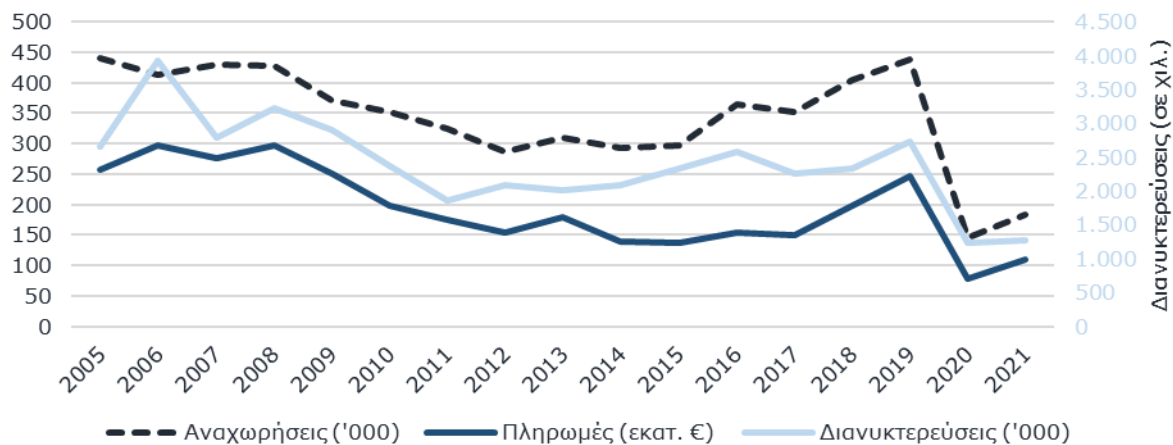

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

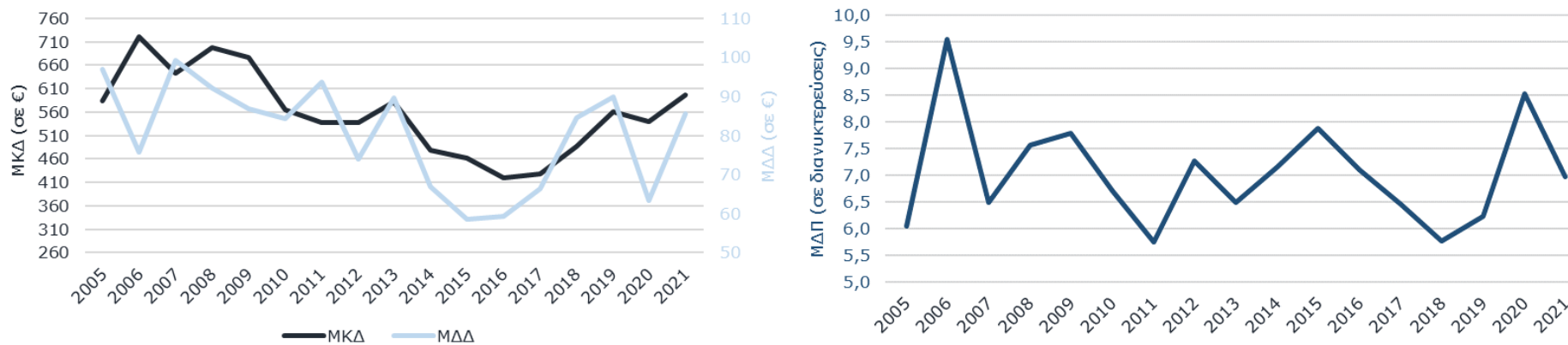
Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Ιταλία

Γράφημα 31: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Ιταλίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 32: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Ιταλίας, 2005-2021

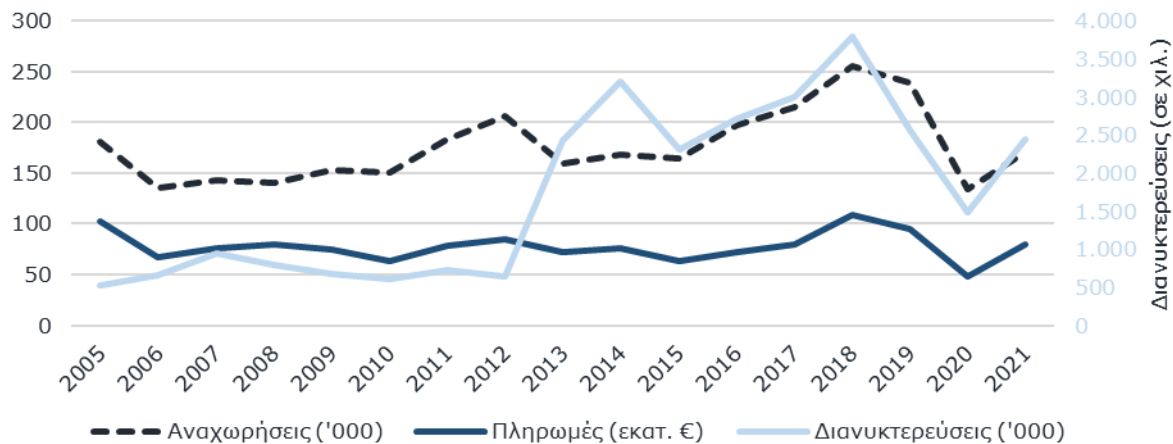
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Κύπρο

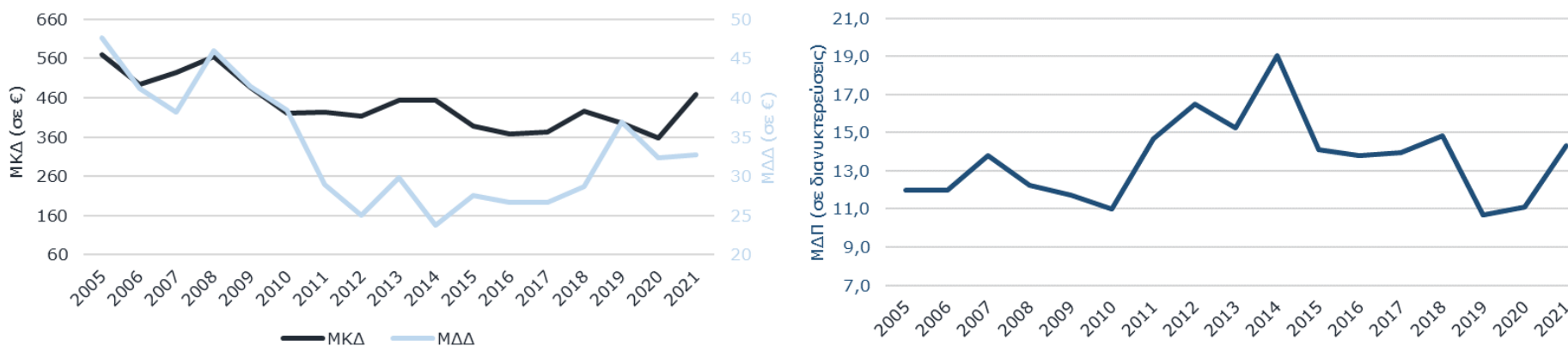

Γράφημα 33: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Κύπρου, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 34: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Κύπρου, 2005-2021

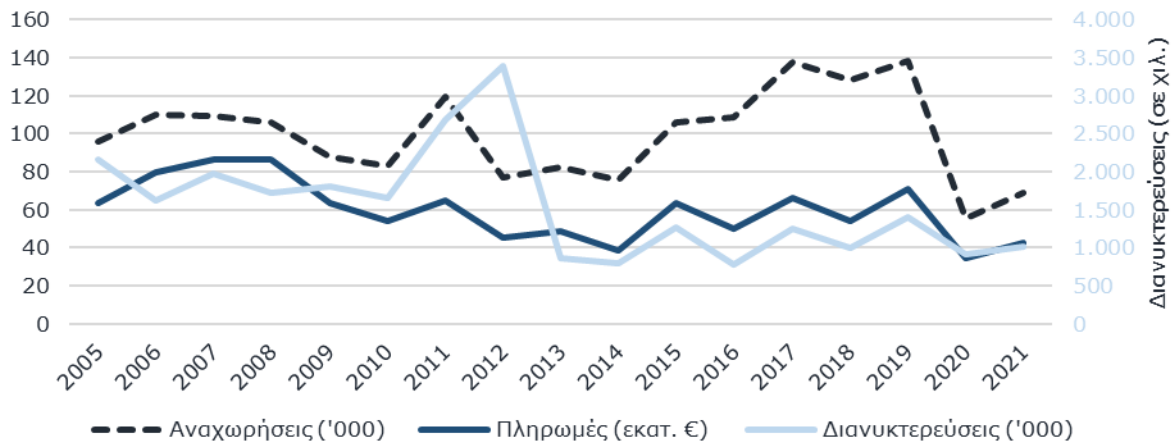
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Ολλανδία

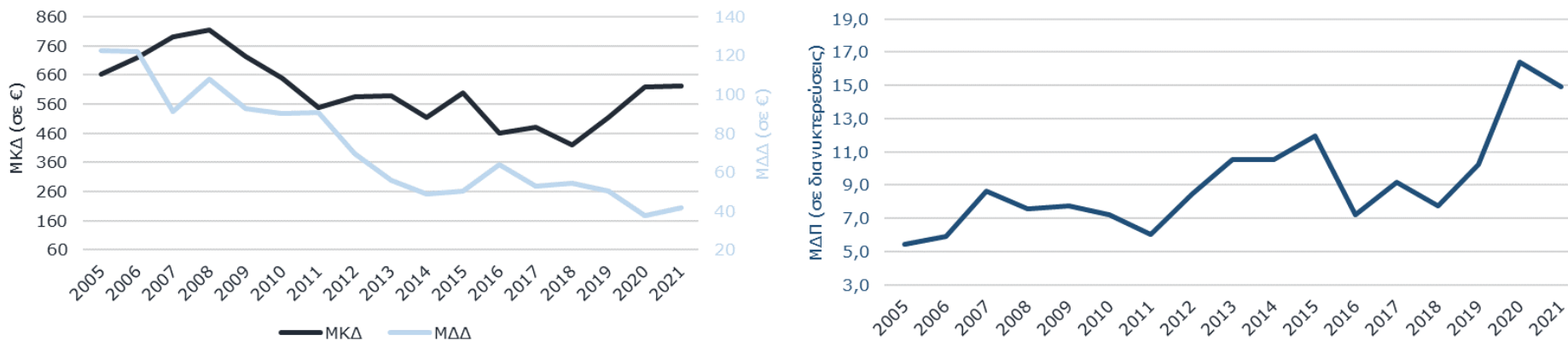

Γράφημα 35: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Ολλανδίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 36: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Ολλανδίας, 2005-2021

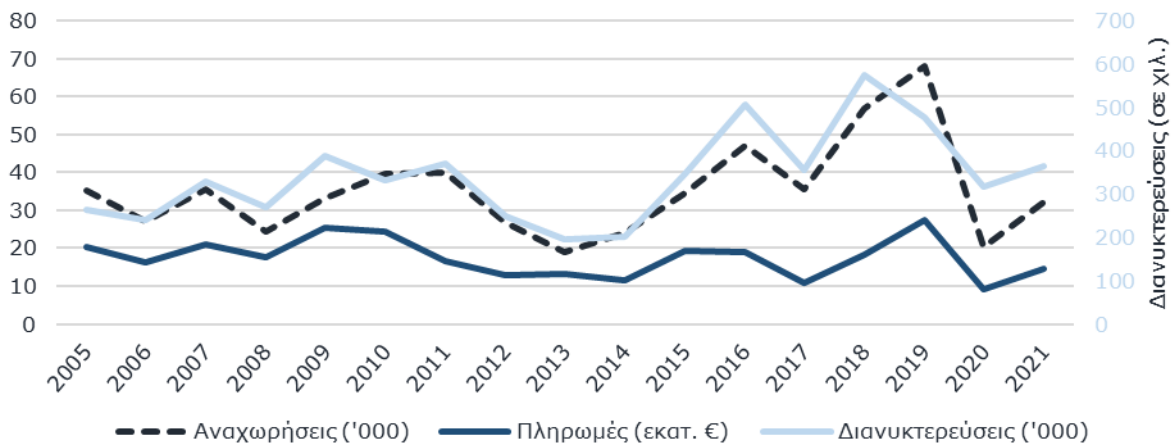

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

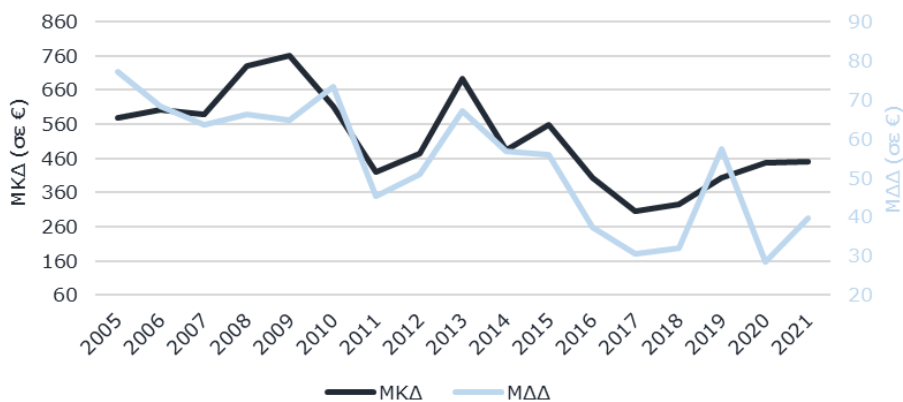
Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Πολωνία

Γράφημα 37: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Πολωνίας, 2005-2021

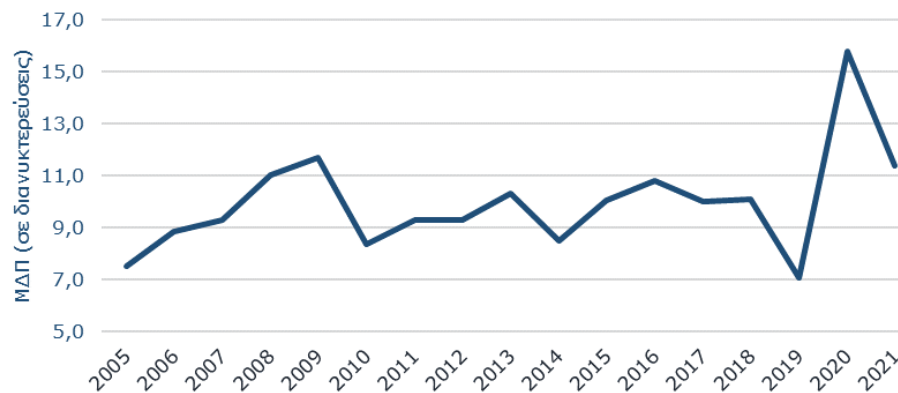

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 38: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Πολωνίας, 2005-2021

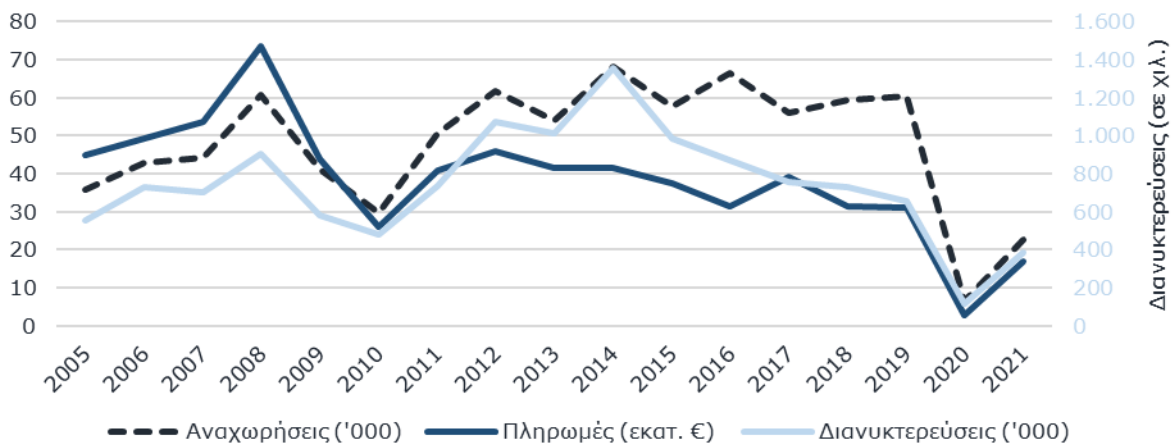
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Ρωσία

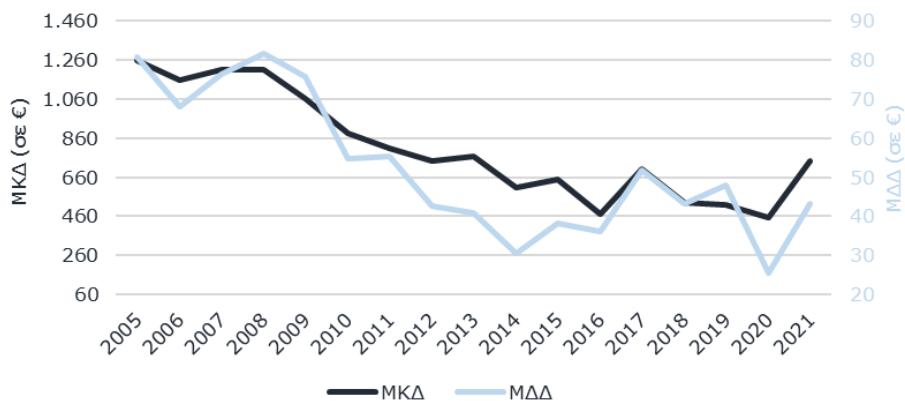
Γράφημα 39: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Ρωσίας, 2005-2021

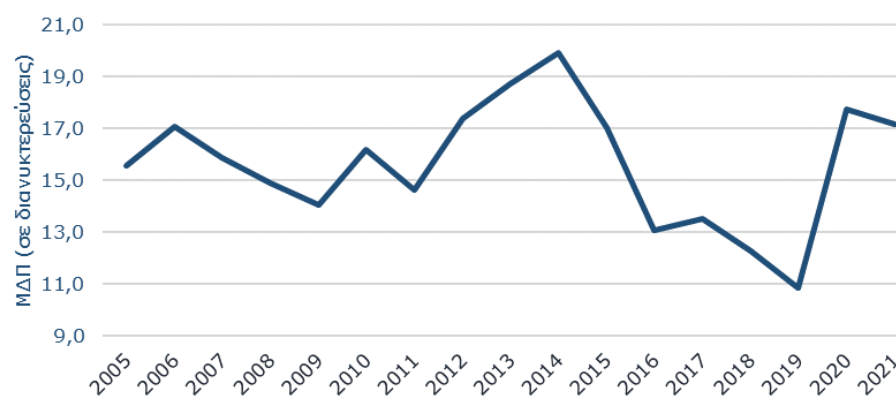
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 40: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Ρωσίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

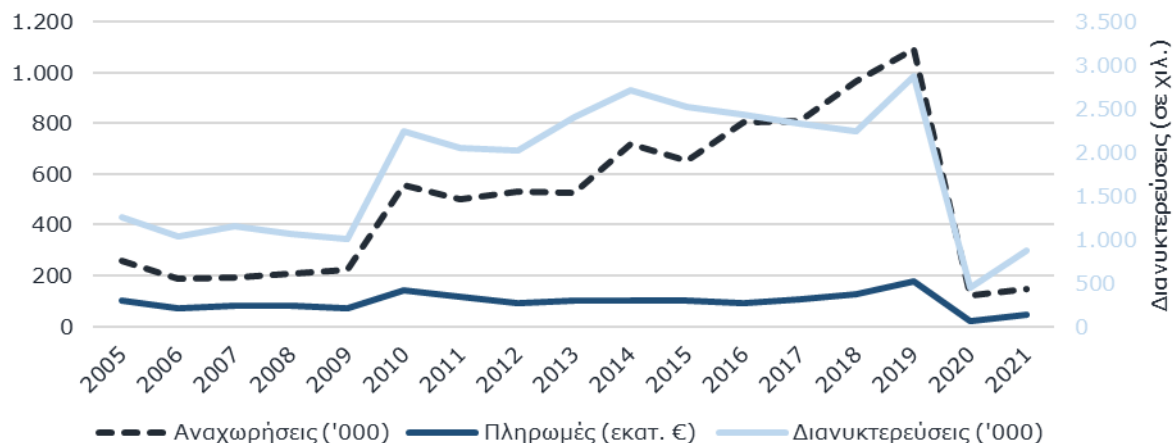

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Τουρκία

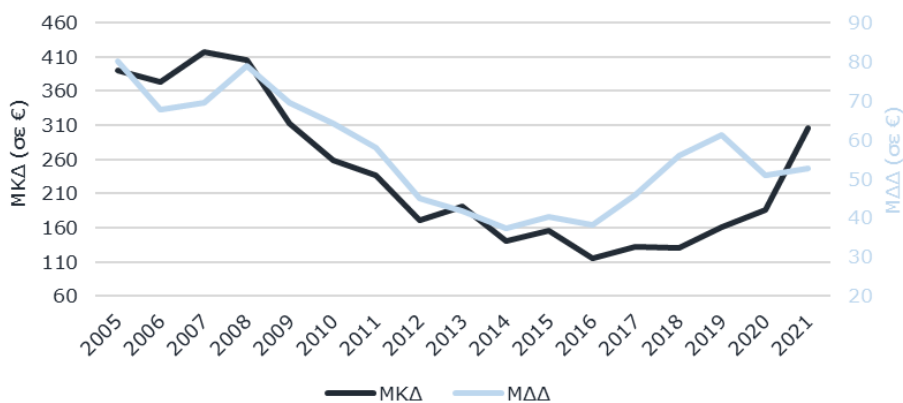

Γράφημα 41: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Τουρκίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 42: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Τουρκίας, 2005-2021

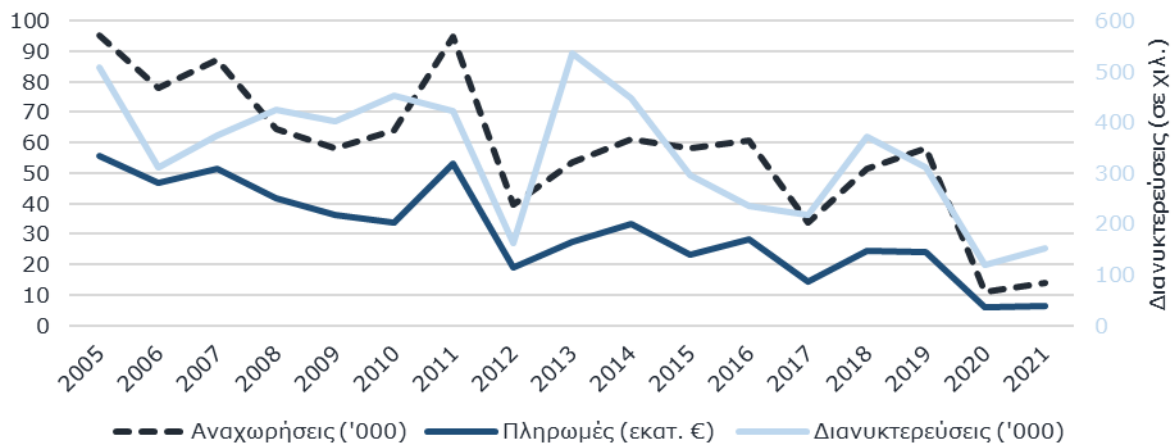
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

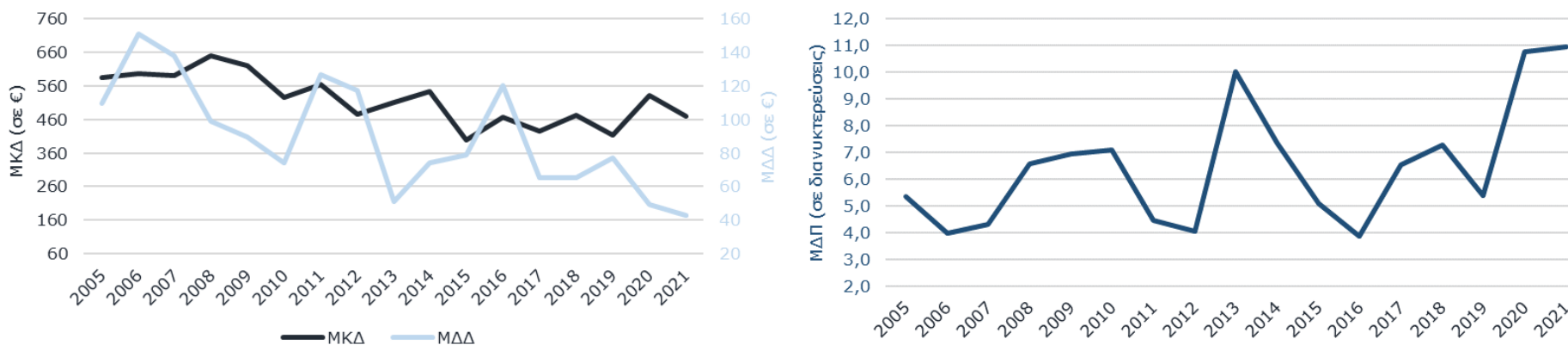
Εξερχόμενος τουρισμός από Ελλάδα προς Τσεχία

Γράφημα 43: Βασικά Μεγέθη για τον προορισμό της Τσεχίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Γράφημα 44: Βασικοί Δείκτες για τον προορισμό της Τσεχίας, 2005-2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΗΓΕΣ

- [Τράπεζα της Ελλάδας](#)

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης:
 «Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την
 ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»
 με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**
“Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020” και
 συγχρηματοδοτείται από το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑνεΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης